

EZEKIELI

Ciūmbe Iria irī Muoyo na Riiri wa Jehova

¹ Mwaka-inī wa mīrongo ītatū,* mūthenya wa gatano wa mweri wa kana, hīndī īrīa ndaarī hūgūrūrū-inī cia Rūūī rwa Kebari tūrī hamwe na andū arīa maatahītwo magatwarwo kuo, igūrū nīriahingūkire, na niī ngīona cioneki cia Ngai.

² Mūthenya wa gatano wa mweri ūcio, naguo nīguo mwaka wa ītano kuuma Mūthamaki Je-hoiakini athaamio,

³ kiugo kīa Jehova nīgīakinyīrīire Ezekielī ūrīa mūthīnjīri-Ngai, mūrū wa Buzi, kūu hūgūrūrū-inī cia Rūūī rwa Kebari, o kūu būrūri wa Babuloni. Nakuo guoko kwa Jehova kwarī igūrū rīake.

⁴ Ngīcūthīrīria ngīona rūhuho rwa kīhuhūkanio rūgīuka ruumīte na mwena wa gathigathini, naruo rwarī itu inene rīrī na rūheni rūkūhenūka narīo rīarigiicūrio nī ūtheri mūcangararu. Gatagatī ka mwaki ūcio haahaanaga ta kīgera kīraakana,

⁵ na thīinī wa mwaki ūcio nī haarī kīndū kīhaaanaga ciūmbe inya[†] irī muoyo, nacio cionekaza irī na mūhianīre wa mūndū,

* ^{1:1} No gūkorwo īno yarī mīaka ya Ezekielī; Mūlawii aingīraga ūtungata-inī wa ūthīnjīri-Ngai aakinyia mīaka mīrongo ītatū (Ndar 4:3). † ^{1:5} Mūigana wa “inya” ūrūgamīrīire ūkinyanīru ta “ciūmbe iria inya irī muoyo” (Kīam 13:14) kana “mīena īna īrīa yumaga rūhuho” (Isa 11:12).

6 na o kīmwe gīacio kīarī na mothiū mana na mathagu mana.

7 Magūrū ma cio maarī marūngarū; namo makinya ma cio maatariī ta ma gacaū, na maakengaga ta gīcango gīkumuthe.

8 Rungu rwa mathagu ma cio, mīena īna yacio, ciarī na moko ma mūndū. Ciothe inya ciarī na mothiū na mathagu,

9 namo mathagu ma cio, nīmahutanītie. O kīmwe gīa cio gīathiiaga kīerekeire o mbere; itiehūgūraga igīthīi.

10 Mothiū ma cio maatariī ta ūū: O kīmwe gīa icio inya kīarī na ūthiū wa mūndū, na mwena wa ūrīo o kīmwe kīarī na ūthiū wa mūrūūthi, naguo mwena wa ūmotho kīarī na ūthiū wa ndegwa; o na ningī, o kīmwe gīa cio kīarī na ūthiū wa nderi.

11 Úguo nīguo mothiū ma cio maatariī. Mathagu ma cio maatambūrūkītio na igūrū; o kīmwe kīarī na mathagu meerī, o ithagu rīhutanītie na ithagu rīa kīūmbē kīrīa kīngī mīena yeerī, namo mathagu meerī makahumbīra mwīrī wakīo.

12 O kīmwe gīa cio gīathiiaga kīrūngīrīirie o mbere. O kīrīa guothe Roho aacierekagīria, no kuo ciathiiaga itekwīhūgūra.

13 Ciūmbē icio irī muoyo cionagwo ihaana ta makara megwakana mwaki kana ta imūrī. Mwaki ūcio wathiiaga thuutha na mbere gata-gatī-inī ga ciūmbē icio; warī mūcangararu, na rūheni rwahenūkaga kuuma harī guo.

14 Ciūmbē icio ciaguthūkaga na thuutha na ik-aguthūka na mbere ta ūrīa rūheni rūhenūkaga.

15 Rīrīa ndacūthīrīirie ciūmbē icio irī muoyo,

nīndonire harī na kūgūrū kwa ngaari gūkinyīte thī kūrī mwena-inī wa o kīumbe kūrī na mothiū mana.

16 Naguo mūhianīre na mūthondekere wa magūrū macio ma ngaari warī ta ū: Maahenagia ta thumarati, na mothe mana nīmahaanaine. O kūmwe kuonekaga gūthondeketwo ta kūgūrū kwa ngaari, gūtoonyetio gatagatī ga kūgūrū kūrīa kūngī.

17 Namo magīthīi maathiiaga na mwena o wothe wa īyo īna kūrīa ciūmbe icio cierekeirie ūthiū; magūrū macio ma ngaari matiagarūrūkaga rīrīa ciūmbe icio igūthīi.

18 Mībara ya mo yarī mīraihu na igūrū na yarī ya kūmakania, nayo mībara īyo yothe īna yaiyūrīte maitho mīena yothe.

19 Hīndī īrīa ciūmbe icio irī muoyo ciathiī, magūrū macio maarī mwena-inī wacio magathiī; na rīrīa ciūmbe icio irī muoyo ciambata na igūrū ciumīte thī, magūrū macio o namo makaambata.

20 O kūrīa guothe Roho aacierekagīria, nokuo ciathiīaga, namo magūrū macio magookīra magatwarana nacio, tondū roho wa ciūmbe icio irī muoyo warī thīnī wa magūrū macio.

21 Hīndī īrīa ciūmbe icio ciathiī, o namo magūrū ma cio magathiī; rīrīa ciūmbe icio ciarūgama, o namo makarūgama; na rīrīa ciūmbe icio ciambata na igūrū ciumīte thī, magūrū macio makambatania nacio, tondū roho wa ciūmbe icio irī muoyo warī thīnī wa magūrū macio.

22 Igūrū rīa mītwe ya ciūmbe icio irī muoyo nī haarī kīndū kīaraganu kīahaanaga ta wariī

wakengaga ta mbarabu, na warī wa kūmakania.

23 Rungu rwa wariī ūcio, mathagu ma cio maatambürükītio o rīmwe rierekeire harī rīrīā ūngī, na o kiūmbē kīarī na mathagu meerī marīā maakīhumbīrīte mwīrī.

24 Hīndī ūrīā ciūmbe icio ciathiiaga, ngīigua mūgambo wa mathagu ma cio, taarī mūrurumo wa maaī magītherera, na taarī mūgambo wa Mwene-Hinya-Wothe, taarī mbugirīrio ya thigari cia ita. Na rīrīā ciūmbe icio ciarūgamire, igīthuna mathagu ma cio.

25 Ningī ngīigua mūgambo uumīte na igūrū ūrīā wariī ūcio warī igūrū ūrīā mītwe yacio hīndī ūyō ciarūgamīte ithunīte mathagu.

26 Igūrū ūrīā wariī ūcio warī igūrū ūrīā mītwe yacio nī haarī kīndū kīahaanaga ta gītī kīā ūnene gīakītwo na kahiga ka yakuti ūrīā ya bururu, na hau igūrū ūrīā gītī kīū kīā ūnene nī haarī na kīndū kīonekaga kīrī na mūhianīre ta wa mūndū.

27 Ndaarora ngīona kuuma harīā honekaga taarī ho njohero yake gūcooka na igūrū, oonekaga ahaana ta kīgera kīraakana, kana ta kīgera kīiyūrītwo nī mwaki, ningī kuuma hau njohero gūcooka na thi oonekaga ahaana ta mwaki; naguo ūtheri mūcangararu ūkamūrigiicīria.

28 Ūtheri ūcio wamūrigiicīrie watariī ta mūkūnga-mbura ūrī itu-inī ūrīā mbura mūthenya ūrīā kūroira, ūguo noguo ūtheri ūrīā mūnene wamūrigiicīrie watariī.

Ūtheri ūcio wonekaga ūhaanaine na riiri wa Jehova. Na rīrīā ndawonire-rī, ngīgūithia,

ngīturumithia ūthiū thī, ngīigua mūgambo wa mūndū ūkwaria.

2

Ūria Ezekiel Eetirwo

¹ Nake mūndū ūcio akīnjīra atīrī, "Mūrū wa mūndū, wīrūgamie na magūrū maku, ngwarīrie."

² O hīndī ūyo aanjaragīria, Roho agītoonya thiinī wakwa, akīnjoya akīndūgamia, na niī ngīigua akīnjarīria.

³ Nake akīnjīra atīrī, "Mūrū wa mūndū, nīngūgūtūma kūrī andū a Isiraeli, ūthiī kūrī rūrīrī rūu rūremu, o rūu rūnemeire; ruo rwene o na maithe maaruo rūtūrīte rūregete kūnjathīkīra nginya ūmūthī.

⁴ Andū acio ndīragūtūma kūrī o-rī, nīmanyūmīirie ngoro na makaang'athīria. Meere atīrī, 'Ūū nīguo Mwathani Jehova aroiga.'

⁵ Na rīrī, andū acio mangīthikīrīria kana marege gūthikīrīria, nīgūkorwo nī andū a nyūmba ya ūremi, nīmakamenya atī nīhakoretwo na mūnabii gatagatī-inī kao.

⁶ Nawe mūrū wa mūndū-rī, ndūkametigīre kana wītigīre ciugo ciao. Ndūgetigīre, o na akorwo cong'e na mīigua nīcīgūthiūrūrūkīrie, na ūikaraga gatagatī ga tūng'aurū. Ndūgetigīre ūrīa mekuuga kana ūmakio nīo, o na akorwo nī andū a nyūmba ya ūremi.

⁷ No nginya ūmaarīrie na ciugo ciakwa, kana nīmegūthikīrīria kana matigūthikīrīria, nī ūndū nī aremi.

8 No wee mūrū wa mūndū-rī, thikīrīria ūrīa ngūkwīra. Ndūkareme ta nyūmba īyo ya ūremi; athamia kanua gaku na ūrīe kīrīa ngūkūhe.”

9 Ngīcooka ngīcūthīrīria, ngīona ndaambūrūkīrio guoko. Guoko kūu kwanyiifite ibuku rīa gīkūnjo,

10 nake akīrīkūnjūrīra hau mbere yakwa. Narīo rīandīkītwo ciugo cia macakaya mīena yeerī, na cia kīrīro, o na cia kīeha.

3

1 Nake mūndū ūcio akīnjīra atīrī, “Mūrū wa mūndū, rīa kīrīa kīrī mbere yaku, rīa ibuku rīrī rīa gīkūnjo; ūcooke ūthī ūkaarīrie andū a nyūmba ya Israeli.”

2 Nī ūndū ūcio ngīathamia kanua, nake akīīhe ibuku rīu rīa gīkūnjo ndīrīrīe.

3 Ningī akīnjīra atīrī, “Mūrū wa mūndū, rīa ibuku rīrī rīa gīkūnjo ndīrakūhe ūiyūrie nda yaku.” Nī ūndū ūcio ngīrīrīa, na rīrī kanua-inī gakwa rīarī na mūrīo ta ūukī.”*

4 Ningī agīcooka akīnjīra atīrī: “Mūrū wa mūndū, thiī o rīu kūrī andū a nyūmba ya Israeli ūmaarīrie ciugo ciakwa.

5 Ndūratūmwo kūrī andū a mwarīrie ūtooī kana rūthiomī rūritū, no nī kūrī andū a nyūmba ya Israeli;

6 ti kūrī ndūrīrī nyingī iria ciaragia mwarīrie ūtooī kana rūthiomī rūritū, kana rūrī na

* **3:3** Ciugo cia Ngai irī mūcamo mwega (Thab 19:10; 119:103), o na hīndī irīa ūhoro wacio ūkūiguīka ūrī mūrūrū (Kūg 10:9-10).

ciugo iria ūtangīmenya. Ti-itherū, korwo nīndagūtūmīte kūrī o, nīmangīagūthikīriirie.

⁷ No rīrī, andū a nyūmba ya Isiraeli matingīenda gūkūigua, nī ūndū matiendaga kūnjigua, nīgūkorwo nyūmba yothe ya Isiraeli nīyūmītie ngoro na ūkang'athia.

⁸ No rīrī, niī ngūtūma wage kuororoa na ūūmie ngoro o ta o.

⁹ Nīngūtūma gīthiithi gīaku kūme ta ihiga rīrīa rīūmū mūno, rīrīa rīūmū gūkīra ihiga rīa nyaigī. Ndūkametigīre kana ūmakio nīo, o na akorwo nī a nyūmba ya ūremi."

¹⁰ Ningī akīnjīra atīrī, "Mūrū wa mūndū, thikīriiria wega na wīkīre ciugo iria ciothe ngūkwarīria ngoro-inī.

¹¹ Thiī o rīu kūrī andū anyu arīa matahītwo warie nao. Meere atīrī, 'Ūū nīguo Mwathani Jehova ekuuga,' kana nīmegūthikīriiria kana matigūthikīriiria."

¹² Ningī Roho akīnjoya na igūrū, na ngīigua mūgambo mūnene thuutha wakwa ūkīruruma. (Rīri wa Jehova ūrogoocwo arī o kūu gūikaro-inī gīake!)

¹³ Naguo warī mūgambo wa mathagu ma ciūmbe icio irī muoyo makīhutania mo mene, na wa magūrū ma ngaari marīa maarī mīena yacio, naguo warī mūgambo mūnene warurumaga.

¹⁴ Roho agīcooka akīnjoya na igūrū akīnjeheria, na niī ngīthiī ndī na marūrū na marakara ngoro-inī, nakuo guoko kwa Jehova kūrīa kwa hinya kwarī igūrū rīakwa.

¹⁵ Ngīkinya kūrī arīa maatahītwo, arīa

maatū̄raga kū Teli-Abibu, gūkuhī na Rū̄ū̄
rwa Kebari, na ngū̄karania nao kwa ihinda rī̄a
mīthenya mū̄gwanja, makīte mū̄no.

Israeli Gūkaanio

16 Thuutha wa mīthenya īyo mū̄gwanja-rī̄,
kiugo kīa Jehova gīkīnginyīrīra, ngū̄rwo atīrī,

17 “Mū̄rū wa mū̄ndū, nī̄ngū̄tuūte mū̄rangīri†
wa andū a nyū̄mba ya Israeli, nī̄ ūndū ūcio
igua kiugo kīrīa ngwaria, na ūmeere ūrīa
ndīramakaania.

18 Rī̄rīa ngwīra mū̄ndū mwaganu atīrī, ‘Ti-
itherū, nī̄ugaakua,’ nawe wage kūmūkaania,
kana kūmwarīria atigane na mīthīire yake ya
waganu nī̄guo ahonokie muoyo wake-rī, mū̄ndū
ūcio mwaganu nī̄agaakua nī̄ ūndū wa mehia
make, nawe nī̄we ngooria thakame yake.

19 No wee ūngīkaania mū̄ndū ūcio mwaganu,
nake arege kūgarūrūka atigane na waganu wake
kana mīthīire yake mī̄ru-rī, we nī̄agaakua nī̄
ūndū wa mehia make; no wee-rī, nī̄ugaakorwo
ūhonoketie muoyo waku.

20 “Ningī-rī, mū̄ndū mū̄thingu angīgarūrūka
atigane na ūthingu wake eke maūndū mooru,
na nī̄ ndīmwīkīrīre mū̄hīngā mbere yake-rī,
nī̄agaakua. Kūngīkorwo ndwamūkaanirie-rī,
nī̄agaakua nī̄ ūndū wa mehia make. Maūndū
marīa aneeka ma ūthingu matikaaririkanwo,
nawe nī̄we ngooria thakame yake.

† **3:17** Mū̄rangīri wa itū̄ura aaikaraga handū igū̄rū wa rū̄thingo
nī̄guo angīonire ūgwati kana andū matū̄mītwo eere andū a
itū̄ura (1Sam 14:16; 2Sam 18:24-27).

21 No rīrī, wee ūngīkaania mündū ūcio mūthingu atige kwīhia, nake aage kwīhia-rī, ti-therū nīagatūura muoyo nī ūndū nīathikīriirie ūguo wamūkaanirie, nawe-rī, nīūgaakorwo ūhonoketie muoyo waku.”

22 Guoko kwa Jehova kwari igūrū rīakwa ndī o kūu, nake akīnjīra atīrī, “Ūkīra ūthīi werū-inī ūrīa mwaraganu, na kūu nīkuo ngūkwarīria.”

23 Nī ūndū ūcio ngīukīra ngīthīi werū-inī ūcio mwaraganu, naguo riiri wa Jehova warūngīi kuo, ūhaana ta riiri ūrīa ndoonete hūgūrūrūnī cia Rūūi rwa Kebari, na niī ngīngūithia, ngīturumithia ūthīi thī.

24 Hīndī īyo Roho agītoonya thīinī wakwa, akīnjoya akīndūgamia na magūrū makwa. Akīnjarīria, akīnjīra atīrī, “Thīi ūkehingīre gwaku nyūmba.

25 No rīrī, wee mūrū-wa-mündū, nīmagakuoha na mīhīndo; ūgaikara ūrī muohe nīguo ndūkoime ūthīi gatagatī-inī ka andū.

26 Niī nīngatūma rūrīmī rwaku rūnyiitane na karakara nīguo ūkire wage kūmanegenia, o na akorwo o nī andū a nyūmba ya ūremi.

27 No rīrīa ngaakwarīria-rī, nīngakūhingūra kanua, nake nīūkameera ūū, ‘Mwathani Jehova ekuuga atīrī.’ Ūrīa wothe ūngīthikīriirie nīathikīriirie, nake ūrīa wothe ūkūrega nīarege; nīgūkorwo o nī andū a nyūmba ya ūremi.

4

Ngerekano ya Kūrigiicīrio kwa Jerusalemu

1 "Wee, mürū wa mündū, rīu oya iturubarī ūrīige mbere yaku, ūcooke ūkurure itūūra inene rīa Jerusalemu igūrū rīario;

2 Ūcooke ūrīrigiicīrie: Rīakīrīre indo cia mbaara cia gūteithia gūtharīkīra itūūra, na wake kīhumbu gīkinyīte itūūra, na ūrīakīrīre kambī na nja, na ūigithie mīgogo mītungu ya kūrīmomora ūrīrigiicīrie.

3 Cooka woe rūgīo rwa kīgera, ūrīige rūtuīke taarī rūgīri rwa kīgera gatagatī gaku na itūūra rīu inene, na ūhūgūre ūthiū waku na kūu rīrī. Narīo rīrigiicīrio, na nīwe ūkaarīrigiicīria. Ūndū ūcio nīūgaatuīka kīmenyithia harī andū a nyūmba ya Isiraeli.

4 "Ningī ūkome na mwena waku wa ūmotho, ūcooke wīigīrīre mehia ma andū a nyūmba ya Isiraeli. Nīwe ūgaakuua mehia mao matukū marīa mothe ūgaakoma na mwena ūcio.

5 Nīngūtuūrīire ūkome matukū maiganaine na mīaka ya mehia mao. Nī ūndū ūcio matukū magana matatū na mīrongo kenda nīmo ūgaakuua mehia ma andū a nyūmba ya Isiraeli.

6 "Warīkia gwīka ūguo, ūkome rīngī, ihinda rīrī na mwena waku wa ūrīo, ūkuue mehia ma nyūmba ya Juda. Nīngūtuūrīire matukū mīrongo īna, o mūthenya ūkarūgamīrīra mwaka ūmwe.

7 Hūgūra ūthiū waku ūwerekerie itūūra rīa Jerusalemu rīu rīrigiicīrio, ūrītambūrūkīrie guoko kūhumbūrītio, ūrīrathīre ūhoro wa gūūkīrīrwo.

8 Nīngakuoha na mīhīndo nīguo ndūkanahote kwīgarūra na mwena ūmwe kana ūrīa ūngī

nginya rīrīa matukū maku ma kūrigiicīrio magaathira.

9 “Oya ngano na cairi, na mboco na ndengū, na mwere na ngano njirū; cīkīre thīnī wa ndigitū ūcihūthagīre gwīthondekera mūgate. Mūgate ūcio nīguo ūrīrīaga ihinda rīa matukū magana matatū na mīrongo kenda macio ūgūkorwo ūkomete na mwena.

10 Thima cekeri mīrongo ūrī* cia irio iria ūrīrīaga o mūthenya na ūcirīage mahinda marīa mabange.

11 Ningī ūthime maaī gīcunjī gīa ithathatū kīa hini† ūmwe, na ūmanyuuage mahinda o marīa mabange.

12 Rīaga irio icio o ta ūrīa ūngīrīa mūgate wa cairi; ūrūge andū makīonaga, ūhūthīrīte mwaki wakītio na mai ma mūndū.”

13 Jehova akiuga atīrī, “Ūguo nīguo andū a Israeli makaarīaga irio irī na thaahu mari gatagatī-inī ka ndūrīrī, kūrīa ngaamatwarithia.”

14 Na niīngūreke ūrūge mūgate waku na mai ma ng’ombe,‡ handū ha mwaki wa mai ma mūndū.”

15 Nake akiuga atīrī, “Ūguo nī wega; nīngūreke ūrūge mūgate waku na mai ma ng’ombe,‡ handū ha mwaki wa mai ma mūndū.”

* **4:10** nī ta giramu 200 † **4:11** nī ta nuthu lita 0.5 ‡ **4:15** Mai ma ng’ombe nīmahūthagīrwo ta ngū cia kūruga mabūrūri-inī ma irathīro, na no mahūthagīrwo ūmūthī.

16 Nake aḡicooka ak̄inj̄ira at̄ir̄i, "Mūrū wa mūndū, n̄ingagir̄ir̄ia irio itigatoonye Jerusalemu. Andū acio makaar̄iaga irio cia ḡithimo maḡitanḡikaga, na manyuuage maāi ma ḡithimo matar̄i na k̄iir̄iḡir̄o,

17 n̄i ūndū n̄iḡugakorwo na ūnyiihu wa irio na wa maāi. N̄imakamakaga moona o mūndū ūr̄ia atarii na n̄imakah̄inj̄a n̄i ūndū wa mehia mao.

5

1 "Na r̄ir̄i, mūrū wa mūndū, oya r̄uhīū rwa njora r̄ūūḡi, ūrūhūth̄ire ta rwenji rwa mwenjani, w̄yjenje naruo mūtwe na nderu. Ninḡi ūcooke woe ratiri ya ḡuthima, ūgayanie njūri iyo.

2 R̄ir̄ia matukū mar̄ia mūrigiiciirio magaathira-r̄i, ūgaacin̄ira ḡicunj̄i ḡia ithatū k̄ia njūri iyo na mwaki kūu th̄iin̄i wa itūūra inene. Oya ḡicunj̄i ḡia ithatū k̄iayo ūthiūrūrūke itūūra r̄iū inene ūk̄im̄iḡuthaḡuthaga na r̄uhīū rwa njora. Nak̄io ḡicunj̄i ḡia ithatū k̄iayo ūk̄ihurunje ḡitwarwo n̄i r̄uhuho. N̄iḡukorwo n̄ingamaingatithia na r̄uhīū rwa njora nd̄ir̄icomorete.

3 No r̄ir̄i, oya gakundi ka njūri ūthin̄ik̄ire ruuno-in̄i rwa nguo yaku.

4 Cooka woe gakundi kayo ūgaikie mwaki-in̄ ūgacine. Mwaki n̄iūgatheerema kuuma hau ūiyūre nyūmba yothe ya Israeli.

5 "Ūū n̄iguo Mwathani Jehova ekuuga: R̄ir̄i n̄ir̄io itūūra inene r̄ia Jerusalemu, r̄ir̄ia haand̄ite gatagat̄i ka nd̄ur̄ir̄i r̄ihiūrūk̄iirio n̄i mabūrūri.

6 No rīrī, nī ūndū wa waganu warīo, nīrīremeire mawatho makwa o na watho wakwa wa kūrūmīrīwo gūkīra ndūrīrī na mabūrūri macio marīthiūrūrūkīirie. Nīrīregete mawatho makwa na rītirūmīrīire watho wakwa wa kūrūmīrīwo.

7 “Nī ūndū ūcio ūū nīguo Mwathani Jehova ekuuga: Wee ūkoretwo ūrī mūremi gūkīra ndūrīrī ici igūthiūrūrūkīirie, ūkaaga kūrūmīrīra watho wakwa wa kūrūmīrīwo kana kūhingia mawatho makwa. Wee o na ndwīkīte maūndū maringaine na irīra cia ndūrīrī icio igūthiūrūrūkīirie.

8 “Nī ūndū ūcio, ūū nīguo Mwathani Jehova ekuuga: Niī mwene nīngūgūkīrīra, wee Jerusalemu, ngūherithie ūkīonagwo nī ndūrīrī icio.

9 Tondū wa mīhianano ūyo yaku yothe ūrī magigi, niī nīngūgwīka ūrīa itarī ndeeka mbere ūyo na itageeka rīngī.

10 Nī ūndū ūcio, gatagatī-inī gaku maithe nīmakaariā ciana ciao, o nacio ciana irīe maithe ma cio.* Nīngakūherithia, na hurunje matigari maku mothe matwarwo nī rūhuho.

11 Nī ūndū ūcio, ti-itherū ta ūrīa niī ndūrīraga muoyo, Mwathani Jehova ekuuga atīrī, tondū nīūthaahītie gūkaro gūkwa kīamūre na ūndū wa mīhianano yaku yothe mībuthu na ciīko thūūrīku-rī, nīngakwehereria wendo wakwa, na ndigacooka gūkūrora na tha, kana ngūcaaīre.

* **5:10** Ūhoro wa andū kūrīa andū arīa angī warī mūtūrīre mūūru mūno na wonekaga rīrīa andū maarigicīrio (Gūcook 28:53; Zek 11:9).

12 Gĩcunjĩ gĩa ithatũ kĩa andũ aku makooragwo nĩ mûthiro, kana maniinwo nĩ ng'aragu o kũu thiinĩ waku; gĩcunjĩ gĩa ithatũ gĩkooragwo na rûhiü rwa njora nja ya thingo ciaku; nakõo gĩcunjĩ gĩa ithatũ ngaakihurunja gîtwarwo nĩ rûhuho, na gîteng'erio na rûhiü rwa njora rûcomoretwo.

13 "Hîndî ūyo marakara makwa nîmagathira, na mang'ûrî makwa harîo manyiihe, na niî nîngarîhîrio. Ndaarîkia kûmaitûrûrîra mang'ûrî makwa, nîmakamenya atî niî Jehova, nî niî ndoiga ūguo ndîrutanîirie.

14 "Nîngagûtua mwanangîko, na ngûtue kîndû gĩa kûnyararwo gatagatî-inî ka ndûrîrî iria igûthiûrûrûkîirie, o na maitho-inî ma ahîtûki.

15 Wee ūgaatuïka wa kûmenwo, na wa kûnyararwo, na kîndû gĩa gûkaanania nakõo, na kîndû kîrî magigi harî ndûrîrî icio igûthiûrûrûkîirie, hîndî ūria ngaakûherithia ndî na marakara na mang'ûrî, na ngûkaanie na mathûgûta manene. Niî Jehova nî niî ndoiga ūguo.

16 Rîria ngaakûratha na mîguî yakwa ya ūragani na ya ng'aragu, ngaakûratha ngûniine. Nîngakûrehere ng'aragu makîria, na hinge njîra ūria irio ciaku ciûkagîra.

17 Nîngakûrehere ng'aragu na nyamû cia gîthaka igûtharîkîre, nacio nîigakûniinîra ciana. Mûthiro na ūti wa thakame nîigakûhaata, na nîngarehithia rûhiü rwa njora rûgûûkîrîre. Niî Jehova nî niî ndoiga ūguo."

6

Urathi wa Gūukīrīra Irīma cia Isiraeli

¹ Kiugo kīa Jehova nīkīanginyīrīire, ngīrwo atīrī,

² "Mūrū wa mūndū, ng'etherā irīma cia Isiraeli; cirathīre ūhoro wa gūciūkīrīra,

³ ūciīre atīrī: 'Inyuī irīma cia Isiraeli, iguai kiugo kīa Mwathani Jehova. Ūū nīguo Mwathani Jehova ekwīra irīma na tūrima, na mīkuru na cianda: Niī ngirie kūmūūkīrīra na rūhiū rwa njora, na nyanange kūndū kwanyu kūrīa gūtūūgīru.*

⁴ Igongona cianyu nīkamomorwo, na igongona cianyu cia gūcinīrwo ūbumba ihehenjwo; na nīngooragīra andū anyu hau mbere ya mīhianano īyo yanyu.

⁵ Nīngaragania ciimba cia andū a Isiraeli hau mbere ya mīhianano īyo yao, na nīngahurunja mahīndī manyu gūthiūrūrūkīria igongona cianyu.

⁶ Kūndū kūrīa guothe mūtūūraga, matūūra macio nīmakanangwo, na kūndū kūrīa gūtūūgīru kūmomorwo, nīguo igongona cianyu ithūkio na cianangwo, nayo mīhianano yanyu ihehenjwo na yūnūhwo, o na igongona cianyu cia gūcinīrwo ūbumba imomorwo, na kīrīa mūthondekete kīniinwo.

⁷ Andū anyu nīmakooragīrwo gatagatī-inī kanyu, na inyuī nīmūkamenya atī niī nī niī Jehova.

* **6:3** Kūndū kūrīa gūtūūgīru nīkuo kwarī mahooero ma andū a Kaanani.

8 “ ‘No rīrī, nī kūrī amwe ngaatigia, nīgūkorwo amwe anyu nīmakahonoka kūragwo na rūhiū rwa njora rīria mūgaakorwo mūhurunjūkiire mabūrūri-inī na ndūrīrī-inī.

9 Ningī marī ndūrīrī-inī kū matwarītwo marī atahe-rī, arīa makaahonoka nīmakandirikana. Nīmakaririkana ūrīa njiguithītio ūru nī ngoro ciao cia ūtharia, iria iihutatīire, na maitho mao marīa makoretwo makīrirīria mīhianano yao. Nīmakemena nī ūndū wa waganu ūrīa mekīte, na nī ūndū wa ciīko ciao ciothe irī magigi.

10 Nao nīmakamenya atī niī nī niī Jehova; niī ndiamamakagia tūhū ngiuga atī nīngamarehere mūtino ūyū.

11 “ ‘Mwathani Jehova ekuuga atīrī: Hūura hī, na ūhūūrithie makinya thī, uugīrīrie uuge atīrī, “Wūi!” Tondū wa waganu wothe na ciīko irī magigi cia nyūmba ya Israeli, nīgūkorwo nīmakooragwo na rūhiū rwa njora, na ng’aragu, na mūthiro.

12 Mūndū ūrīa ūtūrīraga kūraya akooragwo nī mūthiro, nake ūrīa ūrī gūkuhī ooragwo na rūhiū rwa njora, nake ūrīa ūkaahonoka atigare, akooragwo nī ng’aragu. Ūguo nīguo ngeeruta mang’ūrī makwa nao.

13 Nao nīmakamenya atī niī nī niī Jehova, rīria andū magaakorwo moragītwo marī gata-gatī-inī ka mīhianano ūyo yao mathiūrūrūkīirie igongona ciao, na handū hothe hatūgīru, na tūcūmbīrī tuothe twa irīma, na rungu rwa mūtī o wothe waraganītie honge, na rungu rwa mūgandi o wothe mūruru, kūndū guothe kūrīa maarutagīra mīhianano yao mahuti manungi

wega.

¹⁴ Na niĩ nĩngamatambürükĩria guoko ndĩmookĩřire, na ndũme bürüri wanangĩke ūtiganĩrio, kuuma werü-inĩ ūcio nginya Dibila, kündũ guothe kürĩa matüüríte. Hĩndĩ ĩyo nĩmakamenya atĩ niĩ nĩ niĩ Jehova.' "

7

Ithirĩro Nĩřikinyu

¹ Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyřiřire, ngřirwo afřiři:

² "Mûrû wa mündũ, ūū nĩguo Mwathani Jehova ekwîra bürüri wa Israeli: Ithirĩro! Ithirĩro nĩřikinyřiřire ituri icio inya cia bürüri.

³ Rîu ithirĩro nřigükinyřiřire, na nĩngürekereria marakara makwa magüükĩřire. Nĩngagütüřra ciira kûringana na mîthiřre yaku na ngûřiřhe kûringana na mîtugo yaku yothe ĩři magigi.

⁴ Ndigaküiguřra tha kana ngûcaařre; ti-itherü, nĩngakûřha nĩ ūndũ wa mîthiřre yaku na mîtugo yaku ĩři magigi gatagatî-inĩ kanyu. Hĩndĩ ĩyo nĩmükamenya atĩ niĩ nĩ niĩ Jehova.

⁵ "Ūū nĩguo Mwathani Jehova ekuuga: 'Mwanangîko! Mwanangîko ūtarî waiguuo nûrooka.

⁶ Ithirĩro nřikinyu! Ithirĩro nřikinyu! Rîarahükîte rîgûükîřiřire. Nřikinyu!

⁷ Nûkoretwo nĩ mûtino, wee ūtûřraga bürüri-inĩ. Ihinda nřikinyu, mûthenya ūcio nûkuhîřirie; nĩ kûrî na guoya mûnene, na gûtirî gîkeno kûu irîma-inĩ.

8 Niĩ ndĩ hakuhĩ gūgūitîrīria mang'ûrī makwa, na ndĩrute marakara nawe; nîngagütuira ciira kûringana na mîthiire yaku, na ngûrihe nî ūndû wa mîtugo yaku yothe ïrî magigi.

9 Ndigakûiguîra tha kana ngûcaaîre; nîngakûrîha kûringana na mîthiire yaku na mîtugo yaku ïrî magigi gatagatî-inî kanyu. Hîndî ïyo nîukamenya atî nî niî Jehova ndîrahûûrana.

10 “ ‘Mûthenya nîguo ûyû! Nîmûkinyu! Mûtino nîmûkinyu, rûthanju nîrûthundûkîte, naguo mwîtîlo nîucanûkîte!

11 Maündû ma ûhinya nîmakûrîte magatuîka rûthanju rwa kûherithia waganu; gûtirî andû magaatigara, gûtirî o na ûmwe wa kîrîndî kîu; gûtirî ûtonga, na gûtirî kîndû kîa bata gîgaatigara.

12 Ihinda rîu nîrîkinyu, mûthenya ûcio nîukinyîte. Mûgûri nîatige gûkena kana mwendia aigue kieha, nîgûkorwo mang'ûrî nîmakînîrîire kîrîndî kîu gîothe.

13 Mwendia ndagakûûra gîthaka kîrîa endetie rîrîa rîothe acio eerî marî muoyo, nîgûkorwo kîoneki kîu gîkonîi kîrîndî kîu gîothe gîtikagarûrwo. Tondû wa mehia mao, gûtirî o na ûmwe wao ûgaatûûria muoyo wake.

14 O na mangîhuha karumbeta, na magîe na maündû mothe, gûtirî mûndû o na ûmwe ûgaathiî ita-inî, nîgûkorwo mang'ûrî makwa nîmakînîrîire kîrîndî kîu gîothe.

15 “ ‘Mwena wa na nja kûrî na rûhiû rwa njora, mwena wa na thîinî kûrî na mûthiro na ng'aragu; arîa marî kûu mîgûnda-inî makoorgawo na rûhiû rwa njora, nao arîa marî thîinî

wa itūūra inene makaaniinwo nī ng'aragu na mūthiro.

¹⁶ Arīa othe magaatigara na mahonoke magaakorwo irīma-inī, magīcaaya ta ndutura cia ituamba-inī, o mūndū tondū wa mehia make.

¹⁷ Guoko o guothe nīgūkaregera, na iru o rīothe nīrīkaaga hinya o ta maaī.

¹⁸ Nīmakahumbwo nguo cia makūnia, na mahumbwo kīmako kīnene. Mothiū mao nīmakahumbwo thoni, na menjwo mītwe yao.

¹⁹ Nīmakahurunja betha yao barabara, nayo thahabu yao ītuuo kīndū kīrī thaahu. Betha yao na thahabu itikahota kūmahonokia mūthenya wa mang'ūrī ma Jehova. Itikamaniinira ng'aragu kana ihūūnie nda ciao, nīgūkorwo nīcio itūmīte mahīngwo magatuīka a kwīhia.

²⁰ Nīmetūagīra ūgemu wa mathaga mao, na makamahūthīra gūthondeka mīhianano yao īrī magigi, na mīhiano ītarī kīene. Nī ūndū ūcio-rī, nīngatūma indo icio ituīke kīndū kīrī thaahu harīo.

²¹ Nīngacineana ciothe kūrī andū a kūngī ituīke ndaho, na ndīcineane kūrī andū arīa aaganu a gūkū thī ituīke ta itunyanītwo, nao nīmagacithaahia.

²² Nīngamahutatīra ndige kūmona, nao nīmagathaahia handū harīa nyendete mūno; atunyani nīmagatoonya ho mahathaahie.

²³ “ ‘Haarīria mīnyororo, tondū būrūri wothe ūiyūrīte ūiti wa thakame, narīo itūūra inene rīkaiyūra maūndū ma ūhinya.

²⁴ Nīngarehe ndūrīrī irīa njaganu mūno ciīgwatīre nyūmba ciao ituīke ciao; nīngatūma

mwītīo wa andū arīa marī hinya ūthire, nakuo kündū kwao kūrīa kwamūre nīgūgathaahio.

²⁵ Kīmakania gīoka-rī, magaacaragia thayū, no ndūkooneka.

²⁶ Mūtino ūgooka ūrūmanīriire na ūngī, naguo mūhuhu ūūke ūrūmanīriire na ūngī. Nīmakageria kūgīa na kīoneki kuuma kūrī mūnabii; ūrutani wa mūthīnjīri-Ngai ūkonīi watho nīugaathira, o ta ūrīa kīrīra gīa athuuri o nakīo gīgaathira.

²⁷ Mūthamaki nīagacakaya, nake mūrū wa mūthamaki nīakahumbwo gūkua ngoro, namo moko ma andū a būrūri ūcio nīmakainaina. Na nīi nīngameka kūringana na mīthīire yao, na ndīmatuīre ciira kūringana na ūrīa magīriire gūtuīrwo. Hīndī ūyo nīmakamenya atī nīi nīi Jehova.' "

8

Ūhooi Mīhianano Thūnī wa Hekarū

¹ Mwaka-inī wa ūtandatū, mweri wa ūtandatū, mūthenya wa gatano, rīrīa ndaikarīte gwakwa nyūmba nao athuuri a Juda magaikara mbere yakwa-rī, guoko kwa Mwathani Jehova gūgīuka igūrū rīakwa.

² Ngīrora, ngīona mūhiano ta wa mūndū. Kuuma harīa honekaga taarī njohero yake gūcookna thī aahaanaga ta mwaki, na kuuma hau gūcookna igūrū oonekaga akīhenia ta kīgera kīraakana.

³ Nīatambūrūkirie kīndū kīahaanaga ta guoko na akīnjoya anyiitīte njuīrī cia mūtwe wakwa. Roho akīnjoya na-igūrū rīera-inī, na akīndwara

Jerusalemu, ndī cioneiki-inī cia Ngai, nginya mūrango-inī wa kīhingo gīa gathigathini kīa nja ya na thīinī, harīa mūhianano ūrīa ūtūmaga Ngai aigue ūiru warūngī.

⁴ Na hau mbere yakwa nīho riiri wa Ngai wa Israeli warī, o ta ūrīa ndoonete kīoneki-inī werū-inī.

⁵ Ningī akīnjīra atīrī, “Mūrū wa mūndū, rora mwena wa gathigathini.” Nī ūndū ūcio ngīrora, na hau itoonyero-inī rīa mwena wa gathigathini wa kīhingo gīa kīgongona, ngīona mūhianano ūcio ūtūmaga Ngai aigue ūiru.

⁶ Nake akīnjīra atīrī, “Mūrū wa mūndū, nīūrona ūrīa mareeka; maūndū marī magigi biū marīa andū a nyūmba ya Israeli marekīra haha, maūndū ma kūndindīka kūraya na handū-hakwa-harīa-haamūre? No wee-rī, nīūkuona maūndū o na marī magigi makīria.”

⁷ Ningī akīndehe itoonyero-inī rīa nja īyo. Ngīrora ngīona irima rūthingo-inī.

⁸ Akīnjīra atīrī, “Mūrū wa mūndū, aramia irima rīu rīrī rūthingo-inī.” Rīrīa ndaaramirie irima rīu, ngīona nī haarī na mūrango.

⁹ Ningī akīnjīra atīrī, “Toonya thīinī wīonere maūndū marī magigi marīa mareka kuo.”

¹⁰ Nī ūndū ūcio ngītoonya kuo, ngīrora ngīona thingo-inī gūkururītwo mīthembā yothe ya indo irīa ikuromaga, na ya nyamū ciōthe irīa irī mūgiro, na ya mīhianano yothe ya andū a nyūmba ya Israeli.

¹¹ Hau mbere yacio nī haarūgamīte athuuri mīrongo mūgwanja a nyūmba ya Israeli, nake

Jazania mürū wa Shafani akarūgama gatagatī-inī kao. O ūmwe wao aanyiitīte rūgō rwa gūcinīra ūbumba, nayo ndogo īrī na mūtararīko mwega wa ūbumba nīyatoogaga na igūrū.

¹² Nake akīnjīra atīrī, “Mürū wa mündū, nīwona maündū marīa athuuri a nyūmba ya Isiraeli marekīra nduma-inī, o ūmwe wao arī ihooero-inī rīa mūhianano wake? Moigaga atīrī, ‘Jehova ndatuonaga; Jehova nīatiganīrie būrūri ūyū.’”

¹³ Ningī akiuga atīrī, “Wee-rī, nīukūmona magīka maündū o na marī magigi makīria.”

¹⁴ Ningī akīndehe itoonyero-inī rīa kīhingo gīa gathigathini kīa nyūmba ya Jehova, na nīi ngīona andū-a-nja maikarīte thī ho magīcakaīra Tamuzu.*

¹⁵ Nake akīnjīra atīrī, “Mürū wa mündū, nīūrona maündū maya? Nīukuona maündū o na marī magigi mūno gūkīra maya.”

¹⁶ Ningī akīndoonyia nja ya na thīnī ya nyūmba ya Jehova, na hau itoonyero-inī rīa hekarū, gatagatī ga gīthaku na kīgongonarī, haarī arūme ta mīrongo ūrī na atano. Maahutatiire hekarū ya Jehova, makaroria mothiū mao mwena wa irathīro, makainamagīrīra riūa marihooe marorete na kūu mwena wa irathīro.†

¹⁷ Nake akīnjīra atīrī, “Mürū wa mündū, nīwona ūguo? Anga ūcio nī ūndū mūhūthū

* **8:14** Tamuzu yarī ngai ya Babuloni ūrīa yoīkaine ūhoro-inī wa gūtūma andū-a-nja maciare. † **8:16** Hekarū cia tene ciakagwo irorete mwena wa irathīro. Andū maaroragia ng'ong'o ciao na mwena wa hekarū mokīra kūhooya hīndī ūrīa riūa rīraratha rūciinī.

andū acio a nyūmba ya Juda gwīka maündū marī magigi ta macio marekīra haha? No nginya maiyūrie maündū ma ūhinya būrūri na mandakaragie hīndī ciothe? Ta marore magīkkīra tūhonge maniūrū mao!

¹⁸ Nī ūndū ūcio niī nīngameka maündū na marakara; ndikamaiguīra tha kana ndīmacaaīre. O na mangīkaanīrīra matū-inī makwa, ndikamathikīrīria.”

9

Ahooi Mīhianano Kūrūragwo

¹ Ningī ngīigua agītana na mūgambo mūnene, akiuga atīrī, “Rehei arangīri a itūūra inene haha, o mūndū arī na itharaita rīa mbaara guoko-inī.”

² Na niī ngīona andū atandatū magīuka moimīte mwena wa kīhingo kīa rūgongo, kīrīa kīrorete mwena wa gathigathini, o mūndū arī na kīndū gīa kūrūragana guoko-inī. Makīrehane na mūndū ūngī ūmwe wehumbīte nguo cia gatani na eyohete indo cia kwandīka njohero. Nao magītoonya makīrūgama mwena-inī wa kīgongona kīrīa gīcango.

³ Na rīrī, riiri wa Ngai wa Isiraeli ūkīambata uumīte igūrū rīa makerubi, harīa warī mbere, ūgīthīi hingīro-inī ya hekarū. Ningī Jehova agīta mūndū ūcio wehumbīte nguo cia gatani, o ūcio weyohete indo cia kwandīka njohero,

⁴ akīmwīra atīrī, “Thī ūtuīkanie itūūra inene rīa Jerusalemu, na wīkīre rūrī ihiithi cia arīa marī na kīeha, na magacakaya nī ūndū wa

maündū mothe marī magigi marīa mekagwo kūu thīnī warīo.”

⁵ O thikīriirie ūguo, akīra acio angī atīrī, “Mūrūmīrīrei, mūtuūkanīrie itūūra rīu inene mūūragane mūtekūiguanīra tha kana gūcaayanīra.

⁶ Úragai athuuri, na aanake na airītu, na andū-a-nja na ciana, no mūtikahutie mūndū o na ūrīkū mwīkīre rūūri rūu. Ambīrīriai o haha hakwa haamūre.” Nī ūndū ūcio makīambīrīria na athuuri arīa maarī hau mbere ya hekarū.

⁷ Ningī akīmeera atīrī, “Thaahiai hekarū īno na mūiyūrie nja ciayo andū arīa moragītwo. Thīi!” Nī ūndū ūcio makiumagara, makīambīrīria kūūragana kūu itūūra-inī inene.

⁸ Hīndī īrīa mooraganaga nī ngītigwo ndī nyiki, ngīgūithia, ngīturumithia ūthiū thī, ngīrīra, ngīuria atīrī, “Hī, Mwathanī Jehova! Anga nīukūniina matigari mothe ma Israeli hīndī īno ya gūitīrīria Jerusalemu mang’ūrī maku?”

⁹ Nake akīnjookeria atīrī, “Mehia ma nyūmba ya Israeli na ya Juda nī maingī magakīra; būrūri ūiyūrīte ūiti wa thakame, narīo itūūra inene rīyūrīte ūhotomia wa kīhooto. Moigaga atīrī, ‘Jehova nīatiganīrie būrūri ūyū; Jehova ndarona.’

¹⁰ Nī ūndū ūcio-rī, Niī ndigacooka kūmaiguīra tha kana kūmacaaīra, no nīngamacookereria ūrīa mekīte.”

¹¹ Ningī mūndū ūcio wehumbīte nguo cia gatani, na akeoha indo cia wandīki njohero, agīcookia ndūmīrīri, akiuga atīrī, “Nīnjīkīte o ta ūrīa wathanire.”

10

Riiri Kwehera Hekarū

¹ Na rīrī, nīndarorire ngīona hau rīera-inī igūrū rīa mītwe ya akerubi kīndū kīahaanaga ta gītī kīa ūnene ta ihiga rīa yakuti.

² Nake Jehova akīra mūndū ūcio wehumbeite nguo cia gatani atīrī, “Thī ūtoonye gatagatī-inī ka magūrū macio marathiūrūka rungu rwa harīa akerubi marī. Iyūria hī ciaku cierī makara ma mwaki kuuma gatagatī ka akerubi ūcooke ūmahurunje kū ūtūra-inī inene.” Nake agīthīi agītoonya thīinī, o ngīionagīra na maitho makwa.

³ Na rīrī, mūndū ūcio aatoonya thīinī, akerubi acio magīkorwo marūgamīte mwena wa gūthini wa hekarū, narīo itu rīkaiyūra nja ūrīa ya na thīinī.

⁴ Naguo riiri wa Jehova ūkīambata uumīte igūrū rīa akerubi, na ūgīthīi hingīro-inī ya hekarū. Itu rīu rīkīiyūra hekarū, nayo nja ūkīiyūra ūkengi wa riiri wa Jehova.

⁵ Naguo mūrurumo wa mathagu ma akerubi acio nīwaiguīkaga o nginya kū nja ya nyumīrīra, o taarī mūgambo wa Mūrungu Mwene-Hinya-Wothe rīrīa ekwaria.

⁶ Na rīrīa Jehova aathire mūndū ūcio warī na nguo cia gatani, akīmwīra atīrī, “Oya mwaki kuuma gatagatī ka magūrū macio, kuuma gatagatī-inī ka akerubi,” mūndū ūcio agītoonya thīinī na akīrūgama mwena-inī wa kūgūrū kūmwe kwamo.

⁷ Ningī ūmwe wa akerubi acio agītambūrūkia guoko gwake mwaki-inī ūcio warī gatagatī-inī

kao. Akīoya mwaki ūmwe waguo, akīwīkīra hī-inī cia mündū ūcio warī na nguo cia gatani, nake mündū ūcio akīwoya akiuma nja.

⁸ (Rungu rwa mathagu ma akerubi acio nīkuonekaga kīndū kīahaanaga ta moko ma mündū.)

⁹ Nīndarorire, ngīona magūrū mana ma ngaari hau mīena-inī ya akerubi acio, o kūmwe gūkagīa mwena-inī wa o ūmwe wa akerubi acio; magūrū macio maahenagia ta rangi wa thumarati.

¹⁰ Makīoneka-rī, mothe mana nīmahaanaine; o kūgūrū kuonekaga ta gūtoonyanīte na kūgūrū kūngī.

¹¹ Magīthīi, maathiaga na mwena o wothe wa ūyo īna, o kūrīa akerubi acio merekeirie ūthīi; magūrū macio ma ngaari matiagarūrūkaga rīrīa akerubi acio megūthīi. Akerubi acio maathiaga na kūrīa guothe mūtwe werekera, matekūgarūrūka rīrīa marathīi.

¹² Mīrī yao yothe, o hamwe na mīgongo yao, na moko mao na mathagu mao, maiyūrīte maitho kūndū guothe, na magūrū macio mana ma ngaari o namo.

¹³ Na rīrī, nīndaiguire magūrū macio magūtwo atīrī, “Magūrū marīa mathiūrūrūkaga.”

¹⁴ O ūmwe wa akerubi aarī na mothīi mana: Ūthīi ūmwe warī wa kerubi, na wa keerī warī wa mündū, na wa gatātū warī wa mūrūūthi, na wa kana warī wa nderi.

¹⁵ Ningī akerubi acio makīambata na igūrū. Ici ciarī ciūmbē irī muoyo iria ndoonete hau Rūū-

inī rwa Kebari.

¹⁶ Hīndī ūrīa akerubi acio maathiiaga, magūrū macio maarī mīena-inī yao namo magathii; na hīndī ūrīa akerubi acio maambararia mathagu mao mombūke, magūrū macio matioimaga mīena-inī yao.

¹⁷ Rīrīa akerubi acio marūgama, o namo makarūgama o ūguo; na rīrīa akerubi mombūka, namo makombūkania nao, tondū roho wa ciūmbe icio irī muoyo warī thīinī wamo.

¹⁸ Ningī riiri wa Jehova ūkīehera hau igūrū ūrīa hingīro ya hekarū na ūkīrūgama igūrū ūrīa akerubi acio.

¹⁹ O ndīiroreire ūguo, akerubi acio makīambararia mathagu mao makīumbūka, na rīrīa maathiiaga, magūrū macio maatwaranaga nao. Nao makīrūgama itoonyero-inī ūrīa kīhingo kīa mwena wa irathīro wa nyūmba ya Jehova; naguo riiri wa Ngai wa Israeli warī igūrū ūrīao.

²⁰ Icio nī ciūmbe irī muoyo iria ndoonete irī rungu rwa Ngai wa Israeli hau Rūūi-inī rwa Kebari, na niī ngīmenya atī maarī akerubi.

²¹ O ūmwe aarī na mothiū mana, na mathagu mana, na rungu rwa mathagu mao nī haarī na kīndū gīatariī ta moko ma mündū.

²² Mothiū mao maahaanaga ta marīa ndoonete hau Rūūi-inī rwa Kebari. O ūmwe wao aathiiaga arūngīrīirie na mbere.

11

Atongoria a Israeli Gūtuūrwo Ciira

¹ Hīndī īyo Roho akīnjoya na igūrū, akīndwara kīhingo-inī kīa nyūmba ya Jehova kīrīa kīerekeire mwena wa irathīro. Hau itoonyero-inī rīu rīa kīhingo kīu nī haarī arūme mīrongo īrī na atano, na gatagatī-inī kao ngīona Jazania mūrū wa Azuri, na Pelatia mūrū wa Benaia, arīa maarī atongoria a kīrīndī.

² Jehova akīnjīra atīrī, “Mūrū wa mūndū, aya nīo arūme arīa marathugunda waganu, na makaheana kīrīra kīa waganu itūūra-inī rīrī inene.

³ Moigaga atīrī, ‘Githī ihinda rītigūkinya o narua rīa gwaka nyūmba? Itūūra rīrī inene nī nyūngū ya kūruga, na ithuī nī ithuī nyama.’

⁴ Nī ūndū ūcio marathīre ūhoro wa kūmookīrīra; marathīre ūhoro, wee mūrū wa mūndū.”

⁵ Ningī Roho wa Jehova agīūka igūrū rīakwa, akīnjīra njuge atīrī, “Ūū nīguo Jehova ekuuga: Ūguo nīguo mūroiga, inyuī andū a nyūmba ya Isiraeli, no niī-rī, nīnjūū ūrīa ūrī meciiria-inī manyu.

⁶ Nīmūūragīte andū aingī itūūra-inī rīrī inene, na mūkaiyūria ciimba njīra-inī ciarīo.

⁷ “Nī ūndū ūcio, ūū nīguo Mwathani Jehova ekuuga: Ciimba icio mūikītie kūu nīcio nyama, narīo itūūra rīrī inene nīrīo nyūngū, no Niī nīngūmūngata muume kuo.

⁸ Inyuī nīmwītigīrīte rūhiū rwa njora, na rūhiū rūu rwa njora no ruo ngaamūūkīrīra naruo, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.

⁹ Nīngamūrutūrūra muume itūūra-inī inene, na ndīmūneane moko-inī ma andū a kūngī, na

ndīmūherithie.

¹⁰ Inyuī mūkooragwo na rūhiū rwa njora, na nīngamūtuīra ciira kū mīhaka-inī ya Israeli. Hīndī īyo nīmūkamenya atī niī nī niī Jehova.

¹¹ Itūūra rīrī inene rītigatuīka nyūngū harī inyuī, kana inyuī mūtuīke nyama thīinī warīo; nīngamūtuīra ciira kū mīhaka-inī ya Israeli.

¹² Na inyuī nīmūkamenya atī nī niī Jehova, nī ūndū mūtirūmīrīire kīrīra kīa wātho wakwa wa kūrūmīrīrwo, kana mūkarūmia mawatho makwa, no mwīkīte maūndū maringaine na ma ndūrīrī iria imūrigiicīirie.”

¹³ Na rīrīa ndaarathaga, Pelatia mūrū wa Benaia agīkua. Hīndī īyo ngīgūithia ngīturumithia ūthiū thī, ngīanīrīra na mūgambo mūnene, ngīūria atīrī, “Hī, Mwathani Jehova! Nīūkūniina matigari ma Israeli biū?”

¹⁴ Kiugo kīa Jehova nīkīanginyīrīire, ngīrīrwo atīrī,

¹⁵ “Mūrū wa mūndū, ariū a thoguo, ariū a thoguo arīa marī a rūrīra rwanyu na nyūmba yothe ya Israeli, acio nīo andū a Jerusalemu maarītie ūhoro wao makoiga atīrī, ‘Marī haraaya mūno na Jehova; būrūri ūyū nī ithū ūtwaheirwo ūtuīke witū.’”

Kūranīro gīa Gūcooka Gwa Israeli

¹⁶ “Nī ūndū ūcio uga atīrī: ‘Mwathani Jehova ekuuga ūū: O na gūtuīka nīndamatwarithirie kūraya gatagatī-inī ka ndūrīrī, na ngīmahurunjīra mabūrūri-inī, no nī ndūkīte handū-hao-harīa-haamūre, mabūrūri-inī kū mathiīte, gwa kahinda kanini.’”

¹⁷ “Nī ūndū ūcio uga atīrī: ‘Ūū nīguo Mwathani Jehova ekuuga: Nīngamūcookanīrīria kuuma ndūrīrī-inī, na ndīmūrute mabūrūri-inī kūrīia mwahurunjirwo, na ndīmūcookerie būrūri wa Israeli rīngī.’

¹⁸ “Nīmagacooka kuo, na meeherie mīhiano īyo yakuo mīthūku yothe, na mīhianano īyo īrī magigi.

¹⁹ Nīngamahe ūrūmwe wa ngoro, na njīkīre roho mwerū thīnī wao; nīngeheria ūmū wa ngoro thīnī wao ndīmahe ngoro ngororo ta nyama.

²⁰ Ningī nīmakarūmagīrīra kīrīra gīakwa gīa kūrūmīrīrwo, na marūmagie mawatho makwa. Nīmagatuīka andū akwa, na nī nduīke Ngai wao.

²¹ No rīrī, ha ūhoro wa andū arīa ngoro ciao ciyyamūrīire mīhiano īyo mīru na mīhianano īyo īrī magigi, nīngatūma o ene macookererwo nī ūru ūrīa mekīte, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.”

²² Hīndī īyo akerubi acio, marī na magūrū ma ngaari mīena-inī, magītambūrūkia mathagu mao, naguo riiri wa Ngai wa Israeli warī igūrū rīao.

²³ Riiri ūcio wa Jehova ūkīambata uumīte thīnī wa itūura rīu inene na ūgūikara igūrū rīa kīrīma kīrīa kīarī mwena wa irathīro warīo.

²⁴ Roho akīnjoya na igūrū, akīndwara kūrī andū arīa maatahītwo magatwarwo būrūri wa Babuloni,* o ndī thīnī wa kīoneki kūndoonetio nī Roho ūcio wa Ngai.

* **11:24** Kana Būrūri wa Akalidei; andū a Babuloni moīkaine na rītwa rīngī ta Akalidei.

Hīndī īyo kīoneki kīu ndoonetio
gīkīnjehererā,
²⁵ na nī ngīra andū acio maatahītwo ūhoro
wothe ūrīa Jehova aanyonetie.

12

Ngerekano ya Ithaamīrio

¹ Kiugo kīa Jehova nīkīanginyīrīire, ngīrīrwo
atīrī:

² “Mūrū wa mūndū, wee ūtūūranagia na
andū aremi. Nī marī na maitho ma kuona no
mationaga, na nī marī na matū ma kūigua no
matiguaga, nīgūkorwo nī andū aremi.

³ “Nī ūndū ūcio wee mūrū wa mūndū-rī, oha
mīrigo yaku ya gūthaama, na kūrī mūthenya
barigici magīkuonaga-rī, umagare uume gūkū,
ūthīi kūndū kūngī. Hihi nīmagataūkīrwo, o na
gūtuīka nī andū a nyūmba ya ūremi.

⁴ Kūrī mūthenya barigici, o magīkuonaga-rī,
ruta mīrigo yaku nja īrī mīohe nī ūndū wa
gūthīi būrūri wa ithaamīrio. Ningī hwaī-inī,
umagare ūthīi o magīkuonaga, o ta ūrīa andū
mathaamaga.

⁵ O makwīroreire, tūrīkia rūthingo, ūgererie
mīrigo yaku ho.

⁶ Oya mīrigo īyo ūmīigīrīre ciande o
makwīroreire, ūmīumagarie na mairia.
Wīhumbīre ūthīi nīguo ndūkone būrūri,
nīgūkorwo nīngūtuīte kīmenyithia harī andū a
nyūmba ya Isiraeli.”

⁷ Nī ūndū ūcio nī ngīka o ta ūrīa ndaathītwo.
Ngīruta mīrigo yakwa nja kūrī mūthenya
barigici, yoheetwo nī ūndū wa gūthaama.

Ningī hwaī-inī ngītūrīkia rūthingo na moko makwa. Ngiumia mīrigo yakwa nja kūrī na mairia, ngīmīumagaria ndīmīkuuīte na ciande o manjīndoreire.

⁸ Rūciinī kiugo kīa Jehova gīkīnginyīrīra, ngīūrio atīrī,

⁹ “Mūrū wa mūndū, githī andū a nyūmba ya Israeli o acio aremi matiakūrīirie atīrī, ‘Nī atīa ūreka?’

¹⁰ “Meere atīrī, ‘Mwathani Jehova ekuuga atīrī: Ndūmīrīri īno nditū īkonī mūnene ūrīa ūrī Jerusalemu, o na andū a nyūmba yothe ya Israeli arīa marī kuo.’

¹¹ Meere atīrī, ‘Nī ndī kīmenyithia harī inyuī.’

“O ta ūguo nī njīkīte, noguo o nao mageekwo. Nīmagatwarwo būrūri wa kūngī marī ataha.

¹² “Mūthamaki ūcio ūrī gatagatī-inī kao nīagakuua mīrigo yake na ciande kūrī mairia oimagare, naruo rūthingo nīrūgatūrīkio irima oimīre ho. Nake nīakehumbīra ūthiū nīguo ndakone būrūri.

¹³ Nīngamūtambūrūkīria wabu wakwa, nake nīakanyiitwo nī mūtego wakwa; nīngamūtwarithia Babuloni, kūu būrūri wa Akalidei, no rīrī, we ndakawona, nakuo kūu nīkuo agaakuīra.

¹⁴ Arīa othe mamūrigiicīirie, nīngamahurunja huho-inī, o acio aruti ake a wīra na thigari ciake ciotle, na ndīmateng’erie na rūhiū rwa njora rūrī rūcomore.

¹⁵ “Nīmakamenya atī nī nī nī Jehova, rīrīa ngaamahurunjīra ndūrīrī-inī na ndīmaharaganīrie mabūrūri-inī.

16 No rīrī, nīngahonokia amwe ao matikani-inwo na rūhiū rwa njora, kana ng'aragu, kana mūthiro, nīgeetha kū magaathiī ndūrīrī-inī makoimbūraga maündū mao marīa meekaga marī magigi. Hīndī īyo nīmakamenya atī nī nī nī Jehova.”

17 Kiugo kīa Jehova nīkīanginyīrīire, ngīirwo atīrī:

18 “Mūrū wa mūndū, inainaga rīrīa ūkūrīa irio, na wīthithimūkagwo nī guoya ūkīnyua maaī.

19 Ira andū a būrūri ūyū atīrī, ‘Ūū nīguo Mwathani Jehova ekuuga igūrū rīkonīi andū arīa matūrīaga Jerusalemu na arīa matūrīaga būrūri wothe wa Israeli: Makaarīiaga irio ciao marī na mītangīko, na manyuuage maaī moorītwo nī hinya nīgūkorwo būrūri wao nīkāniinwo indo ciothe iria irī kuo, nī ūndū wa maündū ma ūhinya ma andū arīa othe matūrīaga kuo.

20 Matūūra marīa matūrīragwo nī andū nīmakanangwo, naguo būrūri ūkirio ihooru. Hīndī īyo nīmūkamenya atī nī nī nī Jehova.’”

21 Kiugo kīa Jehova nīkīanginyīrīire, ngīirwo atīrī:

22 “Mūrū wa mūndū, nī thimo ūrkū ūno yunganagwo thīinī wa būrūri wa Israeli, ūno yugaga atīrī: ‘Matukū nīmathiraga, nakīo kīoneki o gīothe gīgatuīka gīa tūhū’?

23 Meere atīrī, ‘Ūū nīguo Mwathani Jehova ekuuga: Nīngūniina thimo ūno, na matigacooka kūmīgweta rīngī gūkū Israeli.’ Meere atīrī,

‘Matukū nĩmakuhĩirie rĩrĩa kĩoneki o gĩothe gĩkaahingio.

24 Nĩgükorwo gütigacooka kũgĩa cioneki cia maheeni, kana ūragûri wa kûheenanĩrĩria gata-gatĩ-inĩ ka andû a Israeli.

25 No niî Jehova-rĩ, nîngoiga ūrĩa ngeenda, naguo nîükahingio ūtegûcererwo. Nĩgükorwo matukû-ini manyu, inyuî andû a nyûmba ya ûremi, nîngahingia ūrĩa wothe ndîroiga, ûguo nîguo Mwathani Jehova ekuuga.’”

26 Kiugo kĩa Jehova nîkîanginyîrîire, ngîirwo atîrî:

27 “Mûrû wa mûndû, andû a nyûmba ya Israeli maroiga atîrî, ‘Kioneiki kîrĩa onaga gîgütûûra mîaka mîngî gîgîkahingio, na araratha ûhoro wa ihinda iraaya rîgooka.’”

28 “Nî ûndû ūcio meere atîrî, ‘Mwathani Jehova ekuuga atîrî: Gütirî kiugo o na kîmwe giakwa gîgaacooka gûcererwo; ûhoro ūrĩa wothe niî ngaaria nîükahingio, ûguo nîguo Mwathani Jehova ekuuga.’”

13

Anabii a Maheeni Gütuîrwo Ciira

1 Kiugo kĩa Jehova nîkîanginyîrîire, ngîirwo atîrî:

2 “Mûrû wa mûndû, ratha ûhoro wa gûükîrîra anabii a Israeli arĩa mararatha ûhoro rîu. Ìra acio marathaga ûhoro ūrĩa megereirie na ngoro ciao ene atîrî: ‘Iguai ndûmîrîri ya Jehova!

3 Mwathani Jehova ekuuga atîrî: Kaî anabii acio akñgu marî na haro-î, o acio marûmagîrîra roho wao ene na matirî ûndû monete!

4 Anabii aku, wee Israeli-rī, matariī ta mbwe irī kündū kūrīa kwanangīku.

5 Inyuī mūtiambatīte mūthiī rūthingo-inī kūrīa gūtharūkīte, mūrūcookererie nī ūndū wa nyūmba ya Israeli nīgeetha rūgetiiria hīndī ya mbaara mūthenya ūrīa wa Jehova.

6 Cioneiki ciao nī cia maheeni, na ūragūri wao o naguo no wa maheeni. Moigaga atīrī, "Jehova oigīte atīrī," o rīrīa Jehova atamatūmīte; merīgagīrīra atī ciugo ciao nīikahinga!

7 Githī ti cioneiki cia maheeni muonete, na mūkaaria ūragūri wa maheeni, rīrīa mūkuuga atīrī, "Jehova oigīte atīrī," o rīrīa niī itarītie?

8 "Nī ūndū ūcio, ūū nīguo Mwathani Jehova ekuuga: Tondū wa ciugo cianyu cia maheeni na cioneiki cia kūheenania-rī, nīngūmūūkīrīra, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga."

9 Guoko gwakwa nīgūgookīrīra anabii arīa moonaga cioneiki cia maheeni, na makagweta ūragūri wa kūheenania. Matigakorwo marī a kīama kīa andū akwa, kana maandīkwo ibuku-inī rīa andū a nyūmba ya Israeli, o na kana matoonye būrūri wa Israeli. Hīndī īyo nīmūkamenya atī niī nī niī Mwathani Jehova.

10 "Tondū mahītithagia andū akwa, makiugaga atīrī, "Kūrī na thayū," o rīrīa gūtarī thayū; tondū rīrīa rūthingo rūhūthū rwakwo marūhakaga coka,

11 nī ūndū ūcio īra andū arīa marūhakaga coka atī no rūkūgūa. Nīngoiria mbura nene mūno, na ndūme kūgīe na mbura ya mbembe, nacio huho irī na hinya nīkarūmomora.

12 Rīrīa rūthingo rūu rūkaaga-rī, githī andū matigakūūria atīrī, “Coka ūrīa ūrarūhakīte ūkīrī ha?”

13 “Nī ūndū ūcio Mwathani Jehova ekuuga atīrī: Nīngarekereria rūhuho rūrī na hinya ndī na mang’ūrī, na kūgīe mbura ya mbembe na mbura ya kīboboto ndī na mathūgūta ma kwananga.

14 Nīngamomora rūthingo rūu mūhakīte coka na ndīrūharaganie tīri-inī nginya mūthingi wa ruo ūguūranio. Rīrīa rūkaagūa, mūkaanangīrwo kuo; na nīmūkamenya atī niī nī niī Jehova.

15 Ūguo nīguo ngeeruta mang’ūrī makwa na rūthingo rūu, na njūkīrīre acio maarūhakire coka. Ngaakwīra atīrī, “Rūthingo nī rweherete, o na arīa maarūhakire coka,

16 o anabii acio a Isiraeli, arīa maarathīire itūūra rīa Jerusalemu makīrīonera cioneki cia thayū, gūtaarī na thayū, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.”

17 “Rīu mūrū wa mūndū-rī, hūgūra ūthiū waku kūrī airītu a andū anyu arīa marathaga mohoro moimīte meciiria-inī mao ene, ūmarathīre ūhoro wa kūmookīrīra,

18 ūmeere atīrī, ‘Mwathani Jehova ekuuga ūū: Kaī andū-a-nja arīa matumagīrīra ithitū nyunīro-inī ciao cia moko na magathondek-agā mataama ma kwīhumbīra ūthiū nīguo magwatagie andū marī na haaro-ī. Anga mūrīgwatagia mīoyo ya andū akwa nīguo mūhonokie mīoyo yanyu inyuī ene?’

19 N̄imūūthaahītie kūrī andū akwa n̄i ūndū wa ngundi ya cairi na twenyū twa mūgate. N̄i ūndū wanyu kūheenia andū akwa, ar̄ia mathikagīrīria maheeni, n̄imūūragīte ar̄ia mataagīrīire gūkua, na mūkahonokia ar̄ia mataagīrīire gūtūūra muoyo.

20 “N̄i ūndū ūcio, Mwathani Jehova ekuuga atīrī: N̄injūkīrīire ithitū icio cianyu, icio mūgwatagia andū akwa nacio ta marī nyoni, na nīi n̄ingūcituanga kuumma moko-in̄i manyu. N̄ingohorithia andū acio mūgwatagia ta marī nyoni.

21 N̄ingatembūranga mataama macio manyu na honokie andū akwa ndīmarute moko-in̄i manyu, nao matigacooka kūgwatio n̄i inyuī. Hīndī īyo n̄imūkamenya atī nīi n̄i nīi Jehova.

22 Tondū n̄imwatūmire ar̄ia athingu morwo n̄i hinya n̄i ūndū wa kūmaheenia o rīrīa nīi itaamareheire kīeha, na mūgīteithīrīria ar̄ia aaganu mage gūtīga njīra ciao cia waganu n̄iguo mahonokie miyoyao,

23 n̄i ūndū ūcio, mūtigacooka kuona cioneki cia maheeni kana kūragūra. N̄ingahonokia andū akwa, ndīmarute moko-in̄i manyu. Hīndī īyo n̄imūkamenya atī nīi n̄i nīi Jehova.”

14

Ahooi Mīhianano Gūtuīrwo Ciira

1 Athuuri amwe a Israeli n̄imookire harī nīi, magūikara thī hau mbere yakwa.

2 Hīndī īyo kiugo kīa Jehova gīkīnginyīrīra, ngūrwo atīrī,

³ “Mūrū wa mündū, andū aya nīmeigīire mīhianano ngoro-inī ciao, na makeigīra mīhīngā ya waganu mbere ya maitho mao. Nīnjagīrīirwo kūreka matuīrie ūndū o na ūrīkū harī nī?

⁴ Nī ūndū ūcio maarīrie, ūmeere ūū, ‘Mwathani Jehova ekuuga atīrī: Hīndī ūrīa Mūisiraeli o wothe angīgīa mīhianano ngoro-inī yake, na eigīre waganu wa kūmūhīngithia mbere ya maitho make, angīcooka athīī harī mūnabii-rī, nī Jehova nī nī mwene ngaamūcookeria ūhoro kūringana na ūrīa ūhooi wake wa mīhianano ūigana,

⁵ Ngeeka ūguo nīguo ndīnyiitīre ngoro cia andū a Isiraeli rīngī, arīa othe mandiganīrie nī ūndū wa mīhianano ūyo yao.’

⁶ “Nī ūndū ūcio ūra andū a nyūmba ya Isiraeli atīrī, ‘Mwathani Jehova ekuuga atīrī: Mwīrīrei! Garūrūkai mūtigane na mīhianano ūyo yanyu, na mūregane na maūndū marīa mothe mwīkaga marī magigi!

⁷ “Hīndī ūrīa Mūisiraeli o wothe, kana mūndū wa kūngī ūrīa ūtūrīraga Isiraeli angīehera harī nī, na eigīre mīhianano ngoro-inī yake, na agīe na waganu wa kūmūhīngithia mbere ya maitho make, angīcooka athīī harī mūnabii agatuīrie ūhoro kūrī nī-rī, nī Jehova nī nī mwene ngaamūcookeria ūhoro.

⁸ Nīngatūma ūthiū wakwa ūūmīre mūndū ūcio, na ndūme atuīke kīonereria harī arīa angī, o na ndūme atuīke wa kuunagwo thimo. Nīngamweheria harī andū akwa. Hīndī ūyo nīmūkamenya atī nī nī nī Jehova.

⁹ “ ‘Mūnabii angīkaaheenererio nīguo

aarie ūhoro wakwa, niī Jehova nī niī ngaakorwo heenereirie mūnabii ūcio, na nīngamūtambūrūkīria guoko gwa kūmūūkīrīra, ndīmūniine ehere gatagatī-inī ka andū akwa a Israeli.

¹⁰ Andū acio nīmakaherithīrio wīhia wao; mūnabii ūcio agaatuuo mwīhia o ta mūndū ūcio ūtuīrītie ūhoro harī we.

¹¹ Hīndī īyo andū a Israeli matigacooka kūhītia njīra mehere harī niī, kana mācooke gwīthaahia na mehia macio mao mothe. Nīmagatuīka andū akwa, na niī nduīke Ngai wao, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.'"

Ituīro rīa Ciira Rītangīehererwo

¹² Kiugo kīa Jehova nīkīanginyīrīire, ngīīrwo atīrī:

¹³ "Mūrū wa mūndū, būrūri ūngīnjīhīria nī ūndū wa kwaga kwīhokeka, na ndambūrūkie guoko ndīūūkīrīre, na ndīūniinīre kīhumo kīa irio, na ndīūrehere ng'aragu, na njūrage andū aguo na mahiū mao,

¹⁴ andū aya atatū, Nuhu, na Danieli, na Ayubu, o na mangīkorwo maarī thīinī wa būrūri ūcio, no mehonokirie o oiki nī ūndū wa ūthingu wao, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.

¹⁵ "Ningī korwo ndarekereria nyamū cia gīthaka igerere būrūri ūcio nacio ciūtige ūtarī ciana, naguo ūkire ihooru kwage mūndū ūngītūkanīria kuo nī ūndū wa nyamū icio,

¹⁶ Mwathani Jehova ekuuga atīrī, ti-itherū o ta ūrīa niī ndūūraga muoyo, o na andū acio atatū mangīgakorwo marī kuo, matikahota

kūhonokia ariū ao kana aarī ao. O oiki no mahonoke, no būrūri ūcio no ūkire ihooru.

17 “O na kana ingīrehithia rūhiū rwa njora njūkīrīre būrūri ūcio, njuge atīrī, ‘Rūhiū rwa njora nīrūtuīkanīrie būrūri ūyū wothe,’ na njūrage andū akuo na mahiū mao-rī,

18 Mwathani Jehova oigīte atīrī, ti-itherū o ta ūrīa niī ndūūraga muoyo, o na andū acio atatū mangīgakorwo marī kuo, matikahota kūhonokia ariū ao kana aarī ao. O oiki no-o mangīhonokio.

19 “O na ningī korwo ndarehithia mūthiro būrūri ūcio, na niī ndīūtitīrīrie mang’ūrī makwa na ūndū wa gūitithia thakame, na njūragithie andū akuo na mahiū mao,

20 Mwathani Jehova oigīte atīrī, ti-itherū o ta ūrīa niī ndūūraga muoyo, o na Nuhu, na Danieli, na Ayubu, mangīgakorwo marī kuo, matikahonokia mūriū kana mwari. O oiki no mehonokie nī ūndū wa ūthingu wao.

21 “Nīgūkorwo Mwathani Jehova ekuuga atīrī: Gūtigagīkorwo kūrī kūru makīria hīndī ūrīa ngaarehera Jerusalemu matuīro makwa mana ma ciira ma kūguoyohithia: namo nīmo rūhiū rwa njora, na ng’aragu, na nyamū cia gīthaka, o na mūthiro, nīguo njūrage andū akuo na mahiū mao!

22 No ūrīrī, kūrī amwe magaatigara; nao nīo ariū na aarī arīa magaatharwo marutwo kuo. Nīmagooka kūrī inyuī, na ūrīrīa mūkoona mītugo na ciiko ciao, nīmūkahoorerio ngoro igūrū ūrīa mwanangīko ūcio ndeheire Jerusalemu, naguo nī mwanangīko o wothe ndīrīrehithīirie.

23 Nīmūkahoorerio ngoro rīrīa mūkoona mītugo yao na ciiko ciao, nīgūkorwo nīmūkamenya atī gūtirī ūndū o na ūmwe njikite kuo ūtarī na gītūmi, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.”

15

Jerusalemu nī Mūthabibū wa Tūhū

1 Kiugo kīa Jehova nīkīanginyīrīire, ngīirwo atīrī:

2 “Mūrū wa mūndū, mūtī wa mūthabibū ūkīrīte rūhonge rwa mūtī o wothe wa mītī ya mūtitū na kī?

3 Mbaū ciaguo irī ciathondekwo kīndū kīa bata? Andū no mathondeke tūhocio twa gūcūrīo indo kuuma kūrī guo?

4 Üngīkio riiko ūtuīke rūkū, na mwaki ūūcine mīena yeerī ūūcurie gatagatī-rī, no ūgīe bata ūngī?

5 Angīkorwo rīrīa warī mūgima ndwagīire bata o na atīa-rī, wakīhota atīa gūthondekwo kīndū kīa bata rīrīa wacinwo nī mwaki, wacura?

6 “Nī ūndū ūcio, Mwathani Jehova ekuuga atīrī: O ta ūrīa heanīte mūtī wa mūthabibū gatagatī-inī ka mītī ūrīa ūngī ya mūtitū, ngaūtua rūkū rwa gūcinwo na mwaki-rī, ūguo noguo ngeeka andū arīa matūūraga Jerusalemu.

7 Nīngatūma ūthiū wakwa ūmoomīre. O na angīkorwo nīmoimīte mwaki-inī-rī, no nginya mwaki ūcio ūkaamacina ūmaniine. Hīndī ūyo nīguo inyuī mūkaamenya atī niī nī niī Jehova, rīrīa ngatūma ūthiū wakwa ūmoomīre.

⁸ N̄ngatūma b̄rūri ūkire ihooru n̄ ūndū n̄maḡte kw̄hokeka, ūguo n̄guo Mwathani Jehova ekuuga.”

16

Ngerekano ya Jerusalemu kwaga W̄hokeku

¹ Kiugo k̄ia Jehova n̄k̄ianginȳr̄ire, nḡiirwo at̄r̄i,

² “M̄r̄u wa m̄ndū, ng’ethan̄ra na it̄ūra r̄ia Jerusalemu, ūr̄ionie m̄tugo yar̄o ūyo ūr̄ magigi,

³ uuge at̄r̄i, ‘Ūū n̄guo Mwathani Jehova areera Jerusalemu: K̄humo ḡiaku na ḡciarwo gwaku cioimanire na b̄rūri wa andū a Kaanani; thoguo aar̄i M̄amori, nake mait̄guo aar̄i M̄uhiti.

⁴ M̄uthenya ūr̄ia waciariwo-r̄i, ndwatinirio r̄ur̄ira, o na kana ūḡithambio na maāi n̄guo ūthere, o na kana ūk̄ihakwo cumb̄i, kana ūḡithaywo na nguo cia mwana.

⁵ Ḡt̄ir̄i m̄ndū o na ūmwe wak̄rorire, aḡk̄igūra tha, kana aḡḡcaāra o k̄igana n̄guo agw̄ike ūndū o na ūmwe wa macio. No r̄ir̄i, wateirwo na k̄uu wer̄-in̄i, n̄ ūndū wamenirwo o m̄uthenya o ro ūcio waciariwo.

⁶ “H̄ind̄i ūyo n̄ndahit̄k̄ire hau war̄i nḡikuona ūk̄igaragaria thakame-in̄i yaku, na r̄ir̄ia wakomete hau thakame-in̄i yaku-r̄i, nḡikw̄ira at̄r̄i, “T̄ūra muoyo!”

⁷ N̄ndat̄umire ūk̄ure o ta m̄t̄i wa m̄ḡunda. Nawe ūḡik̄ura, ūk̄ineneha, o na ūḡitūka ithaga ithaka m̄no ḡuk̄ira mar̄ia manḡi. Nyondo ciaku nacio ik̄inhaanda, na njūr̄i yaku ūḡik̄ura, o wee ūr̄ia war̄i njaga na ūkaaga nguo.

8 “Thuutha ūcio nīndahītūkiire hau, na rīrīa ndaakūrorire ngīona atī warī mūgima wa kwendeka, ngīgūtambūrūkīria gīcūrī kīa nguo yakwa, ngīhumbīra njaga yaku. Na nīi ngīkwīhītīra mwīhītwa mūrūmu, na tūkīgīa kīrīkanīro nawe, ūgītuīka wakwa, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.

9 “Nīndagūthambirie na maaī, ngīkūgiria thakame, na ngīkūhaka maguta.

10 Nīndakūhumbire nguo ng'emie na ngīgwīkīra nyamūga cia rūūa. Nīndakūhumbire nguo njega ya gatani na ngīkūhumba nguo cia goro.

11 Nīndakūgemirie na mathaga: ngīgwīkīra bangiri moko, na mūgathī ngingo,

12 ngīcooka ngīgwīkīra gīcūhī iniūrū, na icūhī matū, na tanji thaka mūtwe.

13 Nī ūndū ūcio ūkīgemio na thahabu na betha: nacio nguo ciaku ciarī cia gatani īrīa njega, na itambaya cia goro, na nguo ng'emie. Irio ciaku ciarī mūtu mūhinyu, na ūūkī, na maguta ma mūtamaiyū. Wee nawe ūgīthakara mūno na ūkīambatīrio ūgītuīka mūthamaki-mūndū-wa-nja.

14 Nayō ngumo yaku ūgītheerema ndūrīrīnī nī ūndū wa ūthaka waku, nī ūndū riiri ūrīa ndaagwīkīrīte nīwatūmire ūthaka waku wagīrīre kūna, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.

15 “No rīrī, wee nīwehokire ūthaka waku, na ūkīhūthīra ngumo yaku ūgītūma ūtuīke mūmaraya. Nīwahūūrīre ūmaraya

na mwīhītūkīri o wothe, naguo ūthaka waku ūgītuika wake.

16 Woire nguo imwe ciaku, ūkīgemia mahoo-ero ma kündū gütüugīru kūrīa wahūūragīra ūmaraya. Maündū ta macio matiagīrīirwo nī gwīkīka, kana magīe kuo o na rī.

17 Ningī ūgīcooka ūkīoya mathaga macio mega ndaakūheire, o mathaga macio mathon-deketwo na thahabu yakwa na betha yakwa, ūgīthondekera mīhianano ya arūme, ūgīcooka ūkīhūura ūmaraya nayo.

18 Ningī ūkīoya nguo icio ciaku ciarī ng'emie, ūgīcihumba mīhianano īyo, ūgīcooka ūkīmīrutīra maguta makwa na ūbumba.

19 O nacio irio iria ndaakūheete ūrīe, nacio nī mūtu mūhinyu, na maguta ma mūtamaiyū, na ūūkī, wacirutīre mīhianano īyo ītuīke ūbumba ūrī na mūtararīko mwega. Ūguo nīguo gwekīkire, Mwathani Jehova nīwe ugīte ūguo.

20 “Na rīrī, woire ariū na aarī aku ariā wanjiarīire, ūkīmaruta igongona matuīke ta irio cia mīhianano īyo. Ūhūūri waku wa ūmaraya-rī, kaī ūtaarī mūiganu?

21 Nīwathīnjire ciana ciakwa ūgīciruta igongona harī mīhianano īyo.

22 Mītugo-inī yaku yothe īrī magigi īrīa wekire, na ūhūūri-inī waku wa ūmaraya, nd-waririkanire matukū ma ūnini waku, rīrīa warī njaga na ūtaarī na nguo, o rīrīa wegaragaragia thakame-inī yaku.

23 “Hī, kaī ūrī na haaro-ī! ūguo nīguo Jehova ekuuga. O na wīkīte mawaganu macio mangī mothe,

24 nĩweyakĩire kĩhumbu, na ũgĩaka ihooero itũugĩru handũ harĩa hothe haarĩ na kĩhaaro gĩa kũgomanagwo.

25 Gĩturi-inĩ kĩa o njĩra nĩweyakĩire mahooero matũugĩru, na ũkĩagithia ūthaka waku gĩtĩo, ũgakĩrĩrĩria kũneana mwĩrĩ waku kûrĩ mwîhîtükiri o wothe atharie nawe.

26 Nîwahûürire ūmaraya na andũ a Misiri arĩa mwariganitie nao, o acio maiyûrítwo nĩ merirĩria ma mwîrĩ, ūgítuma ndakare nĩ ūndũ waku gûkîrîrîria gûtharia.

27 Nĩ ūndũ ūcio ngîgütambûrkîria guoko ngîgûükîrîra, ngînyihia bûrûri waku; nîndakûneanire moko-inĩ ma thû ciaku, o acio airîtu a Afilisti, arĩa maamakirio nĩ mítugo yaku ya ūûra-thoni.

28 Nîwahûürire ūmaraya na andũ a Ashuri o nao, nĩ ūndũ ndûngĩaiganirie; o na thuutha ūcio-rî, ndwaiganirie.

29 Ningî ūgîkîrîrîria gûtharia o nginya ūgîkinya Babuloni, bûrûri wa onjoria, no-o na weka ūguo ndwaiganirie.

30 “ ‘Mwathani Jehova ekuuga atîrî, Hî! Kaĩ wee ūrî wa ngoro hûthû-î! Wîkaga maündû macio mothe, o ta mûmaraya ūtarî thoni!

31 Rîrîa weyakĩire ihumbu gîturi-inĩ kĩa o njîra, na ūkîakîra mahooero matûugĩru harĩa hothe haarĩ kĩhaaro gĩa kûgomanwo-rî, we wetuire ta ūtarî mûmaraya, nĩ ūndû nîwaregire irîhi.

32 “ ‘Wee mûtumia ūyû mûtharia! Wee wendaga ageni handû ha mûthuuri-guo!

33 Mūmaraya o wothe nīamūkagīra irīhi, no wee-rī, nīwe ūheaga endwa aku othe iheo, ūkamahaka nīguo mokage kūrī we kuumā kūndū guothe nīguo megwatīre ikeno ciaku itaagīriire.

34 Nī ūndū ūcio wee ndūtariī ta arīa angī ūmaraya-inī waku; gūtirī mūndū ūkwīringagīrīria ūmwītīkīre. Wee-rī, ūrī na ūtiganu mūno na arīa angī, nīgūkorwo wee nīwe ūrīhanaga, no gūtirī kīndū ūrīhagwo.

35 “Nī ūndū ūcio, wee mūmaraya ūyū, igua kiugo kīa Jehova!

36 Mwathani Jehova ekuuga atīrī: Tondū nīwaitangire ūtonga waku, na ūkīguūria njaga yaku ūgītharia na endwa aku, o na tondū wa mīhianano īyo yothe yaku ūrī magigi, na tondū nīwamaheire thakame ya ciana ciaku,

37 nī ūndū ūcio nīngūcoakanīrīria endwa aku othe arīa wanekenia nao, arīa wendete o na arīa ūthūire. Nīngūmacookanīrīria magūukīrīre kūuma mīena yothe, na nīi ngūguūrie nguo mbere yao, nao mone njaga yaku yothe.

38 Nīngagūtuūra ciira o ta ūrīa andū-a-nja arīa matharagia na arīa maitithagia thakame matuuagīrwo; na ndūme ūkorwo nī mang'ūrī makwa na ūiguūrwo ūiru nīguo ūcookererwo nī thakame īyo.

39 Ningī nīngakūneana moko-inī ma endwa aku, nao nīmakaharagania ihumbu icio ciaku, na manange mahooero macio maku matūūgīru. Nao nīmagakūruta nguo, na moe mathaga maku ma goro, magūtige njaga na ūrī ūtheri.

40 Nīmakarehe kīrīndī gīgūukīrīre, nao

nīmagakūhūūra na mahiga nyuguto, na magūtinangie na hiū ciao cia njora.

41 Nīmagacina nyūmba ciaku na makūherithie wīroreirwo nī andū-a-nja aingī. Nīngakinyia ūmaraya waku mūthia, nawe ndūgacooka kūrīha endwa acio aku.

42 Hīndī īyo mathūgūta makwa ma gūgūūkīrīra nīmakahūahūa, namo marakara makwa maiyūrītuo nī ūiru makweherere. Nīngahoorera na ndigacooka kūrakara.

43 “Na tondū ndwaririkanire matukū ma ūnini waku, no kūndakaria wandakaririe na maūndū macio mothe-rī, ti-itherū nīngatūma ūcookererwo nī ūrīa wīkīte, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga. Githī nduongereire ūūra-thoni harī maūndū marīa mangī wīkaga marī magigi?

44 “Mūndū o wothe waragia na thimo-rī, nīagakuuna thimo īno, oige atīrī: “O ta ūrīa nyina ahaana, no taguo mwarī ahaana.”

45 Wee ūrī mwarī wa nyūkwa kūna, ūrīa wanyararire mūthuuriwe na ciana ciake; na ūrī wa nyina kūna na aarī a maitūguo, arīa maanyararire athuuri ao na ciana ciao. Maitūguo aarī Mūhiti, nake thoguo aarī Mūamori.

46 Mwarī wa nyūkwa ūrīa mūkūrū aarī Samaria ūrīa watūūraga mwena waku wa gathigathini marī na airītu ake; nake mwarī wa nyūkwa ūrīa mūnini aarī Sodomu, ūrīa watūūraga mwena waku wa gūthini hamwe na airītu ake.

47 Wee-rī, to gūthiī wathiire na mīthiīre yao na ūkīrūmīrīra mītugo yao īrī magigi, no mīthiīre-

inī yaku yothe nīwahiūhire gūthūka kūmakīra.

⁴⁸ Mwathani Jehova ekuuga atīrī: Ti-itherū o ta ūrīa Niī ndūūraga muoyo-rī, mwarī wa nyūkwa Sodomu na airītu ake matiekire ta ūrīa wee na airītu aku mwīkīte.

⁴⁹ “ ‘Maya nīmo maarī mehia ma mwarī wa nyūkwa Sodomu: We marī na airītu ake maarī andū etīi, a kwīhūnīrīria, na matiarūmbūyagia ūhoro wa andū arīa angī; matiateithirie andū arīa athīni o na arīa abatari.

⁵⁰ Nīmeīkīrīire na magīka maūndū marī magigi maitho-inī makwa. Nī ūndū ūcio nīndamaingatire, o ta ūguo muonete.

⁵¹ Samaria ndehirie nuthu ya mehia marīa wee wehirie. Wee wīkīte maūndū marī magigi maingī kūmakīra, na nītūmīte aarī a maitūguo moneke ta marī athingu nī ūndū wa maūndū macio mothe wīkīte.

⁵² Ūrokīrīria gūconorithio, nīgūkorwo nītūmīte aarī a maitūguo moneke ta marī athingu. Tondū mehia maku maarī mooru gūkīra mao, o mekuoneka marī athingu gūgūkīra. Nī ūndū ūcio-rī, igua thoni na ūconoke, nīgūkorwo nītūmīte aarī a nyūkwa moneke marī athingu.

⁵³ “ ‘No rīrī, nīngacookeria Sodomu ūgaacīru wake marī na airītu ake, o na Samaria marī na airītu ake, na nīngagūcookeria ūgaacīru waku o hamwe nao,

⁵⁴ nīguo ūigue thoni na ūconoke nī ūndū wa maūndū macio mothe wekire nī ūndū wa kūmahe ūhurūko.

⁵⁵ Nao aarī acio a maitūguo, Sodomu marī na airītu ake, na Samaria marī na airītu ake-

rī, nīmagacooka o ta ūrīa maarī mbere; nawe ūrī na airītu aku nīmūgacooka o ta ūrīa mwarī mbere.

⁵⁶ O na ndūngīagwetire rīitwa rīa mwarī wa nyūkwa Sodomu mūthenya ūcio wetūaga,

⁵⁷ mbere ya waganu waku kūguūrio. O na kūrī ūguo-rī, rīu ūrī mūnyarare nī airītu a Edomu, marī hamwe na andū othe arīa mariganītie nao, o na nī airītu a Afilesti, acio othe magūthūire na magakūrigiicīria na mīena yothe.

⁵⁸ Wee nīwe ūgaacookerero nī maciaro ma ūūra-thoni waku, na ma maūndū marīa wīkaga marī magigi, ūguo nīguo Jehova ekuuga.

⁵⁹ “'Ūū nīguo Mwathani Jehova ekuuga: Nīngagwīka o ta ūrīa wagīriire nī gwīkwo, tondū nīmenete mwīhītwa wakwa na ūndū wa gūthūkia kīrīkanīro kīu.

⁶⁰ No rīrī, nīngaririkana kīrīkanīro kīrīa ndarīkanīre nawe matukū-inī ma ūnini waku, na nīngahaanda kīrīkanīro giitū nawe gīla gūtūūra.

⁶¹ Hīndī īyo nīñkaririkana mīthīire yaku, nawe ūconoke rīrīa ūkaamūkīra aarī a maitūguo arīa akūrū gūgūkīra na arīa anini gūgūkīra. Nīngamaneana kūrī we marī ta aarī aku, no ti kūringana na kīrīkanīro giitū nawe.

⁶² Nī ūndū ūcio nīngahaanda kīrīkanīro giitū nawe, na nīñkamenya atī nī nī nī Jehova.

⁶³ Ningī rīrīa ngaakūhoroheria nī ūndū wa maūndū mothe marīa wīkīte-rī, nīñkaririkana na ūconoke, na ndūgacooka gūtumūra kanua gaku rīngī nī ūndū wa ūrīa ūconorithītio, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.’ ”

17

Nderi Igīrī na Mūthabibū

¹ Kiugo kīa Jehova nīkiānginyīriiire, ngīirwo atīrī,

² "Mūrū wa mūndū, gwatania ndaī na warīrie andū a nyūmba ya Isiraeli na ngerekano.

³ Meere atīrī, 'Mwathani Jehova ekuuga atīrī: Nderi nene īrī na mathagu marī hinya, na njoya ndaaya, na macoya ma marangi maingī nīyokire Lebanoni. īkīnyiita gacūmbīrī ka mūtarakwa,

⁴ īkiuna thuuna ya gacūmbīrī kau, na īkīmītwara būrūri wa onjoria, nayo īkīmīhaanda thīinī wa itūūra inene rīa onjoria.

⁵ " 'Igīcooka īgīkuua mbeū imwe cia būrūri wanyu, na īgīcihaanda tīri-inī mūnoru. īgīcihaanda ta mūtī ūrīa ūkūraga hakuhī na maaī maingī,

⁶ naguo ūkīringūra, ūgītuīka mūthabibū mūkuhī ūtheeremete. Honge ciaguo ikīmīhūgūkīra, no mīri yaguo īgīkorwo īthīite na thī rungu rwayo. Nī ūndū ūcio ūgītuīka mūthabibū, ūkīruta honge irī na tūhwang'a tūrī na mathangū.

⁷ " 'No nī kwarī na nderi īngī nene yarī na mathagu maarī na hinya, na maiyūrīte njoya. Hīndī īyo mūthabibū ūcio ūgītwara mīri yaguo yerekeire na kūrī nderi īyo uumīte hau wa-haandītwo, naguo ūgītambūrūkia honge ciaguo harī yo nīguo wone maaī.

⁸ Nīwahaandītwo tīri-inī mwega handū harī na maaī maingī nīguo ūrute honge, na ūciare maciaro, na ūtuīke mūthabibū ūrī na riiri.'

9 "Meere atīrī, 'Üū nīguo Mwathani Jehova ekuuga: Hihi nīugatheerema? Githī ndūkamunywo, na maciaro maguo mahūrūrwo nīguo ūhoohe? Mathangū maguo mothe ma mūringūrano nīmakahooha. Ndūkabatara guoko kūrī na hinya, kana andū aingī a kūumunya na mīri.

10 O na ūngīmunywo, ūhaandwo handū hangīrī, hihi nīugatheerema? Githī ndūkahooha biū rīria rūhuho rwa mwena wa irathīro* rūkaūhuruta, naguo ūhoohere o hau wakūrīire?"

11 Hīndī īyo kiugo kīa Jehova gīkīnginyīrīra, ngūrwo atīrī,

12 "Üria andū a nyūmba īno ya ūremi atīrī, 'Mūtiramenya gitūmi kīa maūndū macio?' Meere atīrī, 'Mūthamaki wa Babuloni nīathiire Jerusalemu, agītaha mūthamaki wakuo na andū arīa maarī igweta akuo, akīmatwara nginya Babuloni.

13 Ningī akīoya mūndū ūmwe wa nyūmba ya ūthamaki akīrīkanīra kīrīkanīro nake, na akīmwīhītithia. Ningī agīcooka akīoya atongoria a būrūri ūcio agīthīi nao,

14 nīguo ūthamaki ūcio wagithio hinya, ndūkanehaande rīngī, no ūtūragio nī gwathīkīra kīrīkanīro kū gīake.

15 No rīrī, mūthamaki ūcio akīmūremera na ūndū wa gūtūma abarūthi ake mathīi būrūri wa Misiri makamūrehere mbarathi na mbūtū nene

* **17:10** Rūrū rwarī rūhuho rwa mwena wa irathīro, na rwakoragwo rūrī rūhiū; nīruomagia irio irī mīgūnda na ruoīkaine ta "Kahamsini". Maandīko-inī rwarūgamīrīre mbūtū cia Babuloni.

ya ita. Hihi n̄iekūhootana? Mündū ūr̄ia w̄ikaga cīko ta icio no ehonokie? Mündū ūcio aak̄hota ḡuthükia k̄ir̄kan̄iro na acooke ehonokie?

16 “Mwathani Jehova ekuuga at̄ir̄: Ti-itherū o ta ūr̄ia nīi ndūr̄aga muoyo, mündū ūcio agaakūra kūu Babuloni, bür̄ri wa mūthamaki ūcio wamūikar̄irie ḡit̄i k̄ia ūthamaki, ūcio aanyararire mw̄ih̄itwa wake na aḡithükia k̄ir̄kan̄iro ḡiake.

17 Firaūni hamwe na mbūtū yake ya hinya ya ita o na k̄ir̄ndī k̄ünḡi, matikamūteithia mbaarinī, r̄ir̄ia ihumbu īgaakwo na ḡuthiūr̄ur̄uk̄irio na r̄uirigo n̄iguo m̄iyo m̄iinḡi īniinwo.

18 N̄ianyararire mw̄ih̄itwa ūcio na ūndū wa ḡuthükia k̄ir̄kan̄iro kūu. Tondū n̄ianyiitan̄ire na k̄ir̄kan̄iro kūu, no aḡicooka gw̄ika maündū macio mothe-r̄i, ndakahonoka.

19 “N̄i ūndū ūcio Mwathani Jehova ekuuga at̄ir̄: Ti-itherū o ta ūr̄ia nīi ndūr̄aga muoyo, n̄ingatūma acookererwo n̄i mw̄ih̄itwa ūcio wakwa aanyararire o na k̄ir̄kan̄iro ḡiakwa kūu aathükirie.

20 N̄ingamūtambür̄uk̄iria wabu wakwa, nake agwatio n̄i mūtego wakwa. N̄ingamūrehe Babuloni ndīmūciirith̄irie kuo, tondū n̄iagire kw̄ihokeka har̄i n̄i.

21 Nacio mbūtū ciake cia thigari ciothe iria ikoora n̄iikooragwo na r̄uhī ūr̄ia njora, namo matigari mao mahurunj̄irwo huho-inī ciothe. H̄indī ūyō n̄imūkamenya at̄i n̄i Jehova n̄i n̄i njar̄itie.

22 “Mwathani Jehova ekuuga at̄ir̄: Nīi mwene n̄ingatua kar̄uhonge kuuma gacūmb̄ir̄i ka

mütarakwa ndikahaande. Ngaatua karuhonge koororo ka muthunano kuuma gacumbirī kaguo, na ndikahaande kīrima-inī kīraihi na gitūgīru na igūrū.

²³ Kū kīrima-igūrū gīa Israeli nīkuo ngaka-haanda; nīgakaruta honge na gaciare maciaro, naguo nīūgatuīka mütarakwa ūrī na riiri. Nyoni cia mīthemba yothe nīigaaka itara ciacio honge-inī ciaguo; nīigatūura kīruru-inī kīa honge ciaguo.

²⁴ Mītī yothe ya mūgūnda nīkamenya atī nī Jehova nī nī nyihagia mütī ūrīa mūraihi na ngatūma mütī ūrīa mūkuhī ūkūre ūraihe. Nīnyūmagia mütī ūrīa mūruru, naguo mütī ūrīa mūmū ngatūma ūrure.

“Nī Jehova nī nī njarītie, na nīngwīka ūguo.”

18

Roho ūrīa wīhagia nīūgakua

¹ Kiugo kīa Jehova nīkīanginyīrīire, ngīūrio atīrī:

² “Inyuī andū aya, mūkoragwo mūkiuga atīa rīrīa mūkwaria thimo īno igūrū rīa būrūri wa Israeli:

“Maithe ma ciana marīaga thabibū ngagatu, namo magego ma ciana makaigua thithi?”

³ “Mwathani Jehova ekuuga atīrī: Ti-itherū o ta ūrīa nī ndūrīaga muoyo-rī, mūtigacooka kūgweta thimo īno thīinī wa Israeli.

⁴ Nīgūkorwo roho o wothe ūrī muoyo nī wakwa; roho wa ithe nī wakwa o na wa mūriū no wakwa. Roho ūrīa wīhagia nīguo ūgaakua.

- 5 "Mündū aahota ḡukorwo n̄i m̄thingu,
 na ekaga maündū ma k̄hooto na
 marūnḡirū.
- 6 We ndarīaga irio iria irutaḡirwo mahooero-in̄
 marīa marī irīma igūrū,
 kana agatiirīra maitho m̄hianano ya andū
 a nyūmba ya Isiraeli.
 We ndathaahagia m̄tumia wa mündū ūrīa
 ūnḡi,
 kana agakoma na mündū-wa-nja rīrīa arī na
 ihinda rīa mweri.
- 7 Ndahinyaḡirīria mündū o na ūrīkū,
 no n̄iaceokaḡiria mündū ūrīa marī thiirī
 nake
 kīrīa ooete kīrī ḡia kūrūgam̄irīra thiirī.
- We ndatunyanaga indo,
 no arīa ahūtu n̄amaheaga irio ciake,
 na arīa marī njaga akamahe nguo.
- 8 Ninḡi ndakombanaḡira n̄iguo etie uumithio
 ūtarī wa k̄hooto,
 kana getia uumithio mūkīru.
- We n̄iagiragia guoko gwake ḡütigeke ūūru,
 na n̄iatuithanagia ciira na k̄hooto gatagatī
 ka mündū na ūrīa ūnḡi.
- 9 Mündū ūcio n̄iarūmaḡirīra watho wakwa wa
 kūrūm̄irīrwo,
 na akahingia watho wakwa na wīhokeku.
- Mündū ūcio n̄i m̄thingu;
 ti-itherū n̄iagatūūra muoyo,
 ūguo n̄iguo Mwathani Jehova ekuuga.
- 10 "Mündū ūcio anḡikorwo arī na mwanake
 m̄tunyani, m̄uitithia wa thakame kana wīkaga
 ūndū o na ūmwe wa maündū macio manḡi
 mooru

11 (o na harĩa ithe ateekire ūndū o na ūmwe wa mo):

“We nĩarĩaga irio iria irutĩirwo mahooero-inĩ marĩ marĩ irĩma-igûrû.

Nĩathûkagia mütumia wa mündû ūrĩa ūngî.

12 Nähinyagîrîria mûthîni na mûbatari.

Nïatunyanaga indo.

Ndacoakagia kîrĩa oete gĩa kûrûgamîrîra thiirî.

Nïatiiragîra mîhianano maitho.

Nïekaga maündû marĩ marĩ magigi.

13 We nïakombanagîra nîguo etie uumithio ūtarî wa kîhooto, na agetia uumithio mûkîru.

Mündû ta ūcio-rî, nïagatûura muoyo?

Ndangîtûura muoyo! Nî ūndû nïekîte maündû macio mothe marĩ magigi-rî, ti-itherû no nginya akooragwo na thakame yake ìmûcookerere we mwene.

14 “No rîrî, mûriû ūcio angîkorwo arî na mwana ūrĩa wonaga mehia macio mothe ithe ekaga, na o na gûtuïka nïamoonaga, we ndekaga maündû macio mooru:

15 “We ndarĩaga irio iria irutîirwo mahooero-inĩ marĩ marĩ irĩma igûrû,

kana agatiirîra maitho mîhianano ya andû a nyûmba ya Israeli.

Ndathaahagia mütumia wa mündû ūrĩa ūngî.

16 Ndahinyagîrîria mündû o na ūrîkû,

na ndeetagia kîndû gĩa kûrûgamîrîra thiirî.

Ndatunyanaga indo,

no irio ciake aciheaga arĩa ahûtu,

na akahe arĩa marĩ njaga nguo.

17 Niarigagîrîria guoko gwake gûtikehie,

na ndakombanagira n̄iguo etie uumithio
ūtarī wa k̄ihooto, kana etie uumithio
m̄uk̄iru.

N̄iahingagia watho wakwa, na akarūmīrīra
watho wakwa wa k̄urūmīrīrwo.

Ūcio-rī, ndagakua n̄i ūndū wa mehia ma ithe; ti-
itherū n̄iagatūūra muoyo.

18 No rīrī, ithe n̄igaakua n̄i ūndū wa mehia
make mwene, tondū we n̄iekire maūndū ma
ūrīa-ng'ūrū, na agītunya m̄urū wa ithe indo,
na agīka maūndū marīa mooru gatagatī-inī ka
andū ao.

19 “No inyuī m̄ūūragia atīrī, ‘N̄i kīi gīkūgiria
m̄uriū agae mahītia ma ithe?’ Kuona atī
m̄uriū ūcio n̄iekīte maūndū marīa marī k̄ihooto
na magīrīru, na akamenyerera watho wakwa
wa k̄urūmīrīrwo, na akaūhingia-rī, ti-therū
n̄iegūtūūra muoyo.

20 Roho ūrīa wīhagia n̄iguo ūgaakua. Mwana
ndakagaya waganu wa ithe, kana ithe agae
waganu wa mwana. Ūthingu wa m̄undū
ūrīa m̄uthingu nowe mwene ūgaacookererwo
n̄iguo, naguo waganu wa m̄undū ūrīa mwaganu
nowe ūgaacookererwo n̄iguo.

21 “No rīrī, m̄undū mwaganu angīgarūrūka
atigane na mehia mothe marīa ekīte, na
arūmie watho wakwa wa k̄urūmīrīrwo, na ek-
age maūndū ma k̄ihooto na marīa magīrīre, ti-
itherū n̄iegūtūūra muoyo; we ndagakua.

22 Gūtiīrī ihītia o na rīmwe rīa marīa aaneka
rīgaacooka k̄uririkanwo. Tondū wa maūndū
ma ūthingu marīa ekīte-rī, n̄iegūtūūra muoyo.

23 Mwathani Jehova ekūūria atīrī: Anga niī
nīngenagio n̄i gīkuū kīa andū arīa aaganu?

Githī ti kwenda ingīenda magarūrūke matigane na mīthiīre īyo yao nīguo matūure muoyo?

24 “No angīkorwo mündū mūthingu no agarūrūke atigane na ūthingu wake, na echie na eke maündū marī magigi ta marīa mekagwo nī mündū mwaganu-rī, anga nīagagītūūra muoyo? Hatirī ūndū o na ūmwe wa maündū ma ūthingu marīa aane ka ūkaaririkanwo. Tondū wa mahītia ma kwaga kwīhokeka na tondū wa mehia marīa ekīte-rī, no agaakua.

25 “No inyuī muugaga atīrī, ‘Njīra ya Mwathani ti ya kīhooto.’ Ta thikīrīriai inyuī andū a nyūmba ya Israeli: Njīra yakwa-rī, ti ya kīhooto? Atīrīrī, githī njīra cianyu ticio itarī cia kīhooto?

26 Mündū mūthingu angīgarūrūka atigane na ūthingu wake echie, agaakua nī ūndū wa mehia make; agaakua nī ūndū wa mehia macio ekīte.

27 No mündū mwaganu angīgarūrūka atigane na waganu ūrīa ekīte, na eke maündū ma kīhooto na marīa magīrīire-rī, we nīakahonokia muoyo wake.

28 Nī ūndū nīeciiragia ūhoro wa mahītia make mothe marīa aneeka, na akagarūrūka agatigana namo-rī, ti-itherū nīagatūūra muoyo; we ndagakua.

29 No andū a nyūmba īno ya Israeli mekuuga atīrī, ‘Njīra ya Mwathani ti ya kīhooto.’ Anga njīra ciakwa ti cia kīhooto, inyuī andū a nyūmba ya Israeli? Githī njīra cianyu ticio itarī cia kīhooto?

30 “Nī ūndū ūcio, inyuī andū a nyūmba ya Israeli, nīngūmūtuīra ciira, o mündū o

mündū kūringana na mīthiire yake, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga. Mwīrire! Tiganai na mahītia manyu mothe; namo mehia manyu matigatūma mwanangwo.

³¹ Tiganai na waganu wothe ūrīa mwīkīte, mūgīe na ngoro njerū na roho mwerū. Nī kīi gīgūtūma mūkue, inyuī andū a nyūmba ya Israeli?

³² Nīgūkorwo ndikenagio nī gīkuū kīa mündū o na ūrīkū, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga. Mwīrire! mūtūure muoyo!

19

Macakaya nī ūndū wa Athamaki a Israeli

¹ “Ningī ambīrīria macakaya* makoniī athamaki a Israeli,

² ūmeere atīrī:
“ ‘Atīrīrī, maitūguo ahaanaga ta mūrūūthi wa mūgoma

arī gatagatī ka mīrūūthi ūrīa ūngī!
Wakomire kīmamo-inī kīa mīrūūthi mīthī,
na ūkīrera ciana ciaguo.

³ Warerire kīana kīmwe kīaguo,
gīgītuīka mūrūūthi ūrī hinya.
Mūrūūthi ūcio ūkīmenyera gūtambuuranga
kīrīa wanyiita,
na ūkarīlaga andū.

⁴ Nacio ndūrīrī ikīigua ūhoro waguo,
naguo ūkīgwatīrio irima-inī ūrīao.
Ūgītwarwo būrūri wa Misiri

* **19:1** Icakaya rīrī ūratungagwo na ūkainwo hīndī ya mathiko ma mūtongoria (2Sam 1:17-27).

ūguucītio na icūhī cia maniūrū.

5 “ ‘Na rīrīa nyina ya mūrūūthi ūcio yoonire mwīhoko wayo ndūnahinga,
na itanya rīayo nīrīatuīka rīa tūhū-rī,
īkīoya kīana kīngī kīayo,
īgīgītua mūrūūthi ūrī hinya.

6 Naguo ūgīcangacanga gatagatī ka mīrūūthi
īrīa īngī,
nīgūkorwo nīwatuīkīte mūrūūthi ūrī hinya.
Mūrūūthi ūcio ūkīmenyera gūtambuuranga
kīrīa wanyiita,
na ūkarīaga andū.

7 Nīwamomorire ciīhitho ciao iria nūmu,
na ūkīananga matūūra mao.
Būrūri ūcio na andū arīa othe maatūūraga kuo,
makīiyūrwo nī guoya wa mūraramo waguo.

8 Hīndī ūyo, ndūrīrī ikīūkīrīra,
ndūrīrī iria cioimīte ng'ongo iria
ciagūthiūrūrūkīirie.

Ikīwambīra mūtego,
naguo mūrūūthi ūcio ūkīgwatīrio irima-inī
rīao.

9 Makīūguucūrūria na icūhī cia maniūrū,
makīūingīria kīaga-ini,
makīūtwarīra mūthamaki wa Babuloni.
Makīūikia njeera,
na nī ūndū ūcio mūraramo waguo ndwa-
cookire kūiguuo
kūu irīma-inī cia Israeli rīngī.

10 “ ‘Maitūguo aatariī ta mūthabibū

ūhaandītwo thīinī wa mūgūnda waku wa
 mīthabibū
 hakuhī na maaī;
 nīwaciārīte mūno, na ūkagīna honge nyīngī
 tondū wa maaī kūngīha.

11 Honge ciaguo ciarī hinya,
 igakīagīrīra gūtuuo mūthīgi wa
 mūthamaki.

Mūthabibū ūcio ūkīraiha na igūrū,
 ūgīkīra mahuti marīa matumanu,
 na nīwonekaga wega nī ūndū wa ūrīa waraihīte
 na igūrū,
 na nī ūndū wa honge ciaguo nyīngī.

12 No nīwamunyirwo na mīri yaguo nī ūndū wa
 marakara,
 na ūgīkanio thī.

Naruo rūhuho rūrīa ruumaga mwena wa
 irathīro rūgītūma ūhoohe,
 na maciaro maguo makīhūrūrwo;
 honge ciaguo iria ciarī hinya ikīūma,
 ikīhīna nī mwaki, ūgīciniina.

13 Na rīrī, rīu ūhaandītwo werū-inī wa
 mūthanga,
 būrūri ūrīa mūūmū, ūrī nyoota.

14 Mwaki woimire rūhonge-inī rūmwe rwa iria
 nene,
 ūgīcina maciaro maguo, magīthira.

Gūtirī rūhonge rūrī hinya rūtigaire harī guo
 rūngītuuo mūthīgi wa mūthamaki.'
 Maya nī macakaya, na nīmo maūndū marīa
 marīcakayanagīrwo namo."

20

Isiraeli Kūrema

¹ Mwaka-inī wa mūgwanja, mūthenya wa ikūmi wa mweri wa gatano, athuuri amwe a Isiraeli magīuka gūtuīria ūhoro harī Jehova, nao magīkara thī hau mbere yakwa.

² Hīndī īyo kiugo kīa Jehova gīkīnginyīrīra ngīrwo atīrī:

³ “Mūrū wa mūndū, arīria athuuri a Isiraeli, ūmeere atīrī, ‘Mwathani Jehova ekūūria atīrī: Anga mūūkīte gūtuīria ūhoro harī niī? Ti-itherū o ta ūrīa niī ndūūraga muoyo-rī, ndingīreka mūtuīrie ūhoro harī niī, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.’”

⁴ “Nīūkūmatuīra ciira? Nīūkūmatuīra ciira, wee mūrū wa mūndū? Nī ūndū ūcio marūithie, ūmeere maūndū mari magigi marīa meekagwo nī maithe mao,

⁵ ūmeere atīrī, ‘Mwathani Jehova ekuuga ūū: Mūthenya ūrīa ndethuurīire Isiraeli-rī, nīndehītire harī njiaro cia andū a nyūmba ya Jakubu njoete guoko na igūrū, na ngīmeguūrīria kūu būrūri wa Misiri. Ngīmeera njoete guoko na igūrū atīrī, “Niī nī niī Jehova Ngai wanyu.”

⁶ Mūthenya ūcio ndehītire ngīmeera atī nīngamaruta būrūri wa Misiri, ndīmatware būrūri ūrīa niī ndīmacarīirie, būrūri ūrī būthi wa iria na ūūkī, būrūri mūthaka gūkīra mabūrūri mothe.

⁷ Na niī ngīmeera atīrī, “O ūmwe wanyu-rī, nīatigane na mīhiano īyo mīūru mūikaraga mūcūthīrīirie, na mūtige gwīthaahia na

mīhianano īyo ya būrūri wa Misiri. Niī nī niī Jehova Ngai wanyu."

8 "No rīrī, nīmanemeire, makiaga gūūthikīrīria; matiatiganire na mīhiano īyo mīūru īrīa maikaraga macūthīrīrie, o na matiatiganire na mīhianano īyo ya būrūri wa Misiri. Nī ūndū ūcio ngiuga nīngūmaitīrīria mang'ūrī makwa, na ndīrute marakara nao marī o kūu būrūri wa Misiri.

9 No ngīka ūndū, nī ūndū wa rītwa rīakwa nīguo rītigathaahio maitho-inī ma ndūrīrī icio maatūūranagia nacio, o icio cionire ngīonithania kūrī andū a Israeli na ūndū wa kūmaruta būrūri wa Misiri.

10 Nī ūndū ūcio ndamatongoririe ngīmaruta būrūri wa Misiri, ngīmarehe werū-inī.

11 Nīndamaheire kīrīra kīa watho wakwa wa kūrūmīrīrwo na ngīmamenyithia mawatho makwa, nīgūkorwo mūndū ūrīa ūrīmaathīkagīra nīagatūūrio nīmo.

12 Ngīcooka ngīmahe Thabatū ciakwa irī kīmenyithia gatagatī gakwa nao, nīgeetha ma-menage atī niī Jehova nīndamatuire atheru.

13 "No rīrī, andū acio a Israeli nīmanemeire kūu werū-inī. Matiarūmīrīire kīrīra kīa watho wakwa wa kūrūmīrīrwo, na nīmaregire mawatho makwa, o na gūtuīka mūndū ūrīa ūmathīkagīra nīagatūūrio nīmo, na magīthaahia Thabatū ciakwa biū. Nī ūndū ūcio niī na niī ngiuga atīrī, nīngūmaitīrīria mang'ūrī makwa, ndīmaniinīre kūu werū-inī.

14 No ngīka ūndū nī ūndū wa rītwa rīakwa, nīguo rītigathaahio maitho-inī ma ndūrīrī icio cieyoneire na maitho ngīmaruta kuo.

15 Ningī nīndehītire njoete guoko na igūrū o kūu werū-inī, ngiuga ndikamakinyia būrūri ūrīa ndaamaheete, būrūri ūrī būthi wa iria na ūkī, na būrūri ūrīa mwega gūkīra mabūrūri mothe;

16 Ndeekire ūguo tondū nīmaregire mawatho makwa, na matiarūmīrīre watho wakwa wa kūrūmīrīrwo, na nīmathaaahirie Thabatū ciakwa. Nīgūkorwo ngoro ciao nīcieheanīte kūrī mīhianano ūyo yao.

17 No rīrī, nīndamaiguīrīre tha, ngīaga kūmaananga kana kūmaniinīra kūu werū-inī.

18 Nīnderire ciana ciao irī kūu werū-inī atīrī, “Tigai kūrūmīrīra irīra cia watho wa maithe manyu, kana mūrūmīrīre mawatho mao, kana mwīthaahie na mīhianano yao.

19 Niī niī Jehova Ngai wanyu; rūmagīrīrai kīrīra kīa watho wakwa wa kūrūmīrīrwo, na mūmenyagīrīre mawatho makwa.

20 Ikaragiai Thabatū ciakwa irī theru, nīguo ituīke kīmenyithia gatagatī gakwa na inyuī. Hīndī ūyo nīmūkamenya atī niī niī Jehova Ngai wanyu.”

21 “ ‘No rīrī, ciana icio nīcianemeire: Itiarūmīrīre kīrīra kīa watho wakwa wa kūrūmīrīrwo, o na kana ikīmenyerera kūrūmia mawatho makwa, o na gwakorwo mūndū ūrīa ūmathīkagīra nīagatūūrio nīmo, nīciathaahirie Thabatū ciakwa. Nī ūndū ūcio ngiuga nīngūciitīrīria mang’ūrī makwa, na ndūme marakara makwa maciūkīrīre kūu werū-inī.

22 No nīndagirīrīrie guoko gwakwa, na ngūka ūndū, nī ūndū wa rītīwa rīakwa nīguo rītīgathaahio maitho-inī ma ndūrīrī icio ciey-oneire ngīmaruta kuo.

23 Ningī nñdehítire harío njoete guoko na igúrū kūu werū-iní, ngiuga atí nñgamahurunjíra ndúrírí-iní, na ndímaharaganírie mabúrúri-iní,

24 tondū matiathíkíire mawatho makwa, no ní kúrega maaregire kíríra kíá watho wakwa wa kúrúmírírwo na magíthaahia Thabatú ciakwa, namo maitho mao makíriríria mihianano ya maithe mao.

25 Ngícooka ngímarekereria iríra-iní iria itaarí njega, na mawatho maría matangímatúuria;

26 níndarekire mathaahio ní ündū wa iheo ciao, irí igongona ríá mwana o wothe wa irigithathi, níguo ndúme maiyúrwo ní guoya múnene, na mamenye atí nií ní nií Jehova.'

27 "Ní ündū ücio, wee mürü wa mündū, aríria andū a Isiraeli, ümeere atíri, 'Mwathani Jehova ekuuga üü: Thíiní wa ündū üyü o naguo, maithe manyu nímanumire na ündū wa kündirika:

28 Ríría ndaamareehire bürúri üría ndeehítire atí níngamahe, ríría moonire kíríma o gíothé kíraihi kana mütí o wothe warí na mathangü, hau ního maarutíire magongona mao, makíruta magongona maría maatúmire ndakare, na makíruta übumba wao üría múnungi wega, o na magíitanga maruta mao ma kúnyuu.

29 Híndí íyo ngímooria atíri: Gítumi gíá kündū kúu gütüügíru müthiaga ní kí?" (Nakuo gwítagwo Bama* nginya ümüthí.)

Gütüirwo Ciira na Gúcookererio

* **20:29** Bama ní kuuga kündū kúria gütüügíru.

30 “Nī ūndū ūcio ūra andū a nyūmba ya Isiraeli atīrī: ‘Ūū nīguo Mwathani Jehova ekuuga: Anga nīmūgwīthaahia o ta ūrīa maithe manyu meekire, na makūrirīria mīhiano yao mīūru?’

31 Rīrīa mūkūruta iheo cianyu, mūkaruta igongona rīa kūhītūkīthīria ariū anyu mwakinī-rī, mūthīiaga na mbere na gwīthaahia na mīhianano yanyu yothe o nginya ūmūthī. Niī no ndīmwītīkīrie mūtuīrie ūhoro harī niī, inyuī andū a nyūmba ya Israeli? Mwathani Jehova ekuuga atīrī: Ti-itherū o ta ūrīa niī ndūrūraga muoyo, ndingīmwītīkīria mūtuīrie ūhoro harī niī.

32 “Inyuī mugaga atīrī, “Ithuī tūkwenda gūtuīka ta andū a ndūrīrī, ta kīrīndī kīa mabūrūri ma gūkū thī, arīa matungatagīra mītī na mahiga.” No maūndū marīa mwīciirītie gūtīrī hīndī makaahinga.

33 Mwathani Jehova ekuuga atīrī: Ti-itherū o ta ūrīa niī ndūrūraga muoyo, ngaamwathaga na guoko kūrī hinya, na guoko gūtambūrūkītio, na mang’ūrī maitanīrīrio.

34 Nīngamūrūta ndūrīrī-inī na guoko kūrī hinya, na guoko gūtambūrūkītio, o na mang’ūrī maitanīrīrio, ndīmūcookererie kuuma mabūrūri-inī marīa mwahurunjirwo.

35 Nīngamūrehe werū-inī wa ndūrīrī, na kūu nīkuo ngaamūtuīra ciira tūkīonanaga ūthiū kwa ūthiū.

36 O ta ūrīa ndaatuīrīire maithe manyu ciira kūu werū-inī wa būrūri wa Misiri-rī, ūguo noguo ngaamūtuīra ciira, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.

37 N̄ngamūrūmbūiya nḡmūh̄tūk̄ria rungu rwa r̄thanju rwakwa, na n̄ngamūrehe nd̄muohanie na k̄rīkan̄ro ḡiakwa.

38 N̄ngamūtheria, nd̄imwehererie andū ar̄ia aremi na ar̄ia manjūkaḡir̄ra. O na ḡtuūka n̄ngamaruta b̄rūri ūr̄ia matūr̄aga-r̄i, matigatoonya b̄rūri wa Israeli. H̄ind̄ īyo n̄mūkamenya at̄i nīi n̄ī Jehova.

39 “ ‘No inyuū andū a nyūmba ya Israelīr̄i, ūū n̄guo Mwathani Jehova ekuuga: Thiī mūndū o mūndū mūgatungat̄ire mīhianano yanyu! Ti-itherū thuutha ūcio, n̄mūgathik̄r̄ia na mūtigacooka ḡuthaahia r̄ūtwa r̄iakwa itheru na iheo cianyu na mīhianano yanyu.

40 Ūū n̄guo Mwathani Jehova ekuuga: N̄gūkorwo k̄rīma-in̄i ḡiakwa ḡiheru, k̄rīma k̄rīa k̄raihi ḡia Israeli, kūu b̄rūri ūcio n̄kuo andū a nyūmba yothe ya Israeli[†] makaandungataḡira, na kūu n̄kuo ngaametik̄r̄ia. Kūu n̄kuo ngaabatario n̄i maruta manyu na iheo cianyu iria njega, o hamwe na magongona manyu mothe mar̄ia maamūre.

41 N̄ngamwītīk̄ra ta mūr̄i ūbumba ūr̄i na mūtararīko mwega, r̄īr̄ia ngamūruta nd̄ūr̄īn̄i, nd̄imūcookererie kuuma mab̄r̄uri-in̄i mar̄ia mwahurunjirwo, na n̄ngeyonania at̄i nd̄i mūtheru gatagat̄i kanyu maitho-in̄i ma nd̄ūr̄ī.

42 H̄ind̄ īyo n̄mūkamenya at̄i nīi n̄ī Jehova, r̄īr̄ia ngaamūcookia b̄rūri wa Israeli,

[†] **20:40** Nyūmba yothe ya Israeli yarūgamīr̄iire Ūthamaki wa Gūthini hamwe na wa Gathigathini.

bürūri ūrīa ndehītire njoete guoko na igūrū atī nīngāuhe maithe manyu.

⁴³ Mūrī kūu nīmūkaririkana mītugo yanyu na ciiko ciothe iria mwīthaahītie nacio, na inyuī nīmūkeemena nī ūndū wa ūru ūrīa wothe mwaneeka.

⁴⁴ Nīmūkamenya atī nī nī nī Jehova, rīrīa ngaamwīka maūndū macio nī ūndū wa rīitwa rīakwa, no ti kūringana na mīthīire yanyu mīūru, na mītugo yanyu mīūru, na maūndū manyu mooru marīa mwīkaga, inyuī andū a nyūmba ya Israeli, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.' "

Ūrathi wa Gūukīrīra Gūthini

⁴⁵ Ningī kiugo kīa Jehova gīkīnginyīrīra, ngūrwo atīrī,

⁴⁶ "Mūrū wa mūndū, roria ūthīū waku mwena wa gūthini; hunjia ūhoro wa gūukīrīra mwena wa gūthini, na ūrathe ūhoro wa gūukīrīra mūtitū wa bürūri ūcio wa mwena wa gūthini.

⁴⁷ Ira mūtitū ūcio wa mwena wa gūthini atīrī: 'Igua kiugo kīa Jehova. Ūū nīguo Mwathani Jehova ekuuga: Ndī hakuhī gwakia mwaki thīinī waku, naguo nīukaniina mītī yaku yothe, ūrīa mīigū nginya ūrīa mīūmū. Rūrīimbī rūu rūtikahoreka, na ūthīū o wothe kuuma mwena wa gūthini nginya mwena wa gathigathini nīugaacinwo nīruo.

⁴⁸ Mūndū o wothe nīakoona atī nī Jehova nī nī ndīwakītie; ndūkahoreka.' "

⁴⁹ Hīndī ūyo ngiuga atīrī, "Hī! Mwathani Jehova. Maraaria ūhoro wakwa, makoiga atīrī, 'Githī to kwaria araaria na ngerekano?' "

21

*Babuloni, Rūhiū rwa Njora rwa Ngai rwa
Gütuanīra Ciira*

¹ Kiugo kīa Jehova nīkīanginyīrīire, ngīirwo atīrī:

² “Mūrū wa mūndū, roria ūthiū waku Jerusalemu, na ūhunjie ūhoro wa gūukīrīrwo kwa handū-harīa-haamūre. Ratha ūhoro wa gūukīrīrwo kwa būrūri ūcio wa Israeli,

³ ūwīre atīrī, ‘Jehova ekuuga ūū: Nīngūgūkīrīra. Nīngūcomora rūhiū rwakwa rwa njora kuuma njora-inī, na ngwehererie andū arīa athingu na arīa aaganu.

⁴ Tondū nīngūkwehereria andū arīa athingu na arīa aaganu-rī, rūhiū rwakwa rwa njora nīrūgacomorerwo mūndū o wothe kuuma mwena wa gūthini nginya mwena wa gathigathini.

⁵ Hīndī ūyo, andū othe nīmakamenya atī nīi Jehova nī nīi njomorete rūhiū rwakwa rwa njora kuuma njora-inī; rūtigacookio rīngī njora-inī.’

⁶ “Nī ūndū ūcio, wee mūrū wa mūndū caaya! Caaīra mbere yao, ūrī mūthīnīku ngoro na ūrī na kīeha kīnene.

⁷ Na rīrīa magaakūuria atīrī, ‘Ūracaaya nīkī?’ ūkameera atīrī, ‘Nī ūndū wa ūhoro ūrīa ūroka. Ngoro o yothe nīkaringīka, na guoko o guothe kwage hinya; roho o wothe nīkaringīka na iru o rīothe nīkaregera o ta ūrīa maaī mereeraga.’ ūhoro ūcio nīūrooka! Ti-itherū, ūhoro ūcio nīgēkīka, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.”

8 Nakio kiugo kia Jehova giknginyirira,
ngirwo atiri:

9 "Muru wa mündü, ratha ühoro, uuge atiri,
'Mwathani ekuuga üü:

" 'Harí rühiü rwa njora, harí rühiü rwa njora,
rünooretwo rükohiga, na rügathüüo
rükahenia,

10 rünooretwo rürí rwa küüragana,
na rügathüüo níguo rühenagie ta rüheni!

" 'Anga nítügagikenera müthigi wa üthamaki
wa muru wakwa Juda? Rühiü rüu rwa njora
nirüiraga müthigi o wothe ta ücio.

11 " 'Rühiü rüu rwa njora rüthuurítwo níguo
rüthüüo,
níguo rünyiitagwo na guoko;
nirünoore na rügathüüo,
na nirühaarírio níguo rüneanwo guoko-iní
kwa müüragani.

12 Ríra na ügiríke, wee muru wa mündü,
nigükorwo nirüükiríire andü akwa,
o na rügookiríra athamaki othe a Israeli.
Nímaneanítwo rühiü-iní rwa njora
marí hamwe na andü akwa.
Ní ündü ücio wihüüre gitüüri.

13 " 'Ti-itherü kügeranio nígügooka.
Gügaagükara atia angíkorwo müthigi ücio
wa üthamaki wa Juda, üria üiragwo ní rühiü
rüu rwa njora ndügathií na mbere? Üguo níguo
Mwathani Jehova ekuuga.'

14 "Ní ündü ücio, wee muru wa mündü-rí,
ratha ühoro, na ühüüre hí.
Naruo rühiü rüu rwa njora üreke rüringe maita
meerí,
o na nirüringe maita matatü.

Nī rūhiū rwa njora rwa kūūragana,
 nī rūhiū rwa njora rwa kūūragana kūnene,
 rūramahatīrīria na mīena yothe.

15 Nīgeetha ngoro iringīke,
 nao arīa magwīte maingīhe,
 nīnjigīte rūhiū rwa njora rwa kūūragana
 ihingo-inī ciao ciothe.

Hī! Rūthondeketwo rūhenagie ta rūheni,
 rūnyiitītwo nīguo rūūragane.

16 Wee rūhiū rwa njora, temanga mwena wa
 ūrīo,
 na ningī ūtemange mwena wa ūmotho,
 na ūtemange kūrīa guothe ūūgī waku
 ūngīerekerio.

17 Nī o na nīi-rī, nīngahūūra hī,
 namo mang'ūrī makwa mahūahūe.

Nī nīi Jehova njugīte ūguo."

18 Kiugo kīa Jehova nīkīanginyīrīire, ngīirwo
 atīrī,

19 "Mūrū wa mūndū, tema njīra igīrī cia
 kūgererwo nī rūhiū rwa njora rwa mūthamaki
 wa Babuloni, cierī ciumīte būrūri o ūmwe.
 Haanda rūūri harīa njīra yahūkīire īrorete
 itūūra inene.

20 Tema njīra ūmwe īrīa rūhiū rūu rwa njora
 rūkaagerera rūgīthīi gūūkīrīra Raba kūu kwa
 Aamoni, na ūngī ya kūgerwo nīruo rūgīthīi
 gūūkīrīra Juda hamwe na Jerusalemu kūu
 kūirigīre.

21 Nīgūkorwo mūthamaki wa Babuloni
 akaarūgama maahūkanīro ma njīra ūyo, harīa
 njīra icio cierī ciahūkanīire, nīguo aragūrie:

Akaahūthīra mīguī agīcuuka mītī, na ahooe kīrīra harī mīhianano yake, na arorithie ini.

22 Guoko-inī gwake kwa ūrīo, mūtī nīñkagwīra Jerusalemu, kūrīa akaigithia mīgogo ya kūmomora rūririgo, na arute watho wa kūūraganwo, na kuugīrīrio mbugīrīrio ya mbaara, nayo mīgogo ya kūmomora ūigwo ūingīrīrie ihingo, na aigithe kīhumbu, na gwakwo ngathī ndaaya cia mbaara cia gūteithia gūtharīkīra itūūra.

23 Úndū ūcio nīñkoneka ta ūtarī wa ma kūrī andū arīa mehitīte atī nīmarīmwathīkagīra, nowe nīakamaririkania mahītia mao, acooke amanyiite mīgwate.

24 “Nī ūndū ūcio, Mwathani Jehova ekuuga ūū: ‘Tondū inyuī andū aya nīmūtūmīte mahītia manyu maririkanwo nī ūndū wa ūrīa ūremi wanyu wonekanīte, ūkaguūria mehia manyu makoneka maūndū-inī mothe marīa mwīkaga; nī ūndū nīmwīkīte ūguo-rī, nīmūkanyiitwo mīgwate.

25 “‘Wee mūthamaki ūyū wa Israeli, o wee mwaganu na ndūrīka, mūthenya waku nīmūkinyu, na ihinda rīaku rīa kūherithio rīgakinya mūthia.

26 Mwathani Jehova ekuuga ūū: Ruta kīremba, na weherie tanji. Maūndū matigacooka gūikara ta ūrīa maatariī: Arīa anini nīmagatūūgīrio, nao arīa atūūgīrie nīmakanyihihi.

27 Nī mwanangīko! ūi nī mwanangīko! Nīngarīanangithia! Rītigacookererio nginya hīndī ūrīa ūcio mwene rīo agooka; ūcio nīwe ngaarīneana kūrī we.’

28 "Nawe mūrū wa mūndū, ratha ūhoro, uuge atīrī, 'Ūū nīguo Mwathani Jehova ekuuga ūhoro-inī ūkonīi Aamoni na irumi ciao:

" 'Harī rūhiū rwa njora, harī rūhiū rwa njora,
rūcomoretwo rūūragane,
na rūthūūitwo rūrī rwa kūniinana,
na rwakūhenia ta rūheni!

29 O na gūkorwo nī kūrī cioneki cia maheeni
igūkonīi,

na ūragūri wa maheeni ūgūkonīi-rī,
nīrūkaigīrīrwo ngingo
cia arīa aaganu, arīa marī a kūūragwo,
arīa mūthenya wao ūkinyīte,
o acio ihinda rīao rīa kūherithio rīkinyīte
mūthia.

30 Cookia rūhiū njora thīnī.

Ūrī kūu wee wombīirwo,
o kūu būrūri-inī ūcio wa maithe manyu,
nīkuo ngaagūtuīra ciira.

31 Nīngagūitīrīria mang'ūrī makwa,
na ngūūkīrīre na mīhūmū ya marakara
makwa mahiū;
nīngakūneana moko-inī ma andū matarī tha,
andū ohīgīrīru na kūniinana.

32 Wee ūgaatuīka ngū cia gwakia mwaki ūcio,
nayo thakame yaku īgaitīrwo kūu būrūri
waku,
ndūgacooka kūririkanwo;
nīgūkorwo niī Jehova nī niī njarītie.' "

22

Mehia ma Jerusalemu

¹ Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyirĩire, ngiirwo atĩrĩ:

² "Mürü wa mündũ, nĩükürĩtuira ciira? Nĩugütuira ciira itüura rïrï inene rïitithagia thakame? Nĩ ündũ ûcio rïonie maündũ marĩa mothe rïkaga marĩ magigi,

³ ürïre atĩrĩ, 'Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Wee itüura inene rïrïa rïrehithagïria mütino nĩ ündũ wa gütithia thakame kuu thïnï warïo, na rïgethaahia nĩ ündũ wa gûthondeka mihianano,

⁴ nñöhïtïtie nĩ ündũ wa thakame ïrïa üitïte, na nñuthaahïtio nĩ mihianano ïrïa üthondekete. Nñütümïte matukü maku makinye mûthia, o naguo mûthia wa mïaka yaku nñmûkinyu. Nĩ ündũ ûcio nñngatüma ütuïke kïndü kïmeneku harï ndürïrï, na kïndü gïa gûthekererwo nĩ mabûrûri macio mothe.

⁵ Andü arïa marĩ gûkuhï na arïa marĩ kûraya nñmagakünyûrûragia, wee itüura rïrï inene üri ngumo njûru, na ûkaiyûra ngû.

⁶ "Ta rora ürïa o ümwe wa athamaki* a Israeli arïa marĩ thïnï waku ahûthagïra hinya wake üûru agiitithia thakame.

⁷ Nñmagithïtie ithe wa ciana o na nyina gïtïio marĩ kuu thïnï waku; na marĩ thïnï waku nñmahinyirïirie ageni na makanyariira mwana ürïa ükuirïirwo nĩ ithe, o na mütumia wa ndigwa.

⁸ Wee-rï, nñünyararïte indo ciakwa iria nyamûre, o na ugathaahia Thabatû ciakwa.

* **22:6** Aya maarï atongoria thïnï wa Israeli, no ti athamaki ta thïnï wa 19:1; na 21:12.

9 Kuu thiiñi waku nĩ kûrĩ andũ maiganagîrîra igenyo, na mendete ūti wa thakame; na thiiñi waku nĩ kûrĩ andũ marîlaga irio mahooero ma irîma-igûrû, na mageeka ciiko cia ūura-thoni.

10 Nĩ kûrĩ andũ thiiñi waku mataheaga ūrîrî wa maithe mao gîtîo; na thiiñi waku nĩ kûrĩ andũ mathûkagia atumia nĩ ūndû wa gûthiï nao mahinda-ini mao ma mweri, ihinda-ini rîrîa marî na thaahu.

11 Kuu thiiñi waku nĩ kûrĩ mûndû wîkaga maûndû marî magigi na mûtumia wa mûndû ūrîa ūngî, nake ūngî ndangîconoka agîthûkia mûtumia wa mûriü, ūngî nake agathûkagia mwarî wa nyina, o ūcio mwarî wa ithe.

12 Andû maamûkagîra mahaki marî thiiñi waku nîguo maite thakame; wee ūrî mûrîang'ûrû, na nîwamûkagîra uumithio mûkîru, na ūkoona uumithio ūtarî kîhooto kuuma kûrî andû arîa angî na njîra ya ūhahanyi. Wee nîriganîrwo nî niî, ūguo nîguo Mwathani Jehova ekuuga.

13 “Ti-itherû nîngahûura hî nî ūndû wa uumithio ūcio wonete ūtarî wa kîhooto, na nî ūndû wa thakame ūrîa ūtithîtie kûu thiiñi waku.

14 Mûthenya ūrîa ngaakûherithia-rî ūmîrîru waku nîgetiiria, kana moko maku magîe na hinya? Niî Jehova nî niî njarîtie ūhoro ūcio, na nî niî ngaawîka.

15 Nîngakûharaganîria ndûrîrî-ini, na ngûhurunjîre mabûrûri-ini; na nîngakinyia thaahu waku mûthia.

16 Hîndî ūrîa wee ūgaakorwo ūthaahîte maitho-ini ma ndûrîrî, nîkamenya atî niî nî niî Jehova.’”

17 Ningī kiugo kīa Jehova gīkīnginyīrīra, ngūrwo atīrī:

18 “Mūrū wa mūndū, harī niī-rī, andū a nyūmba īno ya Isiraeli matuīkīte o ta gīko kīrīa gītigaraga rīrīa cuuma īratherio na mwaki wa ūturi; acio othe matuīkīte o ta gīcango, na ibati, na kīgera, o na ngocorai marī mwaki-inī wa ūturi. O no ta gīko kīrīa gītigaraga rīrīa betha īratherio na mwaki wa ūturi.

19 Nī ūndū ūcio Mwathani Jehova ekuuga atīrī: ‘Tondū inyuothē nīmūtuīkīte gīko kīrīa gītigaraga rīrīa cuuma īratherio na mwaki wa ūturi, nīngamūcookanīrīria kūu Jerusalemu.

20 O ta ūrīa andū macookanagīrīria betha, na gīcango, na kīgera, na ngocorai, o na ibati icua-inī rīa mwaki nīguo itwekio na mwaki mūhiū-rī, ūguo nīguo o na niī ngaamūcookanīrīria ndī na marakara na mang’ūrī, na ndīmūkie kūu thīnī wa itūūra inene ndīmūtwekerie kuo.

21 Nīngamūcookanīrīria na ndīmūhurutīre na mang’ūrī makwa mahiū, na inyuī nīmūgatwekerio o kūu thīnī warīo.

22 O ta ūrīa betha ītwekagīrio icua-inī rīa mwaki, ūguo noguo o na inyuī mūgaatwekerio kūu thīnī warīo, na inyuī nīmūkamenya atī niī Jehova nī niī ndīmūitīrīrie mang’ūrī makwa.’ ”

23 O rīngī kiugo kīa Jehova nīkīanginyīrīire, ngūrwo atīrī:

24 “Mūrū wa mūndū, īra būrūri ūcio atīrī, ‘Wee-rī, ūrī būrūri ūkoretwo wagīte mbura kana rūthuthuū, mūthenya ūrīa wa mang’ūrī.’ ”

25 Nī kūrī na ndundu ya gūukanīrīra ya anene akuo marī thīnī waguo, nao matariī ta mūrūūthi

ūkūrarama ūgītambuura kīrīa ūnyiitīte; marīaga andū, na magakuua mīthithū na indo cia goro, na magatūma kūgīe na atumia aingī a ndigwa thīnī waguo.

²⁶ Athīnjīri-Ngai akuo mahūthagīra hinya makiuna watho wakwa, na magathaahia indo ciakwa iria nyamūre; matikūūranaga indo iria nyamūre na iria itarī nyamūre; marutanaga atī gūtirī ngūūrani ya indo irī thaahu na iria itarī thaahu; na mahingaga maitho matikamenyerere Thabatū ciakwa, nīguo ngarumagwo gatagatī-inī kao.

²⁷ Anene akuo arīa marī kuo matariī ta njūū iğītambuura kīrīa inyiitīte; maitaga thakame na makooraga andū, nīguo megwatīre uumithio ūrīa ūtagīriire.

²⁸ Anabii akuo mamahakagīra ciīko icio coka mwerū, na njīra ya kūmoonera cioneki cia maheeni, na ūragūri wa maheeni. Moigaga atīrī, 'Mwathani Jehova ekuuga ūū', o rīrīa Jehova atarī ūndū oigīte.

²⁹ Andū a būrūri ūcio mahūthagīra ūhahanyi na ūtunyani; mahinyagīrīria athīnni na abatari, na makanyariira andū a kūngī, makamaagithia kīhootho.

³⁰ "Ndaacaririe mūndū thīnī wao ūngīaka rūthingo na arūgame mbere yakwa mwanya-inī, agitīre būrūri ūcio, nīguo ndikaūniine o kūnniina, no ndiigana kuona o na ūmwe.

³¹ Nī ūndū ūcio nīngamaitīrīria mang'ūrī makwa, na ndīmaniine na marakara makwa mahiū, na ndīmacookererie maūndū marīa mothe mekīte, ūguo nīguo Mwathani Jehova

ekuuga."

23

Airītu Eerī a Nyina Ūmwe Itharia

¹ Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyirīire, ngūrwo atīrī:

² "Mūrū wa mündū, nĩ kwarī na andū-a-nja eerī, airītu a nyina ūmwe.

³ N̄imatuikire ahūri maraya kū būrūri wa Misiri, makīambīrīria ūmaraya kuuma marī ethī. Marī kū būrūri-inī ūcio n̄imahutagio nyondo, na makahambatwo ithūri cia ūrītu wao.

⁴ Ūrīa mūkūrū eetagwo Ohola, nake mwarī wa nyina eetagwo Oholiba. Maarī akwa, nao magīciara aanake na airītu. Ohola nīwe Samaria, nake Oholiba nīwe Jerusalemu.

⁵ "Ohola nīahūraga ūmaraya o na arī wakwa; nake n̄ieriragīria endwa ake, na nīo andū a Ashuri, o acio maarī njamba cia ita

⁶ mehumbīte nguo cia rangi wa bururu, na aathani na anene a ita, acio othe maarī andū ethī ciīrorerwa, o arīa maathiaga mahaicīte mbarathi.

⁷ Nieneanire ta mūmaraya harī andū othe arīa atīku thīnī wa Ashuri, na agūthaahia na mīhianano yothe ya mündū o wothe ūrīa eeriragīria.

⁸ Ndaatiganire na ūmaraya ūcio aambīrīirie arī būrūri wa Misiri, rīrīa andū maakomaga nake arī mwīthī na makahambataga gīthūri kīa ūrītu wake, o na magīkīrīrīria kūhūura ūmaraya nake.

9 “Nī ūndū ūcio ngīmūneana harī endwa ake, nīo andū a Ashuri o acio eeriragīria.

10 Nīmamūrutire nguo, makīmūtunya ariū na aarī ake, na makīmūūraga na rūhiū rwa njora. Nīatuūkire wa kuunagwo thimo gatagatī-inī ka andū-a-nja, nake nī aaherithirio.

11 “Mwarī wa nyina Oholiba nīeyoneire maūndū macio, no merirīria-inī make o na ūmaraya-inī wake nīeekire mītugo mīaganu gūkīra mwarī wa nyina.

12 O nake nīeriragīria andū a Ashuri, arīa maarī aathani na anene a ita, na njamba cia ita ciīhumbīte nguo irī riiri, o arīa maathiiaga mahaicīte mbarathi, acio othe maarī andū ethī ciīrorerwa.

13 Nīndonire atī o nake nīethaahītie; eerī maathiiaga na mīthiīre īhaanaine.

14 “No rīrī, we nīakīrīrīirie kūhūūra ūmaraya. Nīoonire arūme makururītwo rūthingo-inī, nayo yarī mīhiano ya Akalidei īkururītwo na rangi mūtune,

15 meeohete mīcibi njohero na iremba mītwe icunjuurīte; othe monekaga mahaana ta at-warithia a ngaari cia mbarathi cia ita a Babuloni, andū a gūciarīrwo Kalidei.

16 O rīrīa aamoonire, nīamerirīirie, akīmatūmīra andū kūu Kalidei.

17 Ningī andū a Babuloni magīūka kūrī we, kūu kīrīrī-inī kīa wendo, nao makīmūthaahia nī ūndū wa merirīria mao. Thuutha wa gūthaahio nīo, agītigana nao, akīira ngoro nīo.

18 Rīrīa aathiire na mbere na ūmaraya wake atekūhitha, na akīguūria njaga yake, niī na niī

nindatiganire nake ngimümena, ngitigana nake o ta ūria ndaatiganire na mwarī wa nyina.

19 No rīrī, we aakirirīirie kūhūra ūmaraya aaririkana matukū marī aarī mwīthī, rīrīa aarī mūmaraya kū būrūri wa Misiri.

20 Arī kūu, akirirīria endwa ake, arīa ciīga ciao ciatariī ta cia ndigiri, na hinya wao wa ūndūrūme woimaga ta wa mbarathi.

21 Nī ūndū ūcio ūkīrirīria ūūra-thoni wa wīthī waku, rīrīa wahambatagwo gīthūri na ūkahutio nyondo ciaku cia ūirītu ūrī kūu būrūri wa Misiri.

22 “Nī ūndū ūcio, wee Oholiba, Mwathani Jehova ekuuga ūū: Nīngarahūra endwa aku magūkīrīre, acio watiganire nao ūkīmamena, ndīmarehe magūkīrīre kuuma mīena yothe,

23 andū a Babuloni na Akalidei othe, na andū a kuuma Pekodi, na Shoa, na Koa, marī hamwe na andū a Ashuri othe, aanake arīa ciīrorerwa, arīa othe matuītwo abarūthi na anene a ita, na anene a ngaari cia mbarathi cia ita na andū arīa marī igweta inene, nao othe mathiiaga mahaicīte mbarathi.

24 Nīmagagūkīrīra marī na matharaita, na ngaari cia mbarathi cia ita, na makaari, na marī na kīrīndī kīngī; nao mabange magūkīrīre kuuma mīena yothe, marī na ngo iria nene na iria nini, na mekīrīte ngūbia cia kīgera mītwe. Nīngakūneana kūrī o ūherithio, nao nīmagakūherithia kūringana na ūria matuu-nagīra ciira.

25 Nīngerekeria marakara makwa ndī na ūiru ngūkīrīre, nao nīmagakūherithia marī na marakara manene. Nīmagagūtinia maniūrū na matū, nao andū anyu arīa magaatigara

nīmakaniinwo na rūhiū rwa njora. Magaataha ariū anyu na aarī anyu, nao arīa anyu magaati-gara nīmakaniinwo na mwaki.

26 Ningī nīmagakūruta nguo na makuue mathaga maku marīa mega.

27 Nī ūndū ūcio nīnganiina ūūra-thoni na ūmaraya ūrīa wee waambīrīirie ūrī kūu būrūri wa Misiri. Ndūkarora maūndū macio ūmerirīrie, kana ūririkane būrūri wa Misiri rīngī.

28 “Nīgūkorwo Mwathani Jehova ekuuga ūū: Ndī hakuhī gūkūneana kūrī acio ūthūire, ngūneane kūrī acio wamenire ūkīmahutatīra.

29 Magaakūherithia marī na rūthūūro, na magūtunye indo ciaku ciothe iria ūnogeire. Magaagūtiga njaga, ūrī ūtheri, nacio thoni cia ūmaraya waku nīikaguūrio. Naguo ūūra-thoni na ūmaraya waku.

30 nīcio ikūreheire maūndū macio, nīgūkorwo nīwerirīirie ndūrīrī icio, na ūgīthaahia na mīhianano yacio.

31 Wee ūrūmīrīire mīthiīre ya mwarī wa nyūkwa; nī ūndū ūcio nīngakūnengera gīkombe gīake ūkīnyiite na guoko gwaku.

32 “Mwathani Jehova ekuuga ūū:
“Wee ūkaanyuūra gīkombe kīa mwarī wa nyūkwa,
gīkombe kīnene na kīriku;
nīgīkarehe kīnyararo na itheko,
nīgūkorwo nīkīiyūrīrīru mūno.

33 Wee nīukaiyūrwo nī ūrīu na kīeha,
gīkombe kīu kīa mwanangīko na ihooru,

ḡikombe k̄uu k̄ia mwar̄i wa nyūkwa
Samaria.

³⁴ Ūgaakīnyuīra na ūkūnīkīrīre;
ūgaakīringithia th̄i, k̄ienyūkange icere,
na w̄itarūrange nyondo.

Nī nīi njar̄itie ūhorō ūcio, ūguo n̄iguo Mwathani
Jehova ekuuga.

³⁵ “Nī ūndū ūcio Mwathani Jehova ekuuga ūū:
Kuona at̄i wee n̄ūriganīrwo nī nīi na ūkanjikia
na thuutha waku, no nginya ūcookererwo
nī maciaro ma ūūra-thoni waku na ūmaraya
waku.”

³⁶ Jehova aanjīrire at̄ir̄i: Mūrū wa mūndū,
n̄ūgūtuīra Ohola na Oholiba ciira? Nī ūndū ūcio
marūiithie nī ūndū wa m̄itugo yao īr̄i magigi,

³⁷ n̄igūkorwo n̄imathar̄itie, namo moko mao
maiyyūr̄ite thakame. Mathar̄itie na mīhianano
yao; o na makamīrutīra ciana ciao magongona,
iria manjiariire, ituīke irio ciayo.

³⁸ O na ningī ūndū ūngī manjīkīte nī ūyū:
Ihindā o rīu n̄imathaahirie handū-hakwa-harīa-
haamūre, na magīthūkia Thabatū ciakwa.

³⁹ Mūthenya o ro ūcio maarutire ciana
ciao igongona kūrī mīhianano yao-rī, noguo
maatoonyire handū-hakwa-harīa-haamūre na
makīhathaahia. Ūguo n̄iguo meekire thīinī wa
nyūmba yakwa.

⁴⁰ “O na ningī magītūmanīra arūme
arīa mookire kuuma kūraya, na hīndī īrīa
maakinyire, mūgīthamba nī ūndū wao, na
mūkīthaka rangi maitho, na mūkīgemia na
mathaga.

41 Ningī mūgūikarīra ūrīrī warītwo na ūkagemo mūno, na hau mbere yaguo hakaigwo metha ūrīa mwaigagīrīra ūbumba na maguta marīa maarī makwa.

42 "Nake nīarigiicīrio nī kīrīndī kīngī kīanegenaga gītekūmaka; andū a Sabea* makīrehwo kuuma werū-inī, marī hamwe na gīkundi kīa andū matarī igweta, nao magūkīra mūtumia ūcio na mwarī wa nyina bangiri moko, na makīmekīra tanji thaka mītwe.

43 Ningī ngīaria ūhoro wa ūcio waniinītwo hinya nī ūtharia, ngiuga atīrī, 'Rīu nīmarekwo mamūhūthīre ta mūmaraya, nīgūkorwo ūguo nīguo atariī.'

44 Nao magīkoma nake. O ta ūrīa arūme makomaga na mūmaraya, ūguo nīguo maakomire na andū-a-nja acio maagīte thoni, nao nīo Ohola na Oholiba.

45 No andū arīa athingu nīmakamaherithia na iherithia rīa andū-a-nja arīa matharagia na magaitithia thakame, tondū nīmatharagia, na moko mao maiyūrīte thakame.

46 "Mwathani Jehova ekuuga ūū: Mareherei kīrīndī kīmookīrīre, na mūmaneane maguoyohithio na matahwo.

47 Kīrīndī kīu nīgūkamahūra na mahiga nyuguto na kīmatemange na hiū ciao cia njora; gīkooraga aanake na airītu ao, na gīcine nyūmba ciao.

48 "Nī ūndū ūcio nīnganiina ūūra-thoni kīu būrūri ūcio nīguo andū-a-nja othe makaanio,

* **23:42** Andū a Sabea maatūrūga būrūri wa Arabia na maarī onjoria (Ayub 6:19).

matikaneke maündū ma ūtharia ta inyuī.

⁴⁹ Inyuī nīmūkaherithio nī ūndū wa ūūrathoni wanyu, na mūcookererwo nī maciaro ma mehia manyu ma kūhooya mīhianano. Na inyuī hīndī īyo nīmūkamenya atī niī nī niī Mwathani Jehova.”

24

Nyūngū ya Kūruga

¹ Mwaka-inī wa kenda, mūthenya wa ikūmi wa mweri wa ikūmi, kiugo kīa Jehova nīkīanginyīrīre, ngīrwo atīrī:

² “Mūrū wa mūndū, andīka mūthenya wa ūmūthī nī tarīki ciigana, o ūyū wa ūmūthī, tondū mūthenya ūyū wa ūmūthī mūthamaki wa Babuloni nīarigiicīrie Jerusalemu.

³ Arīria andū aya a nyūmba īno nemī na ngerekano, ūmeere atīrī, ‘Mwathani Jehova ekuuga atīrī:

“Hagīra nyūngū ya kūruga;
mīhagīre na ūmīitīrīre maaī.

⁴ Īkīra icunjī cia nyama thīinī wayo,
icunjī ciothe iria njega, ta cia kūgūrū na guoko.

Miiyūrie na mahīndī marīa mega mūno;

⁵ oya nyamū īrīa njega mūno rūru-inī.

Igīrīra ngū rungu rwayo nī ūndū wa mahīndī;
reke ītherūke,

namo mahīndī mahīre o kūu thīinī wayo.

⁶ “Nīgūkorwo Mwathani Jehova ekuuga atīrī:
“Kaī itūura rīu inene rīitithagia thakame rīrī

na haro-ī,
o na nyūngū īyo īrī na mūcura,

ĩrĩa gĩkûrĩ kĩayo gĩtangĩthira!
Mĩonorie kĩrung'o, o kĩrung'o,
itegũcuukĩrwo mĩtĩ.

7 “ ‘Nigûkorwo thakame ĩrĩa rĩitithĩtie ĩrĩ o thĩnĩ
warĩo:

Rĩamĩitire o kũu rwaro-inĩ rwa ihiga itheri;
rĩtiamĩitire tĩri-inĩ,
harĩa rüküngũ rüngjämãthikire.

8 Nigeetha njarahüre mang'ürĩ na ndiirihĩrie-rĩ,
ndaitire thakame yarĩo rwaro-inĩ rwa ihiga
itheri,
nïguo ndigathikwo.

9 “ ‘Nî ûndû ūcio, ūñ nïguo Mwathani Jehova
ekuuga:

“ Kaĩ itûura rîu inene rĩitithagia thakame rîrî
na haaro-î!
O na niñ nïngacookanîrîria ngû hîba ndaaya
na igûrû.

10 Nî ûndû ūcio iganîrîra ngû,
na wakie mwaki.

Ruga nyama icio wega,
na ūtukanie na indo cia gãcamia wega;
namo mahîndî ūreke macure.

11 Ningî ūhagîre nyüngû ūyo theri makara-inĩ,
nginya ūhiuhe na gicango kĩayo gîtunîhe,
nïguo gîko kĩayo gîtweke,
na gîkûrî kĩayo gîcinwo, gîthire.

12 Nîkiremete njira ciathe;
gîkûrî kîu kĩayo ti kîrute,
o na gîacinwo na mwaki.

13 “ ‘Rîu-rî, gîko gîaku nî ūûra-thoni. Tondû
ngeretie gûgûtheria, no wee ndüngîthera gîko

gĩaku, wee ndüngĩthera rĩngĩ nginya mang'ũrĩ makwa ma gugukirira makahuahua.

14 “Nií Jehova nínjarítie. Ihinda níikinyu njike ündü. Ndikerigiríria; na ndikaiguaníra tha kana ndíricükwo. Ügaatuürwo ciira kúringana na mítugo yaku, na ciiko ciaku, üguo níguo Mwathani Jehova ekuuga.”

Mütumia wa Ezekiel Gukua

15 Kiugo kĩa Jehova níkíanginyíriire, ngíirwo atíri:

16 “Mürü wa mündü, atíri, ndí hakuhí gükwehereria kíria gíkenagia maitho maku mûno na igütha o rímwe. No ríri, ndügacakae kana üríre, o na kana üite maithori.

17 Caaya ükiríte; tiga kúríriira ücio ükuíte. Ikara wíohete kíremba mütwe na wíkírítie iraatü magürü; ndükehumbíre kanua kana üríe irio cia mütugo wa híndí ya macakaya.”

18 Ní ündü ücio ngírooka kwaríria andü rüciiní, na hwaí-iní ücio mütumia wakwa agíkua. Rüciiní rürü rüngi ngíka o ta üría ndaathítwo njike.

19 Nao andü acio makínjüüría atíri, “Kaí ütangítwíra ühoro wa maündü maya na üría matükonií?”

20 Ní ündü ücio ngímeera atíri, “Kiugo kĩa Jehova níkíanginyíriire, ngíirwo atíri:

21 Íra andü a nyumba ya Israeli atíri, ‘Üü níguo Mwathani Jehova ekuuga: Ngirie gúthaahia handü-hakwa-harña-haamüre, hau gíkaró kĩa hinya kíria mwítlíaga nakío, o kíu gíkenagia maitho manyu, kíria mwendete.

Ariū na aarī anyu arīa mwatigire na thuutha makaaniinwo na rūhiū rwa njora.

²² Na inyuī nīmūgeeka o ta ūguo niī njīkīte. Mūtikehumbrīra kanua kana mūrīe irio cia mūtugo wa hīndī ya macakaya.

²³ Nīmūgaikara mwīohete iremba mītwe na mwīkīrīte iraatū magūrū. Mūtigacakaya kana mūrīre, no nīmūkahwererekera tondū wa mehia manyu na mūcaayage thīnī wanyu.

²⁴ Ezekiel agaatuīka rūūri harī inyuī; mūgeeka o ta ūguo we ekīte. Hīndī īrīa maūndū macio mageekīka-rī, nīrīo mūkaamenya atī niī nī niī Mwathani Jehova.’

²⁵ “Nawe mūrū wa mūndū, mūthenya ūrīa ngeeheria gīkarō kīao kīa hinīa, gīkeno kīao na riīri wao, na kīndū kīrīa gīkenagia maitho mao, na wendi wa ngoro ciao, na aanake na airītu ao o nao,

²⁶ mūthenya ūcio mūndū ūrīte kwao nīgakūrehera ūhoro.

²⁷ Hīndī īyo kanua gaku nīgagatumūka; nīkaria nake, na ndūgacooka gūkira. Nī ūndū ūcio wee ūgaatuīka rūūri harīo, nao nīmakamenya atī niī nī niī Jehova.”

25

Ūrathi wa Gūūkīrīra Amoni

¹ Kiugo kīa Jehova nīkīanginyīrīre ngīirwo atīrī:

² “Mūrū wa mūndū, erekeria ūthīū waku harī Aamoni, na ūmarathīre ūhoro wa kūmookīrīra.

³ Meere atīrī, Iguai kiugo kīa Mwathani Jehova. Ūū nīguo Mwathani Jehova ekuuga:

Tondū nīmuoigire, “Aha!” Igūrū rīa harīa-hakwa-haamūre hīndī īrīa haathaahirio, o na igūrū rīa būrūri wa Israeli rīrīa wanangirwo, na ningī igūrū rīa andū a Juda hīndī īrīa maatahirwo-rī,

⁴ nī ūndū ūcio nīngūmūneana kūrī andū a kūu irathīro mūtuīke kīndū kīao. Nīmagaaka kambī ciikaro ciao na mambe hema ciao, thīinī wanyu; nīmakaariā matunda manyu, na manyue iria rīanyu.

⁵ Nīngagarūra Raba gūtuīke ūrīithio wa ngamīira, nakuo Amoni gūtuīke gwa kwarahwo nī ng'ondu. Hīndī īyo nīmūkamenya atī nī nī nī Jehova.

⁶ Nīgūkorwo ūū nīguo Mwathani Jehova ekuuga: Tondū inyuī nīmūhūrīte hī na mūkaringithia makinya manyu thī, mūgīkenagīrīra būrūri wa Israeli mūrī na rūmena ruothe rwa ngoro cianyu,

⁷ nī ūndū ūcio nīngamūtambūrūkīria guoko gwakwa, ndīmūkīrīre na ndīmūneane mūtahwo nī ndūrīrī. Nīngamweherania na ndūrīrī, na ndīmūniine mabūrūri-inī. Nīngamwananga, na inyuī nīmūkamenya atī nī nī nī Jehova.’”

Ūrathi wa Gūukīrīra Moabi

⁸ “Mwathani Jehova ekuuga atīrī: ‘Tondū Moabi na Seiru moigire atīrī, “Ta rora, nyūmba ya Juda ūtuīkīte o ta ndūrīrī iria ingī ciothe,”

⁹ nī ūndū ūcio nīngaguūria rūbaru rwa Moabi, nyambīrīirie na matūūra makuo ma

mīhaka-inī, na nīmo Bethi-Jeshimothu, na Baali-Meoni, na Kiriathaimu, na nīmo monagwo marī riiri wa būrūri ūcio.

¹⁰ Nīnganeana Moabi hamwe na Aamoni moko-inī ma andū a Irathīro matuīke indo ciao, nīgeetha Aamoni acio matikanaririkanwo ndūrīrī-inī;

¹¹ na niī nīngaherithia Moabi. Hīndī īyo nīmakamenya atī niī nī niī Jehova.' "

Urathi wa Gūükīrīra Edomu

¹² "Mwathani Jehova ekuuga atīrī: 'Tondū Edomu nīerīhīrie harī nyūmba ya Juda na agītuīka mūhītia mūno nī ūndū wa gwīka ūguorī,

¹³ nī ūndū ūcio Mwathani Jehova ekuuga atīrī: Nīngatambūrkia guoko gwakwa njūkīrīre Edomu na njūrage andū akuo na mahiū mao. Nīngakwananga, na kuuma Timani nginya Dedani, nīmakoragwo na rūhiū rwa njora.

¹⁴ Nīngerīhīria harī Edomu na guoko kwa andū akwa Israeli, nao nīmageeka Edomu kūringana na marakara makwa na mang'ūrī makwa; nīmakamenya kwīrhīria gwakwa, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.' "

Urathi wa Gūükīrīra Filistia

¹⁵ "Mwathani Jehova ekuuga atīrī: 'Tondū Afilisti nīmekire maūndū ma kwīrhīria, na makūrīhīria marī na rūmena ngoro-inī ciao na marī na muku wa matukū maingī magītua atī nīmekwananga Juda,

¹⁶ nī ūndū ūcio Mwathani Jehova ekuuga ūū: Ngirie gūtambūrkia guoko gwakwa njūkīrīre

Afilisti, na nñgeheria Akerethi na nyanange
aria matigaire ndwere-ini cia iria.

17 Nñgerihiria hario na riñrihiria inene na
ndimaherithie ndi na mang'uri. Hindi iyo
nñmakamenya ati niñ niñ niñ Jehova, hindiiñ
ngeerihiria hario.'"

26

Urathi wa Gukirira Turo

1 Mwaka-ini wa ikumi na umwe, muthenya
wa mbere wa mweri, kiugo kia Jehova
nñkianginyiriire, ngiirwo atiri:

2 "Muru wa mundu, tondu Turo* riugite
atiri uhoro wa Jerusalemu, 'Aha! Kihingo
gia gutoonya kwa nduriri nñkiunange, na niñ
ngahingurirwo mirango yario; riu tondu niñ
kwanangitwo-ri, nñngugaacira,'

3 niñ undu ucio Mwathani Jehova oigite uu:
Nñngugukirira wee Turo, na nñgarehe nduriri
nyingi iguuukirire, ta iria rigikia makumbi
mario na iguru.

4 Nñmakananga thingo cia Turo, na mamomore
mihiringo yario iria miraihu na iguru;
nñngate kagoto kario na ndigutue rwaro rwa
ihiga itheri.

5 Kuu iria-ini gugaatuika kundu gwa
gutamburukiria nga cia gutega thamaki,
nñgukorwo uhoro ucio niñ niñ njariti,
uguo nñguo Mwathani Jehova ekuuga. Nario ituura
riu rigaatuika ria gutahwo niñ nduriri,

* **26:2** Turo riari ituura inene ria gicigirira kia Foinike; Ezekiel
aarathire uhoro wa gukirira Turo gukira munabii ungi o wothe.

6 nakuo kündū kwar̄o kūr̄ia gütüüragwo kūu bürüri-thiinī nīgūkaniinwo na rūhiū rwa njora. Hīndī īyo nīmakamenya atī niī nī niī Jehova.

7 “Nīgūkorwo Mwathani Jehova ekuuga ūū: Kuuma mwena wa gathigathini nīngarehe Nebukadinezaru, mūthamaki wa Babuloni, mūthamaki wa athamaki, okīrīre Turo arī na mbarathi, na ngaari cia ita, na ahaici a mbarathi, na mbütū nene ya ita.

8 Nīakananga kündū gwaku gwa gütüürwo kūu bürüri-inī na rūhiū rwa njora, na arute wīra wa gūkūrigiicīria, agūükīrīre, aakithie ihumbu nginya thingo-inī ciaku, na ambararie ngo ciake agūükīrīre.

9 Nīakoonereria nditi ya mīgogo amomore thingo ciaku, na amomore mīthiringo yaku īrīa mīraihi na igūrū na indo ciake cia mbaara.

10 Mbarathi ciake igaakorwo irī nyingī ūū atī nīigagūthika na rükūngū. Thingo ciaku nīkainaina nī ūndū wa inegene rīa mbarathi cia mbaara, na makaari, na ngaari cia ita hīndī īrīa agaatoonyera iingo-inī ciaku ta ūrīa andū mattoonyaga itūūra inene rīrīa thingo imomoretwo.

11 Mahūngū ma mbarathi ciake nīmakaranga njīra ciaku ciothe; nīakooraga andū aku na rūhiū rwa njora, nacio itugī ciaku cia hinya nīkaagūa thī.

12 Nīmagagūtaha ūtonga waku na magūtunye indo ciaku cia wonjoria; nīmakamomora thingo ciaku na matharie nyūmba ciaku iria njega, na maikie mahiga maku, na mbaū, o na kagoto iria-inī.

13 Nīngakinyia inegene rīa nyīmbo ciaku

mūthia, na mūgambo wa inanda ciaku cia
mūgeeto ndūkaiguuo rīngī.

¹⁴ Nīngatūma ūtuīke rwaro rwa ihiga itheri,
na nīūgatuīka handū ha gūtambūrūkīrio nga cia
gūtega thamaki. Ndūgacooka gwakwo rīngī, nī
ündū niī Jehova nī nīj narītie ūhoro ūcio, ūguo
nīguo Mwathani Jehova ekuuga.

¹⁵ “Mwathani Jehova ekwīra Turo atīrī:
Mabūrūri marīa marī ndwere-inī cia iria githī
matikainaina nī mūrurumo wa kūgūa gwaku,
hīndī ūria arīa magurarītio magaacaaya, nayo
nīragano yūraganwo thīnī waku?

¹⁶ Ningī anene othe arīa marī ndwere-inī
cia iria nīmakehera itī-inī ciao cia ūnene,
na marute nguo ciao iria ndaaya, na marute
nguo ciao iria ng'emie. Mahumbītwo kīmako,
magaikara thī makīnainaga mahinda mothe,
maguoyohetio nīwe.

¹⁷ Hīndī ūyo nīmakoerera icakaya rīgūkonīi,
makwīre atīrī:

“Kaī ūrī mwanange-ī, o wee itūūra rīrī igweta,
o wee watūūragwo nī andū arīa maathiiaga
iria-inī-ī!

Wee nīwe warī na ūhoti kūu iria-inī,
wee na atūūri aku;
nīwatūmaga arīa othe maatūūraga kuo
manyitwo nī guoya.

¹⁸ Rīu-rī, mabūrūri marīa marī ndwere-inī cia
irīa

nīmakainaina mūthenya wa kūgūa gwaku;
icigīrīra cia iria-inī
nīikamakio nī kūmomoka gwaku.’

¹⁹ “Mwathani Jehova ekuuga atīrī:
Hīndī ūria ngaatūma ūtuīke itūūra inene

r̄tigan̄irio, ūhaane ta matūūra manene mar̄ia matatūūragwo, na h̄indī ūr̄ia ngaareka ūriku wa iria ūkūhumb̄ire, naguo ūinḡi wa maaī mar̄io ūgūthike-r̄i,

²⁰ h̄indī ūyo n̄iguo ngaagūikūrkia hamwe na ar̄ia maikūrkagio irima-in̄i har̄i andū ar̄ia a tene. N̄ingatūma ūtūūre mūhuro wa th̄i, ta kündū kūr̄ia gūtūūr̄ite gūkir̄ite ihooru o kuuma tene, hamwe na ar̄ia maikūrkagio irima-in̄i, nawe ndūgacooka kana ūikare gūkū būrūri-in̄i wa ar̄ia mar̄i muoyo.

²¹ N̄ingatūma ūr̄ikīr̄irie na k̄imako k̄inene, nawe ndūgacooka kuonwo r̄īnḡi. Ūgaacaragio na ndūgacooka kuoneka, ūguo n̄iguo Mwathani Jehova ekuuga.”

27

Gūcakaīra Turo

¹ Kiugo k̄ia Jehova n̄ikīanginyīr̄ire, ngīrwo atīr̄i,

² “Mūrū wa mūndū, cakaya n̄i ūndū wa Turo.

³ ūra Turo, itūūra r̄iu r̄īr̄i itoonyero-in̄i ūr̄ia iria, r̄iu ūr̄ionjoranagia na andū a ndwere-in̄i nyinḡi cia iria atīr̄i, ‘Mwathani Jehova ekuuga ūū:

“Uugaga atīr̄i, wee Turo,

“Niī thakar̄ite ngar̄ikia.”

⁴ Wathani waku war̄i o kūu iria gatagat̄i; aaki aku n̄iō maatūmire ūthaka waku ūkinyan̄ire.

⁵ Maagūthondekeire mbaū ciaku ciothe na mīkarakaba kuuma Seniru;*

* ^{27:5} Na nor̄io itūūra ūr̄ia Herimoni.

- nīmooire mītarakwa ya kuumma Lebanoni
 nīguo magūthondekere mūtī wa kībebero.
- 6** Nayō mītī ya gūtwarithia marikabu
 makīmīthondeka na mīgandi kuumma
 Bashani;
 nacio mbaū cia mīthithinda ciomīte ndwere-inī
 cia iria rīa Kitimu,
 magīgwakīra nacio marikabu thīinī, igeme-
 tio na mīguongo.
- 7** Taama mwega wa gatani ūrīa mūgemie wa
 kuumma būrūri wa Misiri
 nīguo warī gitama gīaku gīa gūtwara marik-
 abu,
 na noguo warī bendera yaku;
 ciandarūa ciaku cia kūhumbīra igūrū na cio
 ciarī cia rangi wa bururu na wa ndathi,
 kuumma ndwere-inī cia iria mwena wa El-
 isha.[†]
- 8** Andū a Sidoni[‡] na Arivadi nīo maatwarithagia
 marikabu ciaku;
 nao andū aku arīa oogī, wee Turo, nīo
 maarutaga wīra marikabu-inī.
- 9** Mabundi arīa akūrū a Gebali
 nīo maarutaga wīra wa gūthinga mīanya
 kūu marikabu-inī.
 Marikabu ciotle cia iria-inī na atwarithia a cio
 mookīte kūu nīguo mūthogorane nao indo
 ciaku.
- 10** “ ‘Andū a Perisia, na Ludu, na Putu

[†] **27:7** Elisha rīarī itūura inene mwena wa irathīro wa Kuporo.

[‡] **27:8** Sidoni rīarī itūura rīa gīcukīro kīa marikabu kilomita 40
 mwena wa gathigathini wa Turo.

n̄o maatungataga mar̄i thigari mbütü-in̄i
ciaku cia ita.

Maacuuragia ngo na ngūbia ciao cia k̄gera
thingo-in̄i ciaku,
igakūrehaḡira riiri.

11 Andū a Arivadi na Heleki
n̄o maarangaḡira thingo ciaku m̄ena yothe;
nao andū a Gamadi
n̄o maakoragwo mar̄i m̄ithiringo-in̄i yaku
ir̄ia m̄iraihu na iḡurū.

Maacuuragia ngo ciao ḡuthiūrūrūk̄iria thingo
ciaku;
maḡitüma ūthaka waku ūkinyan̄re.

12 “Andū a Tarishishi§ n̄imarutithanirie w̄ra
wa wonjoria nawe n̄i ūndū wa ūr̄ia war̄i na
ūtonga m̄ünene wa indo; n̄imakūūranagia indo
ciaku cia wonjoria na betha, na k̄gera, na
mabati, na ngocorai.

13 “Ninḡi andū a Javani, na Tubali, na Mesheki
n̄imoonjorithanagia nawe; maakūūranagia
indo ciaku na ngombo, na indo ciao cia ḡicango.

14 “Andū a Bethi-Togarima n̄imakūūranagia
indo ciaku cia wonjoria na mbarathi cia w̄ra,
na mbarathi cia ita, o na nyūmbū ciao.

15 “Ninḡi andū a Dedani n̄imoonjorithanagia
nawe, na mabūrūri mainḡi ma ndwere-in̄i cia
iria maari agūri a indo ciaku; maakūrīhaga na
mīguongo na mībīngū.

16 “Ninḡi andū a Suriata n̄imarutithanirie
w̄ra wa wonjoria nawe tondū wa indo ciaku

§ **27:12** Tarishishi r̄iar̄i itūūra r̄iar̄i ndwere-in̄i cia iria mwena
wa ḡuthini wa Sipania (1Ath 10:22; Jon 1:3).

kūngīha; nīmakūūranirie indo ciaku cia wonjoria na tūhiga twa thumarati, na mataama ma rangi wa ndathi, na nguo iria ng'emie, na gatani īrīa njega, na maricani, o na tūhiga twa goro tūrīa tūtune.

17 “Juda na Isiraeli nīmoonjorithanagia nawe; magīkūūrania indo ciaku cia wonjoria na ngano ya kuuma Minithu, na theremende, na ūūkī, na maguta, na ūbani.

18 “Ningī andū a Dameski,* tondū wa indo ciaku nyingī na ūtonga waku mūnene wa indo, nīmarutithanirie wīra wa kwonjorithia nawe wa wendia wa ndibei ya kuuma Helibona, na guoya wa ng'ondu wa kuuma Zaharu.

19 “Ningī andū a Avedani, na Ajavani moimīte Uzali nīmagūraga indo ciaku cia wonjoria; nīmakūūranagia indo ciaku cia wonjoria na igera iria ndure, na mahuti marīa manungi wega, o na mūtarathini.

20 “Ningī andū a Dedani nīo mwonjorithanagia nao matandīko ma mbarathi.

21 “Ningī andū a Arabia na anene othe a Kedari maarī agūri a indo ciaku; nīmarutithanirie wīra wa wonjoria nawe wa tūgondu, na ndūrūme, na mbūri.

22 “Nao onjoria a kuuma Sheba na Rama nīmoonjorithanagia nawe; nī ūndū indo ciaku cia wonjoria maacikūūranagia na indo iria njega mūno cia mīthembā yothe ya mahuti manungi wega, na tūhiga twa goro, na thahabu.

* **27:18** Dameski rīarī itūūra inene rīa Suriata.

23 “ ‘Ningī andū a Harani,[†] na Kane, na Edeni, marī hamwe na onjoria a Sheba, na Ashuri, na Kilmadi nīmoonjorithanagia nawe.

24 Kūu ndūnyū-inī yaku-rī, nīmoonjorithanagia nawe nguo iria thaka, na itambaya cia bururu, na nguo iria ng’emie, na mīgeka ya marangi maingī ītumītwo na ndigi njogothé ikundīkītwo ikanyiitio.

25 “ ‘Marikabu cia Tarishishi
nīcio igūkuuuagīra indo ciaku cia wonjoria.

Uiyūrīrīirio mīrigo mīritū
o kūu iria gatagatī.

26 Andū aku arīa matwarithagia marikabu
magūtwaraga maria-inī gatagatī.

No rīrī, rūhuho rwa mwena wa irathīrī
nīrūgakuunanga ūtuikange icunjī
ūrī kūu iria gatagatī.

27 Útonga waku, na indo ciaku cia wonjoria, na
cia wendia,
na thigari ciaku cia iria-inī, na arīa maru-
taga wīra marikabu-inī,
na arīa marutaga wīra wa gūthinga,
na onjorithia aku, na thigari ciaku ciotle,
na mūndū ūngī o wothe ūrī marikabu-inī,
nīmagatoonyerera iria gatagatī
mūthenya ūrīa marikabu yaku ūkoinīkanga.

28 Mabūrūri marīa mariganītie na iria
nīmagathingitha
hīndī ūrīa aruti wīra aku a marikabu-inī
magaakaya.

[†] **27:23** Harani rīarī itūrīa inene rīa Karikemishi, na rīarī na
ngumo ūhoro-inī wa wonjoria na ūhooi wa ngai ya mweri.

- 29 Arĩa othe mahutanagia na mĩiko ya
gütwarithia marikabu
nĩmagatiganĩria marikabu ciao;
thigari cia iria-inĩ na arĩa othe marutaga wĩra
marikabu-inĩ
makaarũgama hãgûrûrû-inĩ cia iria.
- 30 Makaanĩria, makûrîrîre marĩ na ruo;
makeitîrîria rûkûngû mîtwe, na megara-
garie mûhu-inĩ.
- 31 Makenja mítwe yao nĩ ũndû waku,
na mehumbe nguo cia makûnia.
Nîmagakûrîrîra marĩ na ruo rwa ngoro,
na macakae nĩ kieha.
- 32 Na hîndî ïyo maragirîka magîgûcakayagîra-
rî,
nîmakambîrîria macakaya magûkonîi, mak-
iugaga atîrî:
“Nûû ūrî wakirio ta Turo,
athiûrûrûkûrîrio nĩ iria?”
- 33 Hîndî ïria indo ciaku cia wonjoria ciat-
waragwo iria-inî-rî,
nîwaiganithirie mabataro ma ndûrîrî ny-
ingî;
nĩ ũndû wa ūtonga waku mûnene,
na ūingî wa indo ciaku cia wonjoria,
ûgîtongia athamaki a thî.
- 34 Rîu nîwanangîtwo nĩ iria
o kûu maaî-inî marĩa mariku;
nîûtoonyereire hamwe na indo ciaku cia wonjo-
ria,
o na arĩa othe mûtwaranaga nao.
- 35 Arĩa othe matûrûraga mabûrûri-inî marĩa marĩ
ndwere-inî cia iria
nîmamakîte nĩ ũndû waku;

athamaki ao mainainaga nī kūmaka,
na magathita ithiithi nī guoya.

- ³⁶ Nao onjoria marī gatagatī ka ndūrīrī
nīmarakūnyūrūria;
nīūkinyīte mūthia wa kūguoyohithania,
nawe ndūgacooka kuonwo rīngī.' "

28

Urathi wa Gūukirīra Mūthamaki wa Turo

¹ Kiugo kīa Jehova nīkianginyīriire, ngīrwo atīrī:

² "Mūrū wa mūndū, īra mūnene wa Turo atīrī,
'Mwathani Jehova oigīte ūū:
" 'Nī ūndū ngoro yaku nīyambararītie,
uugaga atīrī, "Nīi ndī ngai;
njikaragīra gītī gīa ūthamaki kīa ngai
kūu iria gatagatī."

No wee ūrī mūndū na ndūrī ngai,
o na watuīka wīciiragia atī ūrī mūūgī o ta
ngai.

³ Wee-rī, ūkīrī mūūgī gūkīra Danieli?
Anga gūtīrī hithe ūngīhithwo?

⁴ Tondū wa ūūgī waku na ūmenyo waku,
nīwīgīriire na ūtonga,
na ūkehāīra thahabu na betha
mīthiithū-inī yaku.

⁵ Tondū wa ūmenyi waku mūnene wa wonjoria,
nīwīongereire ūtonga,
na nī tondū wa ūtonga waku,
ngoro yaku nīgīite na mwītīō.

⁶ " 'Nī ūndū ūcio Mwathani Jehova ekuuga ūū:
" Tondū wīciiragia ūrī mūūgī,
ūkohīga o ta ngai-rī,

⁷ nīngūkūrehithīria andū a kūngī magūkīrīre,
nacio nī ndūrīrī iria itarī tha o na hanini;
nīigacomora hiū ciacio cia njora ciūkīrīre
ūthaka waku na ūugī waku,
na itheecange riiri waku mūcangararu.

⁸ Nīmagagūkūrūkia magūkinyie irima-inī,
na nīugaakua gīkuū kīa ūhinya kūu gatagatī
ka iria.

⁹ Hīndī īyo nīukoiga atī, “Nīi ndī ngai,”
ūrī mbere ya acio magaakūrūraga?

Ūgaakorwo ūrī o mūndū, no ti ngai,
ūrī moko-inī ma acio magaakūrūraga.

¹⁰ Ūgaakua gīkuū ta kīa andū arīa mataruaga,
moko-inī ma andū a kūngī.

Nī niī njugīte ūguo, ūguo nīguo Mwathani
Jehova ekuuga.”

¹¹ Kiugo kīa Jehova nīkīanginyīrīire, ngūirwo
atīrī:

¹² “Mūrū wa mūndū, ambīrīria macakaya
makoniī mūthamaki wa Turo, ūmwīre atīrī:
‘Mwathani Jehova ekuuga ūū:

“Wee warī kīonereria kīa ūkīnyanīru,
ūkaiyūrwo nī ūugī, na ūgathakara o biū.

¹³ Wee watūrīte Edeni,
mūgūnda wa Ngai;
wagemetio na kahiga gothe ka goro ta:
wakiki īrīa ndune, na yakuti īrīa ya rangi wa
ngoikoni, na arimathi,
na thumarati īrīa theru, na onigithi, na
njathibi,
na yakuti īrīa ya rangi wa bururu, na
thumarati īrīa nduru, na baregethu.

- Magemio maku maathondeketwo na thahabu;
 mūthenya ūrīa wee wombirwo noguo maa-
 haariirio.
- 14 Waitīriirio maguta ūtuīke ta kerubi
 mūgitanīri,
 na nīkīo ndaakwamūrire.
 Wee warī kīrīma-igūrū kīrīa gītheru kīa Ngai;
 waceeragīra mahiga-inī ma mwaki.
- 15 Ndwarī na ūcuuke mīthīire-inī yaku,
 kuuma mūthenya ūrīa wombirwo,
 nginya rīrīa waganu wonekire thīnī waku.
- 16 Tondū wa wonjoria waku kūingīha, nawe
 ūkīhia.
 Nī ūndū ūcio ngīkūrutūra kuuma kīrīma-inī
 kīa Ngai ūnyararīkīte,
 na wee kerubi, wee ūgitanagīra,
 ngīkūngata wehere mahiga-inī macio ma
 mwaki.
- 17 Ngoro yaku nīyanyiitirwo nī mwītīo
 nī ūndū wa ūthaka waku,
 nawe ūgīthūkia ūugī waku
 nī ūndū wa riiri waku.
 Nī ūndū ūcio ngīgūkia thī;
 ndaagūtuire kīnyararo ūrī mbere ya
 athamaki.
- 18 Nī ūndū wa mehia maku maingī na wonjoria
 ūtarī wa ma,
 nīūthaahītie kūndū gwaku kūrīa-gūtheru.
 Nī ūndū ūcio ngītūma mwaki uume thīnī waku,
 naguo ūgīkūniina,
 na ngīgūtua mūhu hau thī,
 maitho-inī ma arīa meeroragīra.
- 19 Ndūrīrī ciothe iria ciakūūī,
 nīcigegetio nīwe;

nīūkinyīte mūthia wa kūguoyohithia,
nawe ndūgacooka kuonwo rīngī.’”

Urathi wa Gūukīrīra Sidoni

20 Kiugo kīa Jehova nīkīanginyīrīre, ngīirwo atīrī:

21 “Mūrū wa mūndū, erekeria ūthiū waku Sidoni; rīrathīre ūhoro wa kūrūkīrīra,

22 ūrīre atīrī: ‘Mwathani Jehova ekuuga ūū:
“Wee Sidoni, nīngūkīrīra,

na nīngegīra na riiri thīinī waku.

Nao nīmakamenya atī nī nī nī Jehova,
hīndī ūrīa ngaarīrehere iherithia,

na ndīonanie atī ndī mūtheru thīinī warīo.

23 Nīngarīrehithīria mūthiro,

na ndūme thakame ītherere njīra-inī ciarīo.
Arīa oorage nīmakaagūa thīinī warīo,
naruo rūhiū rwa njora rūrūkīrīre mīena
yothe.

Hīndī ūyo nīmakamenya atī nī nī Jehova.

24 “‘Gūtirī hīndī ūngī andū a Israeli makaagīa
na thū mariganītie nacio, nīguo ituīke cong'e ūrī
ruo, na mīigua mīūgī. Hīndī ūyo nīmakamenya
atī nī nī nī Mwathani Jehova.

25 “‘Mwathani Jehova ekuuga ūū: Hīndī ūrīa
ngaacookanīrīria andū a Israeli moime ndūrīrī-
inī kūrīa maahurunjirwo, hīndī ūyo nīngonania
maitho-inī ma ndūrīrī atī ndī mūtheru ndī
thīinī wao. Hīndī ūyo nīmagattūra būrūri wao
kīūmbe ūrīa ndaaheire ndungata yakwa Jakubu.

26 Magaatūra kuo marī agitīre, na nīmagaka
nyūmba, na mahaande mīgūnda ya mīthabibū;
nao magaatūra marī agitīre rīrīa ngaarehe
iherithia kūrī andū arīa othe mariganītie nao

arĩa maamacambagia. Hĩndĩ ũyo nĩmakamenya atĩ niĩ nĩ niĩ Jehova Ngai wao.'"

29

Urathi wa Gũükirĩra Misiri

¹ Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa ikũmi, mweri wa ikũmi, mûthenya wa ikũmi na ïirĩ wa mweri wa ikũmi, kiugo kĩa Jehova nîkîanginyîrîire, ngûrwo atîrî:

² "Mûrû wa mündû, erekeria ūthiû waku kûrî Firaûni mûthamaki wa Misiri, ūmûukirîre, na ūmûrathîre ūhoro wa kûmûukirîra na wa gûükirîra bûrûri wothe wa Misiri.

³ Mwarîrie ūmwîre atîrî, 'Mwathani Jehova ekuuga ūñ:

"Nîngûgûukirîra, wee Firaûni mûthamaki wa Misiri,

o wee nyamû ñno nene ūkomete tûrûññ-inî twaku.

Uugaga afîrî, "Nili nî rûññ rwakwa;
nî niĩ ndarûthondekire nî ūndû wakwa."

⁴ No nîngagwîkîra ndwano thîa-inî ciaku,
na ndûme thamaki cia tûrûññ twaku
ciïgwatîrîre ngûcî-inî ciaku.

Nîngakûguucia ngûrute tûrûññ-inî twaku,
hamwe na thamaki ciothe iria ciïgwatîrîre
ngûcî-inî ciaku.

⁵ Nîngagûtiga werû-inî,
wee, hamwe na thamaki ciothe cia tûrûññ
twaku.

Nîñkagûa kûu werû-inî,
na ndûkoererwo kana ūnganio.

Ngaakûneana ūtuîke irio

cia nyamū cia gīthaka, na nyoni cia rīera-inī.

6 Hīndī īyo arīa othe matūrūraga būrūri wa Misiri nīmakamenya atī niī nī niī Jehova.

“Wee ūkoretwo ūrī mūthīgi wa kamūrangi wa gūtiira nyūmba ya Israeli.

7 Hīndī īrīa maakūnyiitire na moko mao-rī, nīwatūkangire, na ūgītarūranga ciande ciao; hīndī īrīa meetiiranirie nawe-rī, nīwoinīkangire, nayo mīgongo yao īkīgonyoka.

8 “Nī ūndū ūcio Mwathani Jehova ekuuga ūū: Nīngakūrehithīria rūhiū rwa njora rūgūūkīrīre na rūūrage andū aku na mahiū mao.

9 Misiri gūgaatuīka būrūri mūtiganīrie, ūgakira ihooru. Hīndī īyo nīmakamenya atī niī nī niī Jehova.

“Tondū wee woigire atīrī, “Rūūī rwa Nili nī rwakwa; nī niī ndarūthondekire,”

10 nī ūndū ūcio nīngūūkīrīra na njūkīrīre tūrūūī twaku, na nīngatūma būrūri wa Misiri wanangīke na ūkire ihooru, kuuma Migidoli nginya Aswani, o na nginya mūhaka-inī wa Kushi.

11 Gūtirī ikinya rīa mūndū kana rīa nyamū rīgaatuīkanīria kuo; gūtirī mūndū ūgaatūūra kuo ihinda rīa mīaka mīrongo īna.*

12 Nīngatūma būrūri wa Misiri ūkire ihooru gatagatī-inī ka mabūrūri marīa manangīku, na matūūra maguo manene matiganīrio mīaka mīrongo īna gatagatī ka matūūra manene marīa

* **29:11** Ihinda rīa mīaka mīrongo īna rīmwe rīonanagia ihinda iraihu na iritū (4:6).

manangíku. Na níngahurunjíra andú a Misiri ndürírī-iní, na ndímaharaganírie mabüruri-iní.

13 “No rírī, Mwathani Jehova oigíte atírī: Míaka mírongo ína yathira-rí, níngacookanírīria andú a Misiri moime ndürírī-iní iria maahurunjirwo.

14 Nao andú aríia maatahítwo a Misiri níngamacookia büruri wa Pathirosi, büruri üriá wa maithe mao. Marí kúu magaatuíka üthamaki wínyiihítie.

15 Ügaakorwo wínyiihítie gükíra mothamaki mothe, na ndügacooka ríngí gwítúugíria igúrú ríia ndürírī iria ingí. Ní nií ngaawagithia hinya üú atí ndürí híndí íngí ügaatha ndürírī.

16 Büruri wa Misiri ndügacooka gütuíka mwíhoko wa andú a Israeli, no ügaatúíka kíririkania kíia mehia mao ma gúcaria uteithio kuo. Híndí íyo nímakamenya atí nií ní nií Mwathani Jehova.”

17 Mwaka-iní wa mírongo íírī na mûgwanja, mûthenya wa mbere wa mweri wa mbere, kiugo kíia Jehova níkíanginyírīire, ngíirwo atírī:

18 “Mûrû wa mûndû, Nebukadinezaru, mûthamaki wa Babuloni, níatûmire mbûtû ciake cia ita ciükírîre Turo na ihûura inene; o mûtwe níwamunyirwo njuírî, na o kíande gígicûnûrwo. No rírî, we mwene o na ita ríake matiaríhirwo kíndû ní ündû wa mbaara íyo aarúithirie ya gûükírîra Turo.

19 Ní ündû ücio Mwathani Jehova ekuuga üú: Níngûneana büruri wa Misiri harí Nebukadinezaru mûthamaki wa Babuloni, na

nīagakuua ūtonga wakuo. Agaatunyana na atahé indo cia būrūri ūcio, ituīke cia kūrīha mbūtū ciake cia ita.

²⁰ Nīndīmūheete būrūri wa Misiri ūtuīke kīheo gīa kīyo gīake, tondū we na mbūtū ciake cia ita meekire ūguo nī ūndū wakwa, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.

²¹ “Mūthenya ūcio, nīngatūma nyūmba ya Israeli īmerie rūhīa, na ndumūre kanua gaku thīinī wao. Hīndī īyo nīmakamenya atī niī nī niī Jehova.”

30

Gūcakaīra Misiri

¹ Kiugo kīa Jehova nīkīanginyīrīire, ngīirwo atīrī

² “Mūrū wa mūndū, ratha ūhoro, uuge atīrī:
‘Mwathani Jehova ekuuga ūū:

“ ‘Girīkai, muuge atīrī,

“Kaī mūthenya ūcio ūrī na haaro-ī!”

³ Nīgūkorwo mūthenya ūcio nīūkuhīrīirie,
mūthenya wa Jehova nīūkuhīrīirie,
mūthenya ūrī na matu,

mūthenya ūrī na mūthiro harī ndūrīrī.

⁴ Rūhiū rwa njora nīrūgookīrīra būrūri wa
Misiri,

naruo ruo rwa ngoro rūkinyīrīre Kushi.

Rīrīa arīa moragītво makaagūa kūu būrūri wa
Misiri,

ūtonga wakuo nīūgakuuo,

nayo mīthingi yakuo īmomorwo.

⁵ Andū a Kushi na Putu, na Ludu, na Ara-
bia guothe, na Lubia, na andū a būrūri wa

kīrīkanīro, makooragwo na rūhiū rwa njora marī hamwe na andū a Misiri.

⁶ “Jehova ekuuga ūū:
“ ‘Arata a Misiri nīmakooragwo,
naguo hinya wake ūriā etīaga naguo
nīūgaathira.
Kuuma Migidoli o nginya Aswani,
makooragīrwo kuo thīinī na rūhiū rwa
njora,
ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.

⁷ “ ‘Nīmagakira ihooru,
marī gatagatī-inī ka mabūrūri marīa man-
angītwo, magakira ihooru,
namo matūūra mao manene magaakorwo
marī thīinī wa matūūra manene marīa man-
angīku.

⁸ Hīndī īyo nīmakamenya atī niī nī niī Jehova,
rīrīa ngaacina būrūri wa Misiri na mwaki,
nao arīa othe maamateithagia mahehenjwo.

⁹ “ ‘Mūthenya ūcio-rī, nīngatūma andū
moime harī niī marī na marikabū, mathīi
makahahūre andū a Kushi, moime mwīcaaro-
inī wao. Nīmakanyiitwo nī ruo rwa ngoro
mūthenya ūcio būrūri wa Misiri ūkaaniinwo,
nīgūkorwo ti-itherū nīūgakinya.

¹⁰ “ ‘Mwathani Jehova ekuuga ūū:
“ ‘Nīnganiina kīrīndī kīa Misiri,
hūthīrīte guoko kwa Nebukadinezaru,
mūthamaki wa Babuloni.

¹¹ We na mbūtū ciake cia ita,
o mbūtū icio ikīrītie ndūrīrī iria ingī ciathe
kwaga tha,

nīcio ikaarehwo, iniine būrūri ūcio.
 Nīigacomora hiū ciao cia njora, ciūkīrīre būrūri
 wa Misiri
 na ciyūrie būrūri ūcio andū arīa moragītwo.
¹² Nīngatūma tūrūūi tuothe twa Rūūi rwa Nili
 tūhwe,
 naguo būrūri ūcio ndīwenderie andū aa-
 ganu;
 ngaawananga na moko ma andū a kūngī,
 guo mwene, o hamwe na kīrīa gīothe kīrī
 kuo.
 Nīi Jehova nī niī njarītie.

¹³ “ ‘Mwathani Jehova ekuuga ūū:
 “ ‘Nīngathūkangia ngai cia mīhianano
 na niine mīhiano īrīa īrī Nofu.
 Gūtigacooka kūgīa mūthamaki kūu būrūri wa
 Misiri,
 na nīngaiyūria būrūri ūcio wothe guoya.
¹⁴ O nakuo Pathirosi nīngakwananga,
 na ngwatie mwaki kūu Zoani,
 o na herithanie kūu Thebesi.
¹⁵ O nakuo Pelusiumu nīngagūtīrīria mang’ūrī
 makwa,
 o kūu kīgitīro kīa hinya kīa būrūri wa
 Misiri,
 na njeherie kīrīndī gīa kūu Thebesi.
¹⁶ Nīngagwatia mwaki kūu būrūri wa Misiri,
 nakuo Pelusiumu nīgūkeehūrithania nī
 ruo.
 Thebesi nīgūgatharīkīrwo.
 Nofu nīgūgakorwo na mīnyamaro
 ītegūtigithīria.

- 17** Aanake a Heliopoli* na a Bubasiti
 makooragwo na rūhiū rwa njora,
 nao andū a matūūra macio manene
 matahwo.
- 18** Mūthenya nīūkagīa nduma† kūu Tehafune-
 hasu
 rīrīa ngoinanga icooki rīa Misiri;
 kūu nīkuo hinya wake ūcio etīaga naguo
 ūgaathirīra.
 Nīakahumbīrwo nī matu,
 namo matūūra make nīmagatahwo.
- 19** Nī ūndū ūcio nīngaherithia būrūri wa Misiri,
 nao nīmakamenya atī nī nī nī Jehova.’”
- 20** Mwaka-inī wa ikūmi na ūmwe, mūthenya
 wa mūgwanja wa mweri wa mbere, kiugo kīa
 Jehova nīkīanginyīrīire, ngūrwo atīrī:
- 21** “Mūrū wa mūndū, nīnyunīte guoko kwa
 Firaūni, mūthamaki wa Misiri. Gūtiohetwo
 na taama ūrī na ndawa nīguo kūhone, kana
 gūkoohanio na mītī nīguo kūgwate kūgīe na
 hinya wa kuoya rūhiū rwa njora.
- 22** Nī ūndū ūcio, Mwathani Jehova ekuuga ūū:
 Nī nīngūkīrīra Firaūni mūthamaki wa būrūri
 wa Misiri. Nīngūmuuna moko meerī, kūrīa
 kūgima na kūrīa kuunīku, na ndūme rūhiū rwa
 njora ruume guoko-inī gwake rūgwe thī.
- 23** Nīngahurunja andū a Misiri ndūrīrī-inī, na
 ndīmaharaganīrie mabūrūri-inī.
- 24** Nīngekīra moko ma mūthamaki wa Bab-
 uloni hinya, na ndīmūnengere rūhiū rwakwa

* **30:17** Heliopoli nī rītwa rīa Kīyunani na rīgītaūrwo nī kuuga
 itūūra inene rīa ngai ya riūa. † **30:18** Nduma rīngī yonanagia
 kūnūhwo, mwanangīko kana gīkuū.

rwa njora arūnyiite na guoko, no nīngoina moko ma Firaūni, nake acaaīre hau mbere yake, o ta mūndū ūgurarītio nguraro ya gīkuū.

²⁵ Nīngekīra moko ma mūthamaki wa Babuloni hinya, no moko ma Firaūni nīmakaaga hinya. Hīndī īyo nīmakamenya atī niī nī niī Jehova, rīrīa ngaanengera mūthamaki wa Babuloni rūhiū rwakwa rwa njora arūnyiite na guoko, nake arūhiūrie okīrīre būrūri wa Misiri.

²⁶ Nīngahurunja andū a Misiri ndūrīrī-inī, na ndīmaharanīrie mabūrūri-inī. Hīndī īyo nīmakamenya atī niī nī niī Jehova.”

31

Mūtarakwa wa Lebanonī

¹ Na rīrī, mwaka-inī wa ikūmi na ūmwe, mūthenya wa mbere wa mweri wa gatatū, kiugo kīa Jehova nīkīanginyīrīire, ngīirwo atīrī:

² “Mūrū wa mūndū, arīria Firaūni mūthamaki wa Misiri na kīrīndī gīake, ūmeere atīrī:

“Nūū ūngīgerekario nawe ūhoro-inī ūkonī ūnene?

³ Cūrānia ūhoro wa būrūri wa Ashuri,
ūrīa hīndī ūmwe warī mūtarakwa wa Lebanonī,
warī na honge thaka, ciahumbīrīte mūtitū ūcio;

waraihīte na igūrū,
gacūmbīrī kaguo gakagīa igūrū rīa math-
angū marīa matumanu.

⁴ Wakūragio nī maaī,
ithima iria ndiku nīciatūmaga ūraihe;
tūrūūī twa ithima icio twathereraga,

tūgathiūrūkīria gītina kīaguo mīena
yothe,
na tūgathereria maaī
mītī-inī yothe ya gīthaka.

5 Nī ūndū ūcio ūgīkīrīrīria kūraiha
gūkīra mītī yothe ya gīthaka;
mathīgī maguo makīongerereka,
na honge ciaguo ikīraiha,
igītheerema nī ūndū wa maaī kūingīha.

6 Nyoni ciothe cia rīera-inī
igīaka itara mathīgī-inī maguo,
nacio nyamū ciothe cia gīthaka
ciaciāragīra rungu rwa honge ciaguo;
ndūrīrī ciothe iria nene
ciatūrūraga kīruru-inī kīaguo.

7 Úthaka waguo warī mūkaru,
na mathīgī maguo magatheerema,
nīgūkorwo mīri yaguo nīyatoonyete thī tīri-inī
kūrīa kwarī na maaī maingī.

8 Mītarakwa īrīa yarī mūgūnda wa Ngai
ndīngīaigananire naguo,
kana mīthengera
īiganane na mathīgī maguo,
o na kana mīraraciī
īgerekanio na honge ciaguo,
gūtiārī mūtī thīinī wa mūgūnda wa Ngai
ūngīaigananire naguo gūthakara.

9 Nī niī ndaūthakārītie
na honge nyīngī,
o nginya mītī yothe ya Edeni īrīa yarī kūu
mūgūnda wa Ngai
īgītuīka ya kūūiguīra ūiru.

10 “ ‘Nī ūndū ūcio Mwathani Jehova ekuuga ūū: Kuona atī nīwaraihīte na igūrū, na ūkaraihia mūthia waguo igūrū rīa mathangū marīa matumanu, na tondū nīwetīagīra kūraiha kwaguo-rī,

11 nīndaūneanire kūrī mwathi wa ndūrīrī, nīguo aūherithie kūringana na ūrīa waganu waguo watarii. Nīndaūteanirie,

12 naruo rūrīrī rūtarī tha o na hanini, rūgakīria iria ingī gūthūka, rūkīūtema, rūkīūtiga wagūa. Mathīgī maguo makīgūa irīma-igūrū na mīkuru-inī guothe; nacio honge ciaguo ikīgūa ciunīkangīire kūu ituamba-inī ciothe cia būrūri. Ndūrīrī ciothe cia thī ikīehera kīruru-inī kīaguo, igītigana naguo.

13 Nyoni ciothe cia rīera-inī igītūūra mūtī-inī ūcio wagwīte, nacio nyamū ciothe cia gīthaka igītūūra kūu honge-inī ciaguo.

14 Nī ūndū ūcio gūtirī mītī īngī īrī kūu gūkuhī na maaī īgaacooka gwītīla nī ūndū wa kūraiha na igūrū, īrāhie mīthia yayo igūrū rīa mathangū marīa matumanu. Gūtirī mītī īngī īnyuīte maaī wega ūguo īkaaraiha ta guo; yothe yorotereirio gīkuū-inī, kūndū kūriku thī, kūrīa andū arīa makuuaga matūrīte, o arīa maikūrūkaga irima.

15 “ ‘Mwathani Jehova ekuuga ūū: Mūthenya ūrīa mūtī ūcio waikūrūkirie mbīrīra-inī, nīndahingire ithima iria ciarī ndiku nī ūndū wa kūucakaīra; nīndarūgamirie tūrūūi twakuo, namo maaī maingī makuo makīhingīrīrio. Nī ūndū waguo ngīhumba Lebanonī nduma, nayo mītī yothe ya gīthaka īkīhooha.

16 Nindatūmire ndūrīrī ciinainio nī mūrurumo waguo ūkīgūa rīrīa ndaūikūrūkirie mbīrīra-inī hamwe na arīa maikūrūkaga kūu irima. Hīndī ūyo mītī yothe ya Edeni, o ūrīa mīega mūno gūkīra ūrīa ūngī ya Lebanoni, mītī yothe ūrīa yanyuithītio maaī wega, ikīhoorerio ngoro ūrī thī kūu kūriku.

17 Arīa othe maatūūraga kīruru-inī kīaguo, arīa maarī ngwatanīro naguo gatagatī-inī ka ndūrīrī, o nao nīmaikūrūkītio mbīrīra-inī hamwe naguo, mageturanīra na arīa maanooragwo na rūhiū rwa njora.

18 “Nī mūtī ūrīkū harī mītī ya Edeni ūngīgerekario nawe ūhoro-inī ūkonīi riiri na ūnene? No rīrī, o nawe nīūgaikūrūkio hamwe na mītī ya Edeni nginya kūu thī kūriku; ūgaakoma gatagatī ka andū arīa mataruaga, hamwe na arīa mooragirwo na rūhiū rwa njora.

“ ‘Ūcio nīwe Firaūni na kīrīndī gīake gīothe, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.’ ”

32

Gūcakaīra Firaūni

1 Mwaka-inī wa ikūmi na ūrīrī, mūthenya wa mbere wa mweri wa ikūmi na ūrīrī, kiugo kīa Jehova nīkīanginyūrīire, ngūrīwo atīrī:

2 “Mūrū wa mūndū, ambīrīria gūcakaīra Firaūni, mūthamaki wa Misiri, ūmwīre atīrī:

“ ‘Wee ūtarīi ta mūrūūthi gatagatī-inī ka ndūrīrī; ūtarīi o ta nyamū nene ya iria-inī, ūkīhūūra maaī kūu tūrūūi-inī twaku, na ūkiunjuga maaī na makinya maku-rī, ūgekīra tūrūūi tūu ndooro.

- 3** “ ‘Mwathani Jehova ekuuga ūū:
 “ Nīngagūikīria wabu wakwa,
 ndī hamwe na kīrīndī kīingī,
 nakīo nīgīgakūguucūrūria na wabu ūcio
 wakwa.
- 4** Nīngagūikia kūu būrūri-inī,
 ngūnyugute werū-inī ūtarī kīndū.
 Nīngatūma nyoni ciothe cia rīera-inī
 ikūumbīrīre,
 nacio nyamū ciothe cia gīthaka ciīhūūnīrīrie
 nawe.
- 5** Nīngaragania nyama ciaku irīma igūrū,
 namo matigari maku ndīmaiyyūrie mīkuru-
 inī.
- 6** Nīngaiyūria thī na thakame yaku īyo
 īrātherera
 o nginya irīma-inī,
 nayo mīkuru īiyūre nyama ciaku.
- 7** Hīndī ūrīa ngaakūhuhūkia-rī, nīngahumbīra
 igūrū,
 nacio njata ndīcīkīre nduma;
 nīngahumbīra riūa na itu,
 naguo mweri wage gūcookā kūruta ūtheri
 waguo.
- 8** Motheri mothe marīa maaraga marī igūrū
 nīngatūma magūtūkīre nduma;
 nīngaiyūria būrūri waku nduma,
 ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.
- 9** Nīngathīnia ngoro cia andū aingī,
 rīrīa ngaakūrehera wanangīku ūrī kūu gata-
 gatī-inī ka ndūrīrī,
 o kūu mabūrūri-inī marīa ūtooī.
- 10** Nīngatūma ndūrīrī nyingī imakio nīwe,

nao athamaki a cio mainaine nī ūndū wa
gwītigīra nī ūndū waku,
rīrīa ngaamahiūrīria rūhiū rwa njora.

Mūthenya ūrīa ūkaagūa,
o mūndū o mūndū nīakainaina
atēgūtigithīria gwītigīra nī ūndū wa muoyo
wake.

11 “Nīgūkorwo Mwathani Jehova ekuuga
atīrī:

“Rūhiū rwa njora rwa mūthamaki wa Babuloni
nīrūgagūkīrīra.

12 Nīngatūma kīrīndī gīaku kīragwo
na hiū cia njora cia andū arīa marī hinya,
o acio a rūrīrī rūtarī tha gūkīra ndūrīrī iria
ingī ciathe.

Nīmakahehenja mwītīo wa būrūri wa Misiri,
nakīo kīrīndī gīakuo nīgīkang'aūranio.

13 Nīnganiina mahiū mao mothe
marīa marī ndwere-inī cia maaī maingī,
marīa matagacooka kunjugwo nī kūgūrū kwa
mūndū,
kana mēkīrwo ndooro nī mahūngū ma
mahiū.

14 Hīndī īyo nīngatūma maaī makuo mahoorere,
na ndūme tūrūūī twakuo tūtherere ta
maguta,
ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.

15 Rīrīa ngaatūma būrūri wa Misiri ūkire ihooru,
na njeherie kīrīa gīothe kīrī kū būrūri-inī,
na hūure arīa othe matūūraga kuo-rī,
hīndī īyo nīmakamenya atī nī nī nī Jehova.’

16 “Macio nīmo macakaya marīa
makaamūcakaīra. O nao airītu a ndūrīrī
magaacakaya o ūguo; ūguo nīguo magaacakaya

bürūri wa Misiri na kīrīndī gīakuo, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.”

¹⁷ Mwaka-inī wa ikūmi na ūrī, mūthenya wa ikūmi na ītano wa mweri ūcio, kiugo kīa Jehova nīkīanginyīrīire, ngīrwo atīrī:

¹⁸ “Mūrū wa mūndū, girīka nī ūndū wa kīrīndī kīa bürūri wa Misiri, na ūkīharūrūkie kū thī kūriku, hamwe na airītu a ndūrīrī iria irī hinya, o hamwe na arīa maikūrūkagio kū irima-inī.

¹⁹ Moorie atīrī: ‘Inyuī mūrī ende gūkīra arīa angī? Ikūrūkai mūgakomio hamwe na arīa mataruīte.’

²⁰ Nao makaagūa hamwe na arīa maanooragwo na rūhiū rwa njora. Rūhiū rwa njora nīrūcomore; rekei akururio arī hamwe na kīrīndī gīake gīothe.

²¹ Kuuma kū thīnī wa mbīrīra, atongoria arīa marī hinya nīmakaaragia ūhoro ūkonīi bürūri wa Misiri na arīa marī ngwatanīro naguo, moige atīrī, ‘Nīmaikūrūkītīo, na makometīo hamwe na arīa mataruīte, o hamwe na arīa maanooragwo na rūhiū rwa njora.’

²² “Ashuri arī kū hamwe na mbūtū ciake ciothe cia ita; arigiicīirio nī mbīrīra cia arīa ake othe maanooragwo, o acio othe moragītwo na rūhiū rwa njora.

²³ Mbīrīra ciao irī irima kūrīa kūriku, nacio mbūtū ciake cia ita igūīte irigiicīirie mbīrīra yake. Arīa othe maiyūrītie guoya thīnī wa bürūri wa arīa marī muoyo nīmoragītwo, makooragwo na rūhiū rwa njora.

²⁴ “Elamu arī o kūu, na kīrīndī gīake gīothe kīrigiicīirie mbīrīra yake. Othe nīmoragītwo,

makooragwo na rūhiū rwa njora. Arīa othe maiyūrītie būrūri wa arīa marī muoyo guoya maaharūrkirio thī kūria kūriku matarī aruu. Maikaraga maconokete marī hamwe na arīa maharūrkītio irima.

25 Nīariirwo ūrīrī gatagatī-inī ka arīa maanakua, kīrīndī gīake kīrigiicīirie mbīrīra yake. Acio othe ti aruu, na mooragirwo na rūhiū rwa njora. Tondū nīo maaguoyohithanagia būrūri wa arīa marī muoyo, maikaraga maconokete marī hamwe na arīa maharūrkītio irima; magakomio hamwe na arīa maanooragwo.

26 “Mesheki na Tubali marī kūu, nacio irīndī ciao ciothe irigiicīirie mbīrīra ciao. Acio othe matiruīte, na mooragirwo na rūhiū rwa njora tondū nīmai yūrītie būrūri wa arīa marī muoyo guoya.

27 Githī matikomete hamwe na njamba iria ingī cia ita iria itaruīte iria ikuīte, iria ciaharūrkirio mbīrīra-inī hamwe na matharaita ma cio, o icio hiū ciacio cia njora ciakomeirio mītwe yacio? Iherithia rīa mehia mao rīacookereire mahīndī mao, o na akorwo kūguoyohithania kwa njamba icio cia ita nī kwaiyūrīte būrūri wa arīa marī muoyo.

28 “O nawe Firaūni-rī, nīkoinangwo na ūkomio gatagatī-inī ka arīa mataruīte, o hamwe na arīa maanooragwo na rūhiū rwa njora.

29 “Edomu arī kūu, hamwe na athamaki ake, na anene ake othe; o na maarī na hinya-rī, makometio hamwe na arīa maanooragwo na rūhiū rwa njora. Makomete hamwe na arīa

mataruñte, o hamwe na aria maharurkagio irima.

³⁰ “Anene othe a gathigathini, na andu othe a Sidoni mari kuu; maaharurkirio hamwe na aria maanooragwo maconokete, o na kwari na kuguoyohania kwarehetwo ni ûhoti wao. Makometio matari aruu, mari hamwe na aria maanooragwo na ruhiu rwa njora, na maikaraga maconokete mari hamwe na aria maharurkagio irima.

³¹ “Firauni, we hamwe na mbutuy yake yothe ya ita riake, ninakameyonera, nake ahoorerio ngoro ni ûndu wa kirindi giake giothe kirnia kianooragwo na ruhiu rwa njora, ûguo niguo Mwathani Jehova ekuuga.

³² O na gutuka ni niñ ndatumire aiyurie guoya bururi-ini wa aria mari muoyo-ri, Firauni hamwe na kirindi giake giothe nimagakomio hamwe na aria matari aruu, hamwe na aria maanooragwo na ruhiu rwa njora, ûguo niguo Mwathani Jehova ekuuga.”

33

Ezekiel Murangiri

¹ Ningi kiugo ka Jehova nikianginyiriire, ngurwo atirri:

² “Muru wa mundu, ariria andu anyu, ûmeere atirri: ‘Hindi ñira ngaarehithia ruhiu rwa njora ruukirire bururi, nao andu a bururi ûcio methuurire mundu ûmwe wao mamuture murangiri wao,

³ nake one rūhiū rwa njora rūgīūka gūūkīrīra bürūri ūcio, nake ahuhe karumbeta nīgeetha amenyithie andū mehūūge-rī,

⁴ hīndī ūyo mūndū wothe ūrīa ūkaigua karumbeta kau no aage kwīhūga, naruo rūhiū rūu rwa njora rūūke rūmūūrage-rī, nīagacookererwo nī thakame yake mwene.

⁵ Kuona atī nīaiguire mūgambo wa karumbeta na akīaga kwīhūga-rī, nīagacookererwo nī thakame yake mwene. Korwo nīehūūgire-rī, nīangīehonokirie we mwene.

⁶ No rīrī, mūrangīri ūcio angīona rūhiū rūu rwa njora rūgīūka, na aage kūhuha karumbeta nīgeetha andū mehūūge, naruo rūhiū rūu rwa njora rūūke rūūrage ūmwe wao, mūndū ūcio agaakua tondū wa wīhia wake, no nīrī, nīngooria mūrangīri ūcio thakame ya mūndū ūcio.'

⁷ "Mūrū wa mūndū, nīngūtuīte mūrangīri wa andū a nyūmba ya Israeli; nī ūndū ūcio, igua kiugo kīrīa ngwaria na ūmahe ūhoro kuuma harī nīrī atī mehūūge.

⁸ Hīndī ūrīa ndeera mūndū mwaganu atīrī, 'Wee mūndū ūyū mwaganu, ti-itherū nīgūkua,' nawe wage kūmūringīrīria atigane na mīthīre ūyo yake-rī, mūndū ūcio mwaganu nīagaakua tondū wa wīhia wake, no wee nīwe ngooria thakame yake.

⁹ No rīrī, ūngīira mūndū ūcio mwaganu ehūūge atigane na mīthīre ūyo yake, nake aage gwīka ūguo-rī, nīagaakua nī ūndū wa wīhia wake, no wee nīkāhonokia muoyo waku.

¹⁰ "Mūrū wa mūndū, ūra andū a nyūmba ya

Israeli atīrī, 'Inyuī mūroiga atīrī: "Mahītia na mehia maitū nīmatūritūhīire, na ithuī tūkahwererekera nī ūndū wamo. Twakīhota atīa gūtūura muoyo?"'

¹¹ Meere ūū, 'Mwathani Jehova ekuuga atīrī: Ti-itherū o ta ūrīa niī ndūrūaga muoyo-rī, ndikenagio nī gīkuū kīa andū arīa aaganu, no nī kaba magarūrūke matigane na mīthīire īyo yao, nīguo matūrūre muoyo. Garūrūkai! Garūrūkai, mūtigane na mīthīire īyo yanyu mīrū! Mūgūgūkua nīkī, inyuī andū a nyūmba ya Israeli?'

¹² "Nī ūndū ūcio, wee mūrū wa mūndū, ūra andū anyu atīrī, 'Ūthingu wa mūndū ūrīa mūthingu ndūkamūhonokia rīrīa akaaga gwathīka, naguo waganu wa mūndū ūrīa mwaganu-rī, ndūgatūma agwe rīrīa akaagarūrūka atigane naguo. Mūndū ūrīa mūthingu angīhīa-rī, ndagetīkīrio atūrūre muoyo nī ūndū wa ūthingu ūrīa ararī naguo.'

¹³ Ingīira mūndū ūrīa mūthingu atī ti-itherū nīegūtūura muoyo, no hīndī īyo we mwene ehie ehokete ūthingu ūcio wake, gūtirī gīko kīa ūthingu o na kīmwe kīa iria aneeka gīkaaririkanwo; agaakua nī ūndū wa ūrū ūcio ekīte.

¹⁴ Ningī ingīira mūndū ūrīa mwaganu atīrī, 'Ti-itherū nīūgūkua,' nowe agarūrūke atigane na mehia make, eke maūndū marīa marī ma kīhooto na magīrīire,

¹⁵ angīcookie kīrīa ooete gīa kūrūgamīrīra thiīrī, na acookie kīrīa aiyīte, na arūmagīrīre irīra cia watho wa kūrūmīrīrwo iria iheanaga

muoyo, na ndageke ūndū mūūru-rī, ti-itherū nīagatūūra muoyo; ndagakua.

¹⁶ Gūtirī rīfhia o na rīmwe ekīte rīgaacooka kūririkanwo nīguo orio. Nīekīte maūndū marīa marī ma kīhooto na magīrīire; ti-itherū nīagatūūra muoyo.

¹⁷ “No andū anyu moigaga atīrī, ‘Njīra ya Mwathani ti ya kīhooto.’ No nī njīra yao ītarī ya kīhooto.

¹⁸ Mūndū mūthingu angītigana na ūthingu wake eeke maūndū mooru-rī, nīagaakua nī ūndū wamo.

¹⁹ Nake mūndū mwaganu angīgarūrūka atigane na waganu wake, eeke maūndū marīa marī ma kīhooto na magīrīire-rī, nīagatūūra muoyo nī ūndū wa gwīka ūguo.

²⁰ No rīrī, inyuī andū a nyūmba ya Isiraeli, mugaga atīrī, ‘Njīra ya Mwathani ti ya kīhooto.’ No rīrī, niī ngaatuīra o mūndū wanyu ciira kūringana na mīthīire yake we mwene.”

Gūtaarīria gwa Kūgūa kwa Jerusalemu

²¹ Mwaka-inī wa ikūmi na ūrī kuuma twathaamio, mūthenya wa ītano wa mweri wa ikūmi-rī, mūndū worīte kuuma Jerusalemu agīuka kūrī niī, akīnjīra atīrī, “Itūūra rīrīa inene nīrīgwīte!”

²² Na rīrī, hwaī-wa-ira, mūndū ūcio ataanakinya, guoko kwa Jehova kwarī igūrū rīakwa, nake akīhingūra kanua gakwa, mūndū ūcio atanooka kūrī niī rūciinī. Nī ūndū ūcio ngītumūrwo kanua, na ndiacookire gūkira.

²³ Ningī kiugo kīa Jehova gīkīnginyīrīra, ngīrwo atīrī:

24 “Mūrū wa mündū, andū acio matūraga kūu kwanangīku bürūri-inī wa Isiraeli maroiga atīrī, ‘Iburahīmu aarī o mündū ūmwe, no nīegwatīre bürūri ūyū. No ithuī tūrī aingī; ti-therū bürūri ūyū nī ithuī tūheetwo ūtuīke igai riitū.’

25 Nī ūndū ūcio meere atīrī, ‘Mwathani Jehova ekuuga ūū: Kuona atī inyuī mūrīaga nyama irī o na thakame, na mūkainamīrīra mīhianano yanyu, na mūgaitithia thakame-rī, inyuī no mūkīgwatīre bürūri ūyū ūtuīke wanyu?’

26 Inyuī mwīhokaga rūhiū rwanyu rwa njora, na mūgeeka maūndū marī magigi, na o mündū wanyu agathaahia mūtumia wa mündū ūrīa ūngī. Inyuī no mūkīgwatīre bürūri ūyū ūtuīke wanyu?’

27 “Meere atīrī: ‘Mwathani Jehova ekuuga ūū: Ti-therū o ta ūrīa niī ndūraga muoyo, acio matigaire kūu kwanangīku makaaniinwo na rūhiū rwa njora, nao arīa marī mīgūnda-inī ngaamananeana kūrī nyamū cia gīthaka imatambu range, nao arīa marī ciīhitho-inī nūmu na ngurunga-inī makooragwo nī mūthiro.

28 Nīngatūma bürūri ūcio wanangīke ūkire ihooru, naguo hinya ūrīa wītīagīra nīūgaathira, na irīma icio cia Isiraeli nīigakirio ihooru, kwage mündū ūngītuīkanīria kuo.

29 Hīndī ūyo nīmakamenya atī niī nī niī Jehova, rīrīa ngaananga bürūri ūcio ūkire ihooru, nī ūndū wa maūndū marīa mothe marī magigi maneeka.’

30 “No wee mūrū wa mündū-rī, andū anyu maraaranīria ūhoro waku marī thingo-inī,

na mîrango-inî ya nyûmba, makeerana atîrî,
‘Ükaai mûigue ndûmîrîri îrîa yûkîte kuuma kûrî
Jehova.’

³¹ Andû akwa mokaga kûrî we, o ta ûrîa ma-
menyerete gwîka, na magaikara thî mbere yaku
mathikîrîrie ciugo ciaku, no rîrî, matiîkaga ûrîa
ciugîte. Merutagîra na tûnua twao, no ngoro
ciao ikorokagîra uumithio ûtarî wa kîhooto.

³² Ti-itherû harî o-rî, wee ûtuîkîte o ta mûndû
ûrîa üinaga nyîmbo cia wendo arî na mûgambo
mwega, na akahûûra kînanda wega, nîgûkorwo
nîmaiguaga ciugo ciaku no matiîkaga ûrîa
ciugîte.

³³ “Hîndî îrîa maûndû macio mothe
makaahinga, na ti-itherû nîmakahinga, hîndî
îyo nîmakamenya atî thîinî wao nî kwari na
mûnabii.”

34

Arîithi na Ng'ondu

¹ Kiugo kîa Jehova nîkîanginyîrîire, ngîirwo
atîrî:

² “Mûrû wa mûndû, ratha ûhoro wa gûûkîrîra
arîithi a Israeli; ratha ûhoro, ûmeere atîrî:
‘Mwathani Jehova ekuuga ûû: Kaî arîithi a
Israeli, o acio merîithagia o ene, marî na haaro-
î! Githî arîithi ti a kûrîithagia rûûru?

³ Inyuî mûrîlaga ng'ondu iria noru, na
mûkehumba nguo cia guoya wacio, na
mûgathînja iria njega, no mûtirîithagia rûûru
rûu.

⁴ Inyuî mûtiîkîrîte iria hinyaru hinya, kana
mûkahonia iria ndwaru, o na kana mûkooha

iria ndiihie. Mütihündürïte iria itururïte, kana mūgacaria iria ciürïte. Müciathïte na hinya, o na mütarï na tha.

⁵ Nī ūndū ūcio ciahurunjükire tondū itiarï na mūrïithi, na rïrïa ciahurunjükire īgïtuïka irio cia nyamü ciothe cia gïthaka.

⁶ Ng'ondu ciakwa ciorüürire kuu irïma-inï guothe o na tûrîma-igûrû. Ciahurunjirwo thi yothe, na gütirï mündû worïfïrie kûrïa irï, kana agïcicaria.

⁷ “Nī ūndû ūcio, inyuï arïihi-rï, iguai kiugo kïa Jehova:

⁸ Mwathani Jehova ekuuga atïrï: Ti-itherû o ta ûrïa niï ndûraga muoyo, tondû rûûru rwakwa nî rwagïte mûrïithi, na nîrûtahïtwo rûgatuïka irio cia nyamü ciothe cia gïthaka, na ningî tondû arïihi akwa matiigana gûcaria rûûru rwakwa, no nîo ene meemenyereire handû ha kûmenyerera rûûru rwakwa-rï,

⁹ nî ūndû ūcio, inyuï arïihi, iguai kiugo kïa Jehova:

¹⁰ Mwathani Jehova ekuuga ûû: Ningûûkîrïra arïihi acio, na nîo ngooria rûûru rwakwa. Ningameheria matige kûrïithia rûûru rûu, nîguo arïihi acio matigacooke kûrïa ng'ondu. Ningateithûra rûûru rwakwa kuuma tûnua-inï twao, nîguo rûtigatuïke irio cia kûrïo nîo.

¹¹ “Nîgûkorwo Mwathani Jehova ekuuga atïrï: Niï mwene, nî niï ngaacaria ng'ondu ciakwa ndïcirïithagie.

¹² O ta ûrïa mûrïithi amenyagîrïra rûûru rwake rûrïa rûhurunjükïte rïrïa arï hamwe naruo-rï, ûguo nîguo o na niï ngaamenyagîrïra

ng'ondu ciakwa. Nīngaciteithūra ndīcirute kūrīa guothe ciahurunjirwo mūthenya ūrīa kwarī matu na nduma.

¹³ Nīngaciruta ndūrīrī-inī, na ndīcicoakanīrīrie kuuma mabūrūri-inī, na ndīcirehe būrūri ūrīa ūrī wacio kīumbē. Nīngacirīthagia kū irīma-inī cia būrūri wa Israeli, na tūmīkuru-inī, o na kūu būrūri-inī ūcio kūrīa gūtūragwo nī andū.

¹⁴ Nīngaciriīthagia kūrīa kūrī na ūrīthio mwega, na irīma-inī cia būrūri wa Israeli nīkuo gūgaatuīka būrūri wacio wa ūrīthio. Kūu nīkuo ikaarahaga, būrūri ūrī ūrīthio mwega, na irīīage ūrīthio-inī mūnoru, kūu irīma-inī cia būrūri wa Israeli.

¹⁵ Mwathani Jehova ekuuga atīrī, Niī mwene nī niī ngerīthagīria ng'ondu ciakwa, na ndūme ciarahage kūu.

¹⁶ Nīngacaria iria ciūrīte, na njookie iria iturūrīte. Nīngooha iria ndiihie nacio iria hinyaru ndīciikīre hinya, no iria noru na iria irī na hinyarī, nīkūniina ngaaciniina. Nīngarīthagia rūrūru rūrūna kīhootho.

¹⁷ “Mwathani Jehova ekuuga ūū: “Ha ūhoro wanyu inyuī rūrūru rwakwa-rī, nīngatuithania ciira gatagatī ka ng'ondu ūmwe na ūrīa ūngī, na gatagatī ka ndūrūme na thenge.

¹⁸ Anga ti ūndū mūiganu harī inyuī kūrīa kūu ūrīthio-inī ūcio mwega? Ningī no nginya mūrangīrīrie ūrīthio ūcio ūngī wanyu na makinya? Anga ti ūndū mūiganu harī inyuī kūnyua maaī makembu? No nginya mūcooke munjuge maaī macio mangī na makinya manyu?

¹⁹ No nginya rūrūru rwakwa rūrīīage kīrīa

mūrangīrīirie, na rūnyuuage kīrīa munjugīte na makinya manyu?"

20 "Nī ūndū ūcio, Mwathani Jehova ekūmeera ūū: Afīrīrī, nī mwene nī nī ngaatuithania ciira gatagatī ka ng'ondu iria noru na iria hīnju.

21 Tondū mūcithinīkanagia na rwere, o na kīande, nacio ng'ondu iria itarī na hinya mūgacitiindīka na hīa cianyu o nginya mūgaciingga,

22 nīngahonokia rūru rwakwa, naruo rūtigaacocka gūtahwo rīngī. Nīngatuithania ciira gatagatī ka ng'ondu ūmwe na īrīa ūngī.

23 Nīngaciarahūrīra mūrīithi ūmwe, nake nī Daudi ndungata yakwa, na nīwe ūgaacirīithagia; agaacirīithagia na atuīke mūrīithi wacio.

24 Nī Jehova nī nī ngaatuīka Ngai wacio, nake Daudi ndungata yakwa nīagatuīka mūthamaki gatagatī-inī ga cio. Nī Jehova nī nī njarītie ūhoro ūcio.

25 "Nīngathondeka kīrīkanīro gīa thayū nacio, nacio nyamū cia gīthaka ndīcieherie kūu būrūri-inī ūcio, nīgeetha itūure werū-inī na ikomage mītitū-inī irī na thayū.

26 Nīngacirathima na ndaathime kūrīa gūthiūrūkīrie kīrīma gīakwa. Nīngoiragia mbura hīndī ya kīmera yakinya; nīgūkaagīa mbura ya kīrathimo.

27 Mītī ya mūgūnda nīngaciaraaga maciaro mayo, nayo mīgūnda ūgīe na magetha mayo; andū nao nīmagaikaraga na thayū thīinī wa būrūri wao. Nīmakamenya atī nī nī nī Jehova,

rīrīa ngoinanga mītī ya macooki kuuma ngingoinī ciao, na ndīmateithūre kuuma moko-inī ma arīa maamatuire ngombo.

²⁸ Matigacooka gütahwo nī ndūrīrī, kana kūrīo nī nyamū cia gīthaka. Magaatūraga na thayū, na gütirī mündū ūkaamamakagia.

²⁹ Nīngamahe būrūri ūkaine nī ūndū wa kūgīa magetha, nao matigacooka kūhūūta marī kūu būrūri-inī ūcio kana maconorithio nī ndūrīrī icio.

³⁰ Nao nīmakamenya atī niī, Jehova Ngai wao, ndī hamwe nao, na atī nīo andū akwa, o andū a nyūmba ya Isiraeli, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.

³¹ Inyuī ng'ondu ciakwa, o inyuī ng'ondu cia rūru rwakwa-rī, inyuī mūrī andū, na niī ndī Ngai wanyu, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.' "

35

Urathi wa Gūukīrīra Edomu

¹ Ningī kiugo kīa Jehova nīkianginyīriire, ngūrwo atīrī:

² "Mūrū wa mündū, erekeria ūthiū waku Kīrima gīa Seiru: kīrathīre ūhoro wa gūgūkīrīra,

³ ūkīire atīrī: 'Mwathani Jehova ekuuga ūū: Wee Kīrima gīa Seiru, nīngūgūkīrīra, na ngūtambūrūkīrie guoko gwakwa nginya ndūme wanangīke ūkire ihooru.

⁴ Nīngatūma matūūra maku manangwo nawe nīngākira ihooru. Hīndī īyo nīukamenya atī niī nī niī Jehova.

5 “Tondū wee-rī, kuuma o matukū ma tene nīütūrītie muku na andū a Isiraeli na ūkīmaneana mooragwo na rūhiū rwa njora, rīrīa maarī na mūtino, o hīndī irīa iherithia rīao rīehīriire,

6 nī ūndū ūcio, Mwathani Jehova oigīte atīrī, ti-itherū o ta ūrīa niī ndūrīaga muoyo-rī, nīngakūneana ūitwo thakame, nayo nīgatheringatana nawe. Kuona atī ndwamenire ūiti wa thakame-rī, ūiti wa thakame nīūgaathingatana nawe.

7 Nakīo Kīrima gīa Seiru nīngatūma kīanangwo gīkire ihooru, na njūrage arīa otē mokaga kuo na makoimagara.

8 Nīngaiyūria irīma ciaku na arīa moragītwo; arīa moragītwo na rūhiū rwa njora makaagūa tūrīma-inī twaku, na ituamba-inī ciaku, o na mīkuru-inī yaku yothe.

9 Nīngatūma ūtūre ūkirīte ihooru nginya tene, namo matūra maku matigatūrīwo. Hīndī īyo nīūkamenya atī niī nī niī Jehova.

10 “Tondū uugīte atīrī, “Ndūrīrī ici cierī na mabūrūri maya nīgatuīka ciitū, na tūciīgwatīre,” o na gwatuīka atī niī Jehova ndaarī kuo,

11 nī ūndū ūcio, Mwathani Jehova oigīte atīrī, ti-itherū o ta ūrīa niī ndūrīaga muoyo-rī, nīngagwīka maūndū maringaine na marakara maku na ūiru waku, irīa wonanirie ūrī na rūmena harīo, na nīngatūma menyke gatagatī-inī kao hīndī irīa ngaamūtuīra ciira.

12 Hīndī īyo nīūkamenya atī niī Jehova nīnjiguīte maūndū mothe ma kīnyararo marīa warītie ma gūükīrīra irīma cia būrūri wa

Israeli. Woigire atīrī, "Nīcianangītwo na ikaneanwo kūrī ithuī tūcitambuure."

¹³ Nīmwerahire na mūkīaria maūndū ma kūnjūkīrīra mūtekwīgīrīrīria na nī ngīgua maūndū macio.

¹⁴ Mwathani Jehova ekuuga ūū: Rīrīa thī yothe īgaakorwo īgīcanjamūka, nīngatūma ūkire ihooru.

¹⁵ Tondū nīwakenire rīrīa igai rīa andū a nyūmba ya Israeli rīanangirwo rīgīkira ihooru-rī, ūguo noguo ngagwīka o nawe. Wee Kīrīma gī Seiru, nīugakirio ihooru, wee mwene o na būrūri wa Edomu wothe. Hīndī īyo nīmakamenya atī nī nī nī Jehova.' "

36

Ūrathi Ūkonīi Irīma cia Israeli

¹ "Atīrīrī, wee mūrū wa mūndū, ratha ūhoro ūkonīi irīma cia Israeli, ūciīre atīrī, 'Inyuī irīma cia Israeli, iguai kiugo kīa Jehova.

² Mwathani Jehova ekuuga ūū: Thū nīyaaririe ūhoro waku, īkiuga atīrī, "Aha! Kūndū kūrīa gūtūūgīru gwa tene nīgūtuūkīte gwitū gwa kwīgwatīra."

³ Nī ūndū ūcio ratha ūhoro uuge atīrī, 'Mwathani Jehova ekuuga ūū: Kuona atī nīmakwanangire na magīkūguīma na mīena yothe nīguo wīgwatīrwo nī ndūrīrī icio ingī ūtuūke kūndū kīmene na gīa gūcambio nī andūrī,

⁴ nī ūndū ūcio inyuī irīma cia Israeli, iguai kiugo kīa Mwathani Jehova: Mwathani Jehova ekwīra irīma na tūrīma, na mīkuru na ituamba,

na kündū kürña kwanangítwo gūgakira ihooru, na matūúra marña mathaamítwo, na matūúra marña matahítwo indo na makanyararwo nī ndürírī icio ingī iria imüthiürürükīirie atīrī,

⁵ Mwathani Jehova ekuuga ūū: Nīnjarītie ūhoro wa gūükīrīra ndürírī icio ingī ndī na kīyo kīnene gīakanīte ta mwaki, na ngaaria ūhoro wa gūükīrīra bürūri wa Edomu wothe, nīgūkorwo nīmegwatīire bürūri wakwa ūtuīke wao, makīngenagīrīra na marī na rūmena ngoro-inī ciao, nīguo matunyane ūrīithio wakuo.'

⁶ Nī ūndū ūcio ratha ūhoro ūkoniī bürūri wa Israeli, na wīre irīma na tūrīma, na mīkuru na ituamba, atīrī: 'Mwathani Jehova ekuuga ūū: Ngwaria ndī na mang'ūrī marī na ūiru tondū nīnuyararītwo nī ndürírī icio.

⁷ Nī ūndū ūcio Mwathani Jehova ekuuga ūū: Ndehīta njoete guoko na igūrū ndoiga atī ndürírī icio imüthiürürükīirie o nacio nīkanyararwo.

⁸ "No rīrī, inyuī irīma cia Israeli nīmūkaruta honge, na mūciarīre andū akwa a Israeli maciaro,* nīgūkorwo marī hakuhī kūinūka.

⁹ Nīndīrarūmbūiya ūhoro wanyu na nīngūmūkinyīria wega wakwa; nīmūgacimbwo na mūhaandwo,

¹⁰ na nīngamūingīhīria andū, o acio a nyūmba ya Israeli yothe. Matūúra nīmagatūrūwo, nakuo kürña kwanange nīgūgacookererio.

¹¹ Nīngamūingīhīria andū na mahiū, nao nīmagaciarana na maingīhe. Nīngatūma

* **36:8** Ūyū warī ūndū wa kuonania maciaro maingī (17:8, 23), o hamwe na ūtugi wa Ngai.

mütüürwo nĩ andũ ta ūria mwatüürítwo mbere, na ndüme mūgaacire gükira mbere. Hïndï ïyo nímükamenya atî niñ nĩ niñ Jehova.

¹² Nïngatüma andũ, o acio andũ akwa a Isiraeli magere igûrû rïaku. Nïmakamwïgwatïra, na inyuï nïmûgatuïka igai rïao; mütigacooka kumatuny ciana ciao rïngï.

¹³ “Mwathani Jehova ekuuga üü: Tondü andũ maramwïra atîrî, “Inyuï mûniinûkagia andũ, na mûgatuny rûrîrî rwanyu ciana ciaruo,”

¹⁴ nï ündü ûcio mütigacooka kûniina andũ, kana gütüma rûrîrî rwanyu rwage ciana, üguo nïguo Mwathani Jehova ekuuga.

¹⁵ Ndigacooka gütüma mûigue kînyûrûri kïa ndûrîrî, o na kana mûcooke kûnyararwo nï kîrîndï, kana ndüme rûrîrî rwanyu rûgwe, üguo nïguo Mwathani Jehova ekuuga.”

¹⁶ Ningï kiugo kïa Jehova nïkïanginyïrïire, ngûrwo atîrî:

¹⁷ “Mûrû wa mûndû, hïndï ūria andũ a Israeli maatüüraga bûrûri wao kïümbe-rî, nîmaüthaahirie na mîtugo yao na ciïko ciao. Mîtugo yao yatarïi ta thaahu wa mûndû-wa-nja wa o mweri maitho-inï makwa.

¹⁸ Nï ündü ûcio nîndamaitîrïirie mang'ûrî makwa, tondü nîmaitimîtie thakame kûu bûrûri ûcio na tondü nîmaüthaahîtie na mîhianano yao.

¹⁹ Nîndamahurunjire ndûrîrî-inï, na makîharaganîrio mabûrûri-inï; ndaamatuîrïire ciira kûringana na mîtugo yao na ciïko ciao.

²⁰ Na kûria guothe maathiire ndûrîrî-inï nîmathaahirie rîtwa rîakwa ithero, nîgûkorwo

kweragwo atīrī igūrū rīao, ‘Aya nī andū a Jehova, no no nginya maangieherire būrūri wake.’

21 Nīndarūmbūyagia ūhoro wa rītwa rīakwa itheru, rīrīa rīathaahirio nī nyūmba ya Isiraeli ndūrīrī-inī kūrīa maathiīte.

22 “Nī ūndū ūcio ūra andū a nyūmba ya Isiraeli atīrī, ‘Mwathani Jehova ekuuga ūū: Ndīgwīka maūndū macio nī ūndū wanyu, inyuī andū a nyūmba ya Isiraeli, no ngūmeeka nī ūndū wa rītwa rīakwa itheru, rīrīa mūthaahītie ndūrīrī-inī kūrīa mūthiīte.

23 Nīngonania ūtheru wa rītwa rīakwa inene, rīrīa rīthaahītie ndūrīrī-inī icio, rītwa rīu inyuī mūthaahītie gatagatī-inī ga cio. Hīndī ūyo ndūrīrī icio nīkamenya atī nī nī nī Jehova, hīndī ūrīa ngeyonania atī ndī mūtheru maitho-inī mao kūhītūkīra harī inyuī, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.

24 “Nīgūkorwo nīngamūruta ndūrīrī-inī icio; nīngamūcoakanīrīria kuuma mabūrūri macio mothe, na ndīmūcookie būrūri wanyu kīūmbe.

25 Nīngamūminjaminjīria maaī matheru, na inyuī nīmūgathera; nī nī nī ngaamūtheria mūthirwo nī thaahu wanyu wothe, na ndīmūtherie kuuma kūrī mīhianano yanyu yothe.

26 Nīngamūhe ngoro njerū, na njīkīre roho mwerū thīnī wanyu; nīngamwehereria ngoro yanyu ya ihiga, ndīmūhe ngoro ya nyama.

27 Na nīngekīra Roho wakwa thīnī wanyu, na ndīme mūrūmagīrīre watho wakwa wa kūrūmīrīwo, na mūmenyagīrīre kūrūmia mawatho makwa.

28 Mūgaatūūra thīinī wa būrūri ūrīa ndaa-heire maithe manyu ma tene; nīmūgatuīka andū akwa, na niī nduīke Ngai wanyu.

29 Nīngamūhonokia kuuma thaahu-inī wanyu wothe. Nīngoiga kūgīe ngano, na ndūme ūngīhe, na ndikamūrehithīria ng'aragu.

30 Nīngaingīhia maciaro ma mītī na maciaro ma mūgūnda, nīgeetha mūtikanacooke kūnyararwo mūrī thīinī wa ndūrīrī tondū wa ng'aragu.

31 Hīndī īyo nīmūkaririkana mīthīre yanyu mīūru na ciīko cia waganu, na nīmūgethūūra inyuī ene nī ūndū wa mehia manyu na mītugo yanyu īrī magigi.

32 Nīngwenda mūmenye atī ndireeka ūndū ūyū nī ūndū wanyu, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga. Iguai thoni, na mūnyararithio nī ūndū wa mītugo yanyu, inyuī andū a nyūmba ya Isiraeli!

33 “Mwathani Jehova ekuuga ūū: Mūthenya ūrīa ngaamūtheria mūthirwo nī mehia manyu mothe-rī, nīngatūma matūūra manyu macooke gūtūūrwo, na kūrīa kwanangīku nīgūgacookerero.

34 Būrūri ūrīa ūkirīte ihooru nīūkarīmwo handū ha gūikaraga ūkirīte ihooru maitho-inī ma arīa othe mahītūkagīra kuo.

35 Nao nīmakoiga atīrī, “Būrūri ūyū watūūrīte ūrī mūteanīrie rīu ūtuīkīte o ta mūgūnda wa Edeni; matūūra manene marīa maanangītwo, na magakirio ihooru, na makaniinwo-rī, rīu nīmairigīre na magatūūrwo.”

36 Hīndī īyo ndūrīrī iria imūthiūrūrūkīirie,

iria igaatigara, n̄ikamenya atī nīi Jehova n̄i nīi njookereirie kūrīa kwanangītwo, na ngahaanda rīngī kūrīa gwakirītio ihooru. Nīi Jehova n̄i nīi njarītie, na n̄i nīi ngeeka ūguo.’

³⁷ “Mwathani Jehova ekuuga ūū: O rīngī n̄ingetīkīra kūigua ithaithana rīa andū a nyūmba ya Israeli na ndīmekīre ūū: Nīngatūma andū ao maingīhe o ta rūūru rwa ng’ondu,

³⁸ maingīhe o ta ndūūru cia kūrutwo magongona kūu Jerusalemu hīndī ya ciathī iria nyamūre. Ūguo nīguo matūūra macio manene manangītwo makaiyūrio ndūūru cia andū. Hīndī īyo nīmakamenya atī nīi n̄i nīi Jehova.”

37

Gītuamba kīa Mahīndī Momū

¹ Na rīrī, guoko kwa Jehova n̄i kwagīire igūrū rīakwa, ngīoywo n̄i Roho wa Jehova akīndwara handū gītuamba-inī gatagatī; nakīo kīaiyūrīte mahīndī.

² Nake akīndongoria akīnjeeria kūu maarī, na ngīona mahīndī maingī mūno maaraganīte kūu gītuamba-inī kīu, na mahīndī macio maarī momū mūno.

³ Nake akīnjūūria atīrī, “Mūrū wa mūndū, mahīndī maya-rī, no macooke muoyo?”

Na nīi ngīmūcookeria atīrī, “Mwathani Jehova, wee nowe wiki ūūi.”

⁴ Ningī agīcooka akīnjīira atīrī, “Rathīra mahīndī maya ūhoro, ūmeere atīrī, ‘Mahīndī maya momū, iguai kiugo kīa Jehova!

5 Mwathani Jehova ekwīra mahīndī maya ūū: Nīngūtūma mūgīe na mīhūmū, na inyuī nīmūgūcooka muoyo.

6 Nīngūmwīkīra mīkiha, na ndūme mūgīe na nyama na ndīmūhumbīre na gīconde; nīngūmwīkīra mīhūmū, na nīmūgūcooka muoyo. Hīndī īyo nīmūkamenya atī niī nī niī Jehova.’”

7 Nī ūndū ūcio ngīratha ūhoro o ta ūrīa ndaathītwo. Na rīrīa ndaarathaga, hakīgīa na inegene, mūgambo wa gūkaragacana, namo mahīndī macio magīcookanīrīra, o ihīndī rīgīcookerera ihīndī rīrīa rīagīrīire.

8 Na niī ngīcūthīrīria, ngīona maagīa mīkiha na nyama, nakīo gīconde gīkīmahumbīra, no matiarī na mīhūmū.

9 Ningī akīnjīra atīrī, “Rathīra mīhūmū ūhoro; mūrū wa mūndū, mīrathīre ūhoro ūmīre atīrī, ‘Mwathani Jehova ekuuga ūū: Ūkai inyuī mīhūmū ya muoyo muumīte mīena īna īrīa yumaga rūhuho, na mwīkīre mīhūmū thīnī wa aya moragītwo, nīguo macooke muoyo.’”

10 Nī ūndū ūcio ngīratha ūhoro o ta ūrīa aanjathīte, nayo mīhūmū īkīmatoonya; nao makīgīa muoyo, makīrūgamia na magūrū mao, nao magīkorwo marī mbūtū nene ya ita.

11 Nake akīnjīra atīrī, “Mūrū wa mūndū, mahīndī maya nīmo andū a nyūmba yothe ya Isiraeli. Moigaga atīrī, ‘Mahīndī maitū nīmomū, naguo mwīhoko witū nīmūthiru; na ithūī nītūeheretio.’”

12 Nī ūndū ūcio, marathīre ūhoro, ūmeere atīrī, ‘Mwathani Jehova ekuuga ūū: Inyuī

andū akwa, nīngūhingūra mbīrīra cianyu ndīmwambatie muume kū; nīngūmūcookia būrūri ūcio wa Israeli.

¹³ Hīndī īyo nīmūkamenya atī niī nī niī Jehova, rīrīa ngaahingūra mbīrīra cianyu ndīmwambatie muume kuo, inyuī andū aya akwa.

¹⁴ Nīngamwīkīra Roho wakwa, na inyuī nīmūgatūūra muoyo, na nīngamūtwara būrūri ūrīa ūrī wanyu kīumbē mūgatūure kuo. Hīndī īyo nīmūkamenya atī niī Jehova nī nī njarītie, na nī nī njikīte ūguo, ūguo nīguo Jehova ekuuga.' "

Rūrīrī Rūmwe Rungu rwa Mūthamaki Ūmwe

¹⁵ Kiugo kīa Jehova nīkīanginyīrīire, ngīrwo atīrī:

¹⁶ "Mūrū wa mūndū, oya gathanju ka mūtī wandīke igūrū rīako atīrī, 'Gaka nī ka Juda na andū a Israeli arīa makuruhanīte nake.' Ningī woe gathanju kangī ka mūtī wandīke igūrū rīako atīrī, 'Gathanju ka Efiraimu, karīa ka Jusufu na andū othe a nyūmba ya Israeli arīa makuruhanīte nake.'

¹⁷ Tūnyiitithanie tūtuīke rūthanju rūmwe nīguo tūtuīke rūthanju rūmwe guoko-inī gwaku.

¹⁸ "Rīrīa andū anyu magaakūuria atīrī, 'Kaī ūtangītwīra gītūmi kīa maūndū maya ūreka?'

¹⁹ ūkaamacookeria, ūmeere atīrī, 'Mwathani Jehova ekuuga ūū: Nīnguoya gathanju kau ka Jusufu na mīhīrīga ya Israeli īyo ūkuruhanīte nake, o kau karī guoko-inī kwa Efiraimu, ndīkoohanie hamwe na gathanju ka Juda,

tūtuīke rūthanju rūmwe, natuo tūtuīke rūthanju rūmwe guoko-inī gwakwa.'

20 Nyiita tūthanju tūu wandikīte maitho-inī mao,

21 ūmeere atīrī, 'Mwathani Jehova ekuuga ūū: Nīngaruta andū a Isiraeli kuuma ndūrīrī-inī kūrīa maathiīte. Nīngamacookanīrīria ndīmarute kūrīa guothe marī, na ndīmacookie būrūri wao kīumbē.

22 Nīngamatua rūrīrī rūmwe marī kūu būrūri ūcio, o kūu irīma-igūrū cia Isiraeli. Gūkaagīa mūthamaki ūmwe igūrū rīao othe, na matiga-cooka rīngī gūtuīka ndūrīrī igīrī, kana magayūkanio matuīke mothamaki meerī.

23 Matigethaahia rīngī na mīhianano yao, kana mīhiano mīūru, kana waganu wao o wothe, nīgūkorwo nīngamahonokia matige gūcooka na thuutha nī ūndū wa mehia mao, na nīngamatheria. Magaatuīka andū akwa, na niī nduīke Ngai wao.

24 " 'Daudi ndungata yakwa nīwe ūgaatuīka mūthamaki wao, nao othe magīe na mūrīi thi ūmwe. Nīmakarūmīrīra mawatho makwa na mamenyerere watho wakwa wa kūrūmīrīwo.

25 Magaatuūra būrūri ūcio ndaaheire ndungata yakwa Jakubu, būrūri ūrīa maithe manyu maatūrīaga. O ene, hamwe na ciana ciao, o na ciana cia ciana ciao, magaatuūra kuo nginya tene, nake Daudi ndungata yakwa atuīke mūnene wao nginya tene.

26 Nīngarūkānīra kīrīkanīro gīa thayū nao; nakō gīgaatuīka kīrīkanīro gīa gūtūūra nginya tene. Nīngamahaanda na ndūme maingīhe,

na nīngahaanda handū-hakwa-harīa-haamūre gatagatī-inī kao nginya tene.

²⁷ Ningī gīikaro gīakwa gīgaatūūra hamwe nao; nīngatuīka Ngai wao, nao matuīke andū akwa.

²⁸ Hīndī īyo ndūrīrī nīkamenya atī nī Jehova nī nī nduuaga andū a Isiraeli atheru, hīndī īrīa handū-hakwa-harīa-haamūre hagaatūūra hamwe nao nginya tene.’”

38

Ūrathi wa Gūūkīrīra Gogu

¹ Na rīrī, kiugo kīa Jehova nīkīanginyīrīire, ngīrwo atīrī:

² “Mūrū wa mūndū, erekeria ūthiū waku harī Gogu wa kūu būrūri wa Magogu, ūcio mūnene wa anene a Mesheki na Tubali; mūrathīre ūhoro wa kūmūkīrīra,

³ ūmwīre atīrī: ‘Mwathani Jehova ekuuga ūū: Nīngūūkīrīra, wee Gogu, mūnene wa anene a Mesheki na Tubali.

⁴ Nīngakūhūgūra, ngwīkīre ndwano thīa-inī ciaku, na ngūrute na nja hamwe na mbūtū ciaku ciothe cia ita: nīcio mbarathi ciaku, na andū aku arīa mathīiaga mahaicīte mbarathi meeohete indo cia mbaara, na kīrīndī kīnene kīrī na ngo iria nene na iria nini, othe makīhiūragia hiū ciao cia njora.

⁵ Nao andū a Perisia, na Kushi, na Putu magaakorwo hamwe nao, othe manyiitīte ngo na magekīra ngūbia cia kīgera,

⁶ o na Gomeri na thigari ciakuo ciothe, o na andū a Bethi Togarima moimīte kūraya mwena

wa gathigathini marī na mbūtū cia ita ciakuo ciothe, o ndūrīrī icio nyingī irī hamwe nawe.

⁷ “Wīthagathage; wīhaarīrie, wee mwene hamwe na kīrīndī kīrīa gīothe gīgūthiūrūrūkūirie, nawe ūgīathe.

⁸ Thuutha wa matukū maingī, nīmūgetwo mūthiī ita-inī. Mīaka-inī ya thuutha nīmūgatharīkīra būrūri ūgaakorwo ūhonoketio kuuma mbaara-inī, ūrīa andū aguo maacockanīriiro kuuma ndūrīrī-inī nyingī magītwarwo irīma-inī icio cia būrūri wa Isiraeli, kūrīa gūtūrīte gūkirīte ihooru. Acio marutītwo ndūrīrī-inī icio, na rīu acio othe maikaraga na thayū.

⁹ Wee hamwe na mbūtū ciaku ciothe cia ita na ndūrīrī icio nyingī mūrī nacio nīmūkambata, mūmaguthūkīre ta kīhuhūkanio; mūgaatuīka ta itu rīhumbīrīte būrūri.

¹⁰ “Mwathani Jehova ekuuga ūū: Mūthenya ūcio wee nīūkagīa na meciiria, nawe nīūgathugunda ūndū mūūru.

¹¹ Nawe nīūkoiga atīrī, “Nīngūtharīkīra būrūri ūrīa wa matūūra matarī mairigīre; nīngūhithūkīra andū marī na thayū na matarekūūa ūndū, arīa othe maikaraga matūūra matarī mairigīre, na matarī ihingo na mīgīko.

¹² Nīngūtaha, na ndunyane, o na njūkīrīre matūūra marīa maanangītwo na magacocka gūtūrīwo, na njūkīrīre andū arīa marī kuo arīa monganītio kuuma ndūrīrī-inī, andū marī na ūtonga wa mahiū, na wa indo, nao matūūrīte gatagatī ka būrūri ūcio.”

¹³ Andū a Sheba, na a Dedani, na onjorithia

a Tarishishi na matūūra mothe makuo maga-akūūria atīrī, “Üükīte gūtaha indo? Ünganītie kīrīndī gīaku mūuke mūtunyane indo, na mūkuue betha na thahabu, na mūkuue mahiū na indo, o na mūtahe indo nyingī mūno?”

14 “Nī ūndū ūcio, mūrū wa mūndū, ratha ūhoro wīre Gogu atīrī: ‘Mwathani Jehova ekuuga ūū: Ihinda rīu, rīrīa andū akwa Israeli magaakorwo maikarīte marī na thayū-rī, githī o nawe ndūkarīmenya?

15 Nīūkoima gwaku kūndū kūraya, o kūu mwena wa gathigathini, wee mūrī hamwe na ndūrīrī nyingī, othe mahaicīte mbarathi, marī kīrīndī kīngī, mbūtū ya ita īrī hinya.

16 Nīūgathiī na mbere na gūūkīrīra andū akwa a Israeli ūtariī ta itu rīhumbīrīte būrūri. Matukū-inī marīa magooka, wee Gogurī, nīngagūtwara ūgoookīrīre būrūri wakwa, nīguo ndūrīrī ikaamenya rīrīa ngeyonania kūhītūkīra harīwe atī ndī mūtheru maitho-inī mao.

17 “‘Mwathani Jehova ekuuga ūū: Githī wee tiwe ndaaririe ūhoro waku matukū-inī ma mbere, ngīaria na anabii a Israeli, o acio ndungata ciakwa? Ihinda-inī rīu nīmarathire ūhoro mīaka mīngī, makiuga atī nīngagūtwara ūkamookīrīre.

18 Üū nīguo gūkaahaana ihinda-inī rīu: Rīrīa Gogu agaatharīkīra būrūri wa Israeli, marakara makwa mahiū nīmakarahūrwo, üguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.

19 Nguuga ndī na kīyo kīnene na mang’ūrī mahiū ta mwaki atī ihinda rīu nīgūkagīa gīthingithia kīnene kūu būrūri-inī wa Israeli.

20 Thamaki cia iria-inĩ, na nyoni cia rĩera-inĩ, na nyamũ cia gĩthaka, na kanyamũ o gothe karĩa gathiiagĩra thĩ, o na andũ othe ariã marĩ gãkũ thĩ nãmakainaina maanyona. Irĩma nãikang'aũranio, na hurûrûka nãikaragana, o na rãthingo o ruothe nãrãkamomoka.

21 Nãngarehithia rãhiü rwa njora rãükirĩre Gogu kũu irĩma-inĩ ciakwa ciothe, ũguo nãguo Mwathani Jehova ekuuga. Naruo rãhiü rwa njora rwa o mãndũ nãrãgookirĩra mûrû wa ithe.

22 Nãngatuïra Gogu ciira, ndãmûrehere mûthiro na ũiti wa thakame; nãngoiria mbura nene mûno, ndãmuurirĩre we mwene na thigari ciake, o na ndûrirĩrĩ icio nyingĩ irĩ hamwe nake, ndãmoirirĩre mbura ya mbembe na ūbiriti.

23 Úguo nãguo ngoonania ũnene o na ūtheru wakwa, na ndûme menyeke maitho-inĩ ma ndûrirĩrĩ nyingĩ. Hîndî ūyo nãmakamenya atî niñ niñ Jehova.'

39

1 "Mûrû wa mãndû, ratha ūhorø wa gûükirĩra Gogu, ūmwîre atîrî: 'Mwathani Jehova ekuuga ū: Nãngûükirĩra, wee Gogu, o wee mûnene wa anene a Mesheki na Tubali.

2 Nãngakûhûgûrания na ngûguucûrûrie. Nãngakûruta kûndû kûraya mwena wa gathigathini, ngûtware ūgookirĩre irĩma cia bûrûri wa Israeli.

3 Ningî nãngagûtha ūta waku uume guoko-inĩ gwaku kwa ūmotho, na ndûme mîguî yaku īgwe yume guoko-inĩ gwaku kwa ūrîo.

4 Kū irīma-igūrū cia būrūri wa Israeli nīkuo ūkaagūa, wee, na mbūtū ciaku ciothe cia ita, na ndūrīrī iria igaakorwo hamwe nawe. Nīngakūneana kūrī nyoni cia mīthembā yothe iria irīaga nyama, na kūrī nyamū cia gīthaka, ūrīlo nīcio.

5 Nīukagūa werū-inī ūtarī kīndū, nīgūkorwo nī niī njarītie ūhoro ūcio, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.

6 Nīngatwarithīria Magogu mwaki, o na nd-warithīrie andū arīa matūrāga marī na thayū kūu ndwere-inī cia iria, nao nīmakamenya atī niī niī Jehova.

7 “Nīngatūma rītwa rīakwa itheru rīmenyeke gatagatī-inī ka andū akwa a būrūri wa Israeli. Ndigacooka kūreka rītwa rīu rīakwa itheru rīthaahio, nacio ndūrīrī nīkamenya atī niī Jehova nī niī Ūrīa Mūtheru thīinī wa Israeli.

8 Mūthenya ūcio nīūrooka! Ti-itherū nīūgakinya, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga. ūcio nīguo mūthenya ūrīa njarītie ūhoro waguo.

9 “Hīndī īyo arīa maikaraga matūūra manene ma būrūri wa Israeli nīmakoimagara, nao mahūthīre indo icio ciao cia mbaara taarī ngū, macicine ihīe, macine ngo iria nini na iria nene, na mota na mīguī, na ndotono o na matimū. Magaaci hūthagīra taarī ngū ihinda rīa mīaka mūgwanja.

10 Matikabatario nīkūngania ngū werū-inī kana maciune mītitū, tondū nīmagakagia mwaki kuuma indo-inī icio cia mbaara. Nao

nīmagataha arĩa maamatahĩte na matunye arĩa maamatunyĩte indo, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.

11 “ ‘Mūthenya ūcio-rĩ, nīngaahe Gogu handū ha gūthikanwo kūu būrūri-inĩ wa Israeli, gītuamba-inĩ kīa agendi arĩa mathiiaga mwena wa irathīro werekeire Iria rīa Cumbī. Nao agendi magirīrīrio gūcooka kūgera njira īyo, tondū Gogu na kīrīndī gīake nīkuo magaathikwo. Nī ūndū ūcio hageetagwo Gītuamba kīa Hamoni-Gogu.

12 “ ‘Andū a nyūmba ya Israeli makaaniina mīeri mūgwanja* magīthika andū acio, nīguo matherie būrūri ūcio.

13 Magaathikwo nī andū othe a būrūri ūcio, na mūthenya ūcio ngaagoocithio ūgaatuūka mūthenya wao wa kūririkanagwo, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.

14 “ ‘Nao andū nīmakaheagwo wīra wa gūtheragia būrūri ūcio. Amwe magaathiī būrūri ūcio kūndū guothe, na mongererwo angī a gūthikaga ciimba iria igaakorwo itigaire kūu. Mīeri īyo mūgwanja yathira-rĩ, nīguo makaambīrīria gūcaria matigari macio.

15 Nao rīrīa magaakorwo magītuūkanīria būrūri ūcio, ūmwe wao angīkoona ihīndī rīa mūndū, nīagekīra rūūri hakuhī narīo o nginya rīrīa athikani makaarīthika kūu Gītuamba-inĩ kīa Hamoni-Gogu.

* **39:12** Ihinda rīa thikū, mīeri, kana mīaka mūgwanja rīonanagia ūkinyanīru na ūrīkīrīru.

16 (Ningī kūu nīgūgakorwo itūūra rīītagwo Hamona.) Ūguo nīguo magaatheria būrūri ūcio.

17 "Mūrū wa mūndū, Mwathani Jehova ekuuga ūū: Īta nyoni cia mīthembā yothe, na nyamū ciathe cia gīthaka, ūciīre atīrī: 'Ūnganai mūcoakanīrīre hamwe kuuma kūndū guothe, mūūke igongona-inī inene rīrīa ndīrahaarīria nī ūndū wanyu, igongona inene kūu irīma-igūrū cia būrūri wa Israeli. Kūu nīkuo mūkaarīira nyama na mūnyuīre thakame.

18 Mūkaarīa nyama cia andū arīa marī hinya, na mūnyue thakame ya andū arīa anene a thī taarī ndūrūme na tūtūrūme, na mbūri na ndegwa, ciathe irī nyamū irīa noru cia kuuma Bashani.

19 Igongona rīu ndīrahaarīria nī ūndū wanyu, mūkaarīa maguta nginya mwīhūnīrīrie, na mūnyue thakame nginya mūrīī.

20 Metha-inī yakwa mūkaarīa mūhūnē nyama cia mbarathi, o na cia arīa mathiiaga macihaicīte, na cia andū marī hinya na thigari cia mīthembā yothe', ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.

21 "Nīngonania riiri wakwa ndūrīrī-inī, nacio ndūrīrī ciathe nīkoona iherithia rīrīa ngaarehe, o na guoko kūrīa ngaamaigīrīra.

22 Kuuma mūthenya ūcio gūthiī na mbere, andū a nyūmba ya Israeli nīmakamenya atī nī ūndū Jehova Ngai wao.

23 Nacio ndūrīrī nīkamenya atī andū a Israeli maatahītwo nī ūndū wa wīhia wao, tondū nīmagire kūnjīhoka. Nī ūndū ūcio ngīmahitha

ūthiū wakwa, ngīmaneana kūrī thū ciao, nao othe makiūragwo na rūhiū rwa njora.

24 Kūringana na ūrīa thaahu wao watariī na mahītia mao, ūguo noguo ndaamaherithirie na ngīmahitha ūthiū wakwa.

25 “Nī ūndū ūcio Mwathani Jehova ekuuga ūū: Rīu nīngūcookia Jakubu kuuma kūrīa aatwarītwo aatahwo, na njiguīre andū othe a Isiraeli tha, o na ndūūgamīrīre rītwa rīakwa itheru na kīyo.

26 Nīmakariganīrwo nī thoni ciao na kwaga kwīhokeka kwao guothe kūrīa maanyonirie rīrīa maatūrīaga na thayū būrūri-inī wao gūtarī mūndū ūngīmamakia.

27 Hīndī ūrīa ngaakorwo ndīmacooketie kuuma ndūrīrī-inī, na ngaamongania kuuma mabūrūri-inī ma thū ciao, nīngeyonania atī ndī mūtheru kūgerera harīo maitho-inī ma ndūrīrī nyīngī.

28 Hīndī ūyo nīmakamenya atī niī nī niī Jehova Ngai wao, tondū o na gūtuīka nīndatūmire matahwo magītwarwo thīnī wa ndūrīrī, nīngamacookanīrīria būrūri-inī wao kīumbē, na hatirī o na ūmwe ngaatiga na thuutha.

29 Ndigacooka kūmahitha ūthiū wakwa, nīngūkorwo nīngaitīrīria andū a nyūmba ya Isiraeli Roho wakwa, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.”

40

Kīeya kīa Hekarū ūrīa Njerū

¹ Na rīrī, mwaka-inī wa mīrongo ūrī na ītano wa gūtahwo gwitū, kiambīrīria-inī kīa mwaka ūcio, mūthenya wa ikūmi wa mweri ūcio, naguo nī mwaka wa ikūmi na īna kuuma rīrīa itūūra inene riātunyanirwo, mūthenya o ūcio-rī, guoko kwa Jehova kwarī igūrū riākwa, nake akīndwara itūūra-inī rīu inene.

² Ndī thiinī wa cioneki cia Ngai nīandwarire būrūri wa Israeli, akīnjiga kīrima-igūrū kīraaya mūno, na mwena wakīo wa gūthini kwarī na mīako yoonekaga ītariī ta itūūra inene.

³ Nake akīndwara ho, na niī ngīona mūndū, na mūhianīre wake watariī ta gīcango; nake aarūngiī itoonyero-inī arī na rūrigi rwa gatani, na rūthanju rwa gūthima* guoko-inī gwake.

⁴ Nake mūndū ūcio akīnjīra atīrī, “Mūrū wa mūndū, ta rora na maitho maku, na ūigue na matū maku, na ūrūmbūye wega maūndū mothe marīa ngūkuonia, nīgūkorwo nīkīo gītūmīte wee ūrehwo gūkū. Īra andū a nyūmba ya Israeli maūndū mothe marīa ūkuona.”

Kīhingo kīa Mwena wa Irathīro gīa Gūtoonya Nja ya Nyumīrīra

⁵ Ningī nīndonire rūthingo rwathiūrūrūkīirie hekarū mīena yothe. Rūthanju rwa gūthima rūrīa rwarī guoko-inī kwa mūndū ūcio rwarī na ūraihi wa mīkono ītandatū. Nake nīathimire rūthingo; warīi waruo warī wa mīkono ītandatū,[†] na mīkono ītandatū kūraiha na igūrū.

* **40:3** Rūthanju rūrū rwa gūthima rwarī na ūraihi wa ta mita

³ † **40:5** nī ta mita 3

6 Agīcooka agīthiī kīhingo-inī kīrīa kīang'etheire mwena wa irathīro. Akīambata na ngathī ciakīo, na agīthima hingīro ya kīhingo; yarī ya mīkono ītandatū gūtoonya na thīinī.

7 Natuo tūnyūmba twa arangīri twarī twa mīkono ītandatū kūraiha, na mīkono ītandatū kwarama, na itīna rīa kuuma kanyūmba kamwe nginya karīa kangī rīarī rīa mīkono ītano. Nayo hingīro ya kīhingo kīu kīariganītie na gīthaku kīrīa kīang'etheire hekarū, nakīo kīarī kīa mīkono ītandatū gūtoonya na thīinī.

8 Ningī agīthima gīthaku kīrīa kīang'etheire hekarū;

9 nakīo kīarī kīa mīkono īnana‡ gūtoonya na thīinī. Gīthaku kīu kīarī na itugī igīrī, O gītugī kīarī na wariī wa mīkono iīrī.§ Nakīo gīthaku kīu kīang'etheire hekarū.

10 Thīinī wa kīhingo kīa mwena wa irathīro haarī na tūnyūmba tūtatū twa arangīri o mwena; na tuothe tūtatū twarī na ithimo ciiganaine, naguo mwena wa na mbere wa thingo cia tūnyūmba twa arangīri warī wa ithimo ciiganaine.

11 Ningī agīthima wariī wa njīra ūyo ya itoonyero rīu, nayo yarī ya mīkono ikūmi,* na ūraihi wayo warī wa mīkono ikūmi na ītatū.†

12 Mwena wa na mbere wa o kanyūmba ka arangīri haarī na rūthingo rwarī rwa mūkono ūmwe‡ kūraiha na igūrū, natuo tūnyūmba tūu

‡ **40:9** nī ta mita 4 § **40:9** nī ta mita 1 * **40:11** nī ta mita 5

† **40:11** nī ta mita ithathatū na robo ithatū (6.75) ‡ **40:12** nī ta nuthu mita (0.5)

twa arangīri twarī twa mīkono ītandatū[§] mīena yothe īna.

¹³ Ningī agīthima itoonyero rīu arutītie kūma mūthia wa na thuutha wa rūthingo rwa kanyūmba kamwe ka arangīri nginya mūthia wa na thuutha wa kanyūmba karīa kaang'ethanīire nako; itīna rīu rīarī rīa mīkono mīrongo ūrī na ītano* kuuma mwanya ūmwe wa karūthingo nginya mwanya ūrīa waringanīte naguo.

¹⁴ Ningī agīthima mīena ya na mbere ya thingo gūthiūrūrūka mīena yeerī ya na thīnī ya itoonyero, na yarī ya mīkono mīrongo ītandatū.[†] Gīthimo kīu gīakinyīte gīthaku-inī kīrīa kīang'etheire nja īyo.

¹⁵ Itīna rīa kuuma itoonyero rīa kīhingo nginya mūthia ūrīa ūngī wa gīthaku kīarīo warī wa mīkono mīrongo ītano.[‡]

¹⁶ Tūnyūmba tūu twa arangīri hamwe na thingo icio ciarī thīnī wa itoonyero rīu nī gwatūrīkītio mīanya mīceke karūthingo-inī ka igūrū mīena yothe, o ūndū ūmwe na gīthaku; tūmīanya tūu tuothe twerekeire na thīnī. Ūthiū wa thingo icio nīwagemetio na mīkīndū.

Nja ya Nyumīrīra

¹⁷ Ningī akīndwara nja ūrīa ya nyumīrīra. Ngīona hau nī haarī na tūnyūmba, na nī haarītwo mahiga makarigiicīria nja īyo yothe; nī haarī na tūnyūmba mīrongo ītatū twakītwo tūtwaranīte na hau haarītwo mahiga.

§ 40:12 nī ta mita 3 * 40:13 nī ta mita 13 † 40:14 nī ta mita
31 ‡ 40:15 nī ta mita 26

18 Handū hau haarītwo mahiga haarī mīena-inī ya matoonyero macio, naguo wariī waho na ūraihi nīciaiganaine; hau nīho haarītwo mahiga mwena wa mūhuro.

19 Ningī agīthima itīna rīa kuuma mwena wa na thīinī wa kīhingo kīa mūhuro nginya mwena wa na nja wa nja ya na thīinī; yarī mīkono igana§ mwena wa irathīro, o ūndū ūmwe na mwena wa gathigathini.

Kīhingo kīa Mwena wa Gathigathini

20 Ningī agīthima ūraihi na wariī wa kīhingo kīrīa kīerekeire mwena wa gathigathini, gīa gūthīi nja īyo ya nyumīrīra.

21 Tūnyūmba twakīo twa arangīri, tūtatū o mwena, na thingo ciakīo, o na gīthaku gīakīo ciarī na ithimo ciaiganaine na cia itoonyero rīu rīa mbere. Kīarī kīa ūraihi wa mīkono mīrongo ītano, na wariī wa mīkono mīrongo ūrī na ītano.

22 Mīanya yakīo, na gīthaku gīakīo na magemio ma mīkīndū ciarī na ithimo o ta cia kīhingo kīrīa kīerekeire mwena wa irathīro. Ngathī ya makinya mūgwanja yaambatīte nginya ho, nakīo gīthaku gīakīo gīkang'ethanīra nayo.

23 Nī haarī na kīhingo gīa gūtoonya nja ya na thīinī, kūng'ethanīra na kīhingo gīa gathigathini o ta ūrīa kwarī na kīhingo mwena wa irathīro. Nake agīthima itīna rīa kuuma kīhingo kīmwe nginya kīrīa kīang'ethanīire nakīo; narīo itīna rīu rīarī rīa mīkono igana.

Kīhingo kīa Mwena wa Gūthini

24 Ningī akīndongoria na mwena wa gūthini, na niī ngīona kīhingo kīerekeire mwena wa gūthini. Nake agīthima itingī ciakīo na gīthaku gīakīo, nacio nīciaiganainie ithimo na icio ingī.

25 Itoonyero rīu na gīthaku kīarīo ciarī na tūmīanya tūceke mīena yothe, twatariī ta mīanya ya ihingo icio ingī. Itoonyero rīu rīarī rīa mīkono mīrongo ītano kūraiha, na mīkono mīrongo īrī na ītano kwarama.

26 Ningī ngathī ya makinya mūgwanja nīyaambatīte īgakinya kīhingo-inī kīu, nakīo gīthaku gīakīo kīang'ethanīire na nja ya hekarū; thingo ciakīo iria ciarī o mwena wa njīra īyo nīciagemetio na mīkīndū.

27 Hau nja ya na thīinī o na ho nī haari kīhingo kīerekeire mwena wa gūthini, nake agīthima kuuma kīhingo-inī kīu nginya kīhingo-inī kīa nyumīrīra kīa mwena wa gūthini; itīna rīu rīarī rīa mīkono igana.

Ihingo cia Gūtoonya Nja ya na Thīnī

28 Ningī akīnginyia nja ya na thīinī tūtoonyeire kīhingo kīa mwena wa gūthini, nake agīthima kīhingo kīa mwena ūcio; nakīo nīkīaiganainie ithimo na ihingo icio ingī.

29 Tūnyūmba twakīo twa arangīri, na thingo ciakīo, na gīthaku gīakīo nīciaiganainie ithimo na icio ingī. Itoonyero rīu na gīthaku kīarīo ciarī na mīanya mīena yothe. Itoonyero rīu rīarī na ūraiha wa mīkono mīrongo ītano, na wariī wa mīkono mīrongo īrī na ītano.

30 Ithaku cia matoonyero marĩ maarĩ hakuhĩ na nja ya na thĩinĩ ciarĩ na ūraihu wa mĩkono mĩrongo ūrĩ na ïtano, na wariiã wa mĩkono ïtano.

31 Gîthaku gîakio kîang'etheire nja ũyo ya nyumîrîra; nacio itingi ciakio nîciagemetio na mîkîndû, na ngathî ya makinya manana nîyaambatîte ìgakinya ho.

32 Ningi akînginyia nja ya na thĩinĩ mwena wa irathiro, nake agîthima itoonyero rîu; nario nîrîaiganainie ithimo na matoonyero macio mangi.

33 Tûnyûmba twakio twa arangiri, na thingo ciakio, na gîthaku gîakio nîciagaganainie ithimo na icio ingi. Itoonyero rîu na gîthaku kîarîo ciarî na mîanya mîena yothe. Nario itoonyero rîarî rîa ūraihu wa mĩkono mĩrongo ïtano, na wariiã wa mĩkono mĩrongo ūrîna ïtano.

34 Gîthaku gîakio kîang'etheire nja ũyo ya nyumîrîra; nacio itingi ciakio nîciagemetio na mîkîndû mîena yeeri, na ngathî ya makinya manana yaambatîte ìgakinya ho.

35 Ningi agîcooka akînginyia kîhingo-ini kîa mwena wa gathigathini, nake agîthima kîhingo kîu. Nakio nîkîaiganainie ithimo na ihingo icio ingi,

36 o ūndû ūmwe na tûnyûmba twakio twa arangiri, na thingo ciakio, na gîthaku gîakio, nakio kîarî na mîanya mîena yothe. Kîhingo kîu kîarî na ūraihu wa mĩkono mĩrongo ïtano, na wariiã wa mĩkono mĩrongo ūrîna ïtano.

37 Gîthaku gîakio kîang'etheire nja ũyo ya nyumîrîra; nacio itingi icio ciakio nîciagemetio

na mīkīndū mīena yeerī, na ngathī ya makinya manana yaambatīte īgakinya ho.

Tūnyūmba twa kūrīa Kwahaaragīrio Magongona

38 Ningī hau gīthaku-inī, o itoonyero-inī rīa na thīinī, nī haarī na kanyūmba kaarī na mūromo, na hau nīho maruta ma njino maathambagīrio.

39 Hau gīthaku-inī gīa itoonyero nī haarī metha igīrī o mwena, na igūrū rīacio nīho haathīnjagīrwo nyamū cia magongona ma njino, na magongona ma mehia, o na magongona ma mahītia.

40 Mwena-inī wa rūthingo rwa na nja rwa gīthaku kīu gīa itoonyero rīu, hakuhī na ngathī ya kwambata itoonyero-inī rīa kīhingo kīa mwena wa gathigathini nī haarī na metha igīrī, na mwena ūcio ūngī wa ngathī naho nī haarī na metha ingī igīrī.

41 Nī ūndū ūcio haarī na metha inya mwena ūmwe wa itoonyero, na inya mwena ūcio ūngī, ciothe ciarī metha inyanya, na igūrū rīacio nīho haathīnjagīrwo nyamū cia magongona.

42 Ningī haarī na metha inya cia mahiga maicūhie nī ūndū wa maruta ma njino, o ūmwe ūraihi wa mūkono ūmwe na nuthu,* na warīi wa mūkono ūmwe na nuthu, na mūkono ūmwe kūraiha na igūrū. Igūrū rīacio nīho haigagīrīrwo indo cia wīra wa gūthīnja nyamū cia maruta ma njino, na magongona marīa mangī.

* **40:42** nī ta mita robo ithatū (0.75)

43 Tūhocio twa njibe igīrī, o kamwe karī na ūraihi wa wariī wa rūhī,[†] twathecereirio rūthingo-inī mīena yothe. Metha icio ciarī cia kūigīrīrwo nyama cia maruta macio.

Tūnyūmba twa Athīnjīri-Ngai

44 Hau nja ya kīhingo gīa thīinī, kūu nja-inī ya na thīinī, nī kwariī na tūnyūmba twīrī, kamwe mwena wa kīhingo gīa gathigathini kerekeire mwena wa gūthini, na kangī mwena wa kīhingo gīa gūthini kerekeire mwena wa gathigathini.

45 Nake akīnjīra atīrī, “Kanyūmba kau karorete mwena wa gūthini-rī, nī ka athīnjīri-Ngai arīa maikaragia hekarū,

46 nako kanyūmba kau karorete gathigathini-rī, nī ka athīnjīri-Ngai arīa maikaragia kīgongona. Aya nīo ariū a Zadoku, na no-o Alawii arīa mangīthengerera Jehova nīguo matungatage mariī mbere yake.”

47 Ningī agīthima nja īyo: Mīena yothe īna nīyaiganaine, yariī na mīkono igana[‡] kūraiha, na mīkono igana kwarama. Nakīo kīgongona kīarī hau mbere ya hekarū.

Hekarū

48 Ningī akīnginyia gīthaku-inī kīa hekarū, na agīthima itingī icio cia gīthaku kīu; o mwena ciarī na wariī wa mīkono ītano.[§] Wariī wa itoonyero rīu warī na mīkono ikūmi na īna,* na thingo ciarī na wariī wa mīkono ītatū[†] o mwena.

[†] **40:43** nī ta centimita 8 [‡] **40:47** nī ta mita 52 [§] **40:48** nī ta mita igīrī na nuthu (2.5) * **40:48** nī ta mita mūgwanja na robo (7.25) [†] **40:48** nī ta mita īmwe na nuthu (1.5)

49 Gīthaku kīu kīarī na wariī wa mīkono mīrongo ūrī,[‡] na mīkono ikūmi na ūrī[§] kuuma mbere nginya thuutha. Ningī hau nī haarī na ngathī cia kwambata ho, na nī haarī na itugī, o kīmwe mwena ūmwe wa itingī icio.

41

1 Mūndū ūcio agīcooka akīndwara nja ya handū-harīa-haamūre ha nyumīrīra, agīthima itingī ciaho; wariī wa itingī icio warī mīkono ūtandatū* o mwena.

2 Wariī wa itoonyero warī wa mīkono ikūmi,[†] nacio thingo iria ciarī o mwena wa itoonyero rīu ciarī cia mīkono ūtano[‡] kwarama. Niacookire agīthima nja ya handū-hau-haamūre; handū hau haarī na ūraihi wa mīkono mīrongo ūna,[§] na wariī wa mīkono mīrongo ūrī.*

3 Ningī agītoonya na thīinī wa handū-harīa-haamūre, agīthima itingī cia itoonyero; o kīmwe kīarī na wariī wa mīkono ūrī.[†] Itoonyero rīu rīarī na wariī wa mīkono ūtandatū, nacio thingo iria ciarī o mwena ciarī na wariī wa mīkono mūgwanja.[‡]

4 Ningī agīthima ūraihi wa handū-harīa-haamūre kūu thīinī; naho haarī ha mīkono mīrongo ūrī, naguo wariī waho warī wa mīkono mīrongo ūrī gūtuīkania nginya mūthia wa nja

[‡] **40:49** nī ta mita ikūmi na robo (10:25) § **40:49** nī ta mita ithathatū na robo (6:25) * **41:1** nī ta mita 3 † **41:2** nī ta mita 5 [‡] **41:2** nī ta mita igīrī na nuthu (2:5) § **41:2** nī ta mita mīrongo ūrī na nuthu (20:5) * **41:2** nī ta mita ikūmi na robo (10:25) † **41:3** nī ta mita 1 [‡] **41:3** nī ta mita ithatū na nuthu (3:5)

ya handū-harīa-haamūre. Nake akīnjīra atīrī,
“Haha nīho Handū-harīa-Hatheru-Mūno.”

⁵ Ningī agīthima rūthingo rwa hekarū; naruo
rwarī na ūtungu wa mīkono ītandatū, natuo
tūnyūmba tūrīa twari mīena-inī yothe ya
hekarū, o kamwe kaari na warii wa mīkono
īna.[§]

⁶ Tūnyūmba tūu twa mīena-inī twakītwo
ngoroba ithatū, kamwe gagakwo karī igūrū wa
karīa kangī, o ngoroba tūnyūmba mīrongo
ītatū. Nī haari na mīgamba yohanītio
gūthiūrūrūkīria rūthingo rwa hekarū, ya
gūtiirīrīra tūnyūmba twa mīena-inī; nī ūndū
ūcio mīgamba īyo ndīatoonyetio rūthingo-inī
rūu rwa hekarū.

⁷ Tūnyūmba tūu twathiūrūrūkīirie hekarū
twakītwo tūkīararamaga o ūrīa ngoroba yathi-
iaga na igūrū. Mwako wa gūthiūrūrūkīria
hekarū īyo waakītwo wambatītio na matīna,
nī ūndū ūcio, tūnyūmba tūu tūkaaraarama o
ūrīa mūndū aambataga. Nayo ngathī yambatīte
kuuma ngoroba ūrīa yarī thī mūno nginya ūrīa ūrī
igūrū biū īgereire ngoroba ya gatagatī.

⁸ Nīndonire atī hekarū nī yarī na gītina
kīambatīrie mīena yothe, gīgatuīka mūthingi
wa tūnyūmba tūu twa mīena-inī. Mūthingi ūcio
warī na ūraihi wa rūthanju rūu rwa mīkono
ītandatū ūrīa mīraihi.

⁹ Rūthingo rwa na nja rwa tūnyūmba tūu twa
mīena-inī rwarī rwa ūtungu wa mīkono ītano.*
Ithenya ūrīa ūratigītio gatagatī ga tūnyūmba tūu
twa mīena-inī ya hekarū

10 na tūnyūmba twa athīnjīri-Ngai rīarī rīa
warii wa mīkono mīrongo iīrī gūthiūrūrūkīria
hekarū yothe.

11 Nī haarī na matoonyero mīena ya tūnyūmba
tūu hau haatigītio ithenya, rīmwe rīrī mwena
wa gathigathini na rīu rīngī rīrī mwena wa
gūthini; nakīo gītina kīu kīambatīrie na igūrū
kūnyiitana na ithenya rīu kīarī na warii wa
mīkono ītano gūthiūrūrūkīria.

12 Nyūmba iīrī yang'etheire nja ya hekarū
mwena wa ithūiro yarī ya warii wa mīkono
mīrongo mūgwanja.[†] Naruo rūthingo rwa
nyūmba īyo rwarī na ūtungu wa mīkono ītano
gūthiūrūrūkīria, na ūraihi waruo warī wa
mīkono mīrongo kenda.[‡]

13 Ningī agīthima hekarū īyo; yarī na ūraihi
wa mīkono igana,[§] nayo nja ya hekarū, na
nyūmba hamwe na thingo ciayo o nacio ciarī cia
ūraihi wa mīkono igana.

14 Warii wa nja īyo ya hekarū wa mwena wa
irathīro, o hamwe na mwena wa na mbere wa
hekarū, warī wa mīkono igana.

15 Ningī agīthima ūraihi wa nyūmba īyo
yang'etheire nja ya mwena wa na thuutha wa
hekarū, o hamwe na ithaku ciayo cia o mwena;
naguo warī wa mīkono igana.

Mwena wa nja ya handū-harīa-haamūre, na
mwena wa na thīinī wa handū-harīa-haamūre,
na gīthaku kīrīa kīang'etheire nja īyo,

[†] **41:12** nī ta mita mīrongo ītatū na ithathatū na robo (36.25)

[‡] **41:12** nī ta mita mīrongo īna na ithathatū na nuthu (46.5)

[§] **41:13** nī ta mita 52

16 o ūndū ūmwe na hingīro icio, na tūtirica tūu tūceke, hamwe na ithaku icio ciathiūrūrūkīrie ngoroba icio ithattū: kīrīa gīothe kīarī mbere ya hingīro, o na nginya hingīro īyo nīciahumbīrītwo na mbaū. Nyūmba nīyahumbīrītwo na mbaū thī, na thingo ikahumbīrīwo nginya tūtirica-inī, o na tūtirica twarī na mbaū.

17 Ningī hau igūrū rīa mwena wa nja ya itoonyero rīa gūtoonya thīnī wa handū-harīa-haamūre, na igūrū rīa thingo matīna maiganaine kūrigiicīria mwena wa thīnī na wa nja ya handū-harīa-haamūre

18 nī gwakururītwo makerubi na mīkīndū. Mīkīndū yahakanītio nī makerubi; na o ikerubi rīarī na mothiū meerī:

19 ūthiū wa mūndū warorete mūkīndū mwena ūmwe, naguo ūthiū wa mūrūūthi ūkarora mūkīndū mwena ūcio ūngī. Namo magakururwo kūrigiicīria ndwere cia hekarū īyo yothe.

20 Kuuma nyūmba thī nginya hau igūrū rīa itoonyero, nī ha kururītwo makerubi na mīkīndū rūthingo-inī rwa nja ya handū-harīa-haamūre.

21 Nja ya handū-harīa-haamūre nī yarī na buremu ya mūrango, nayo buremu ūrīa yarī hau mbere ya Harīa-Hatheru-Mūno yatarī o tayo.

22 Ningī nī haarī na kīgongona kīa mbaū kīrīa kīarī kīa mīkono ūtatū* kūraiha na igūrū, na mīkono ūrī† o mwena, mīena yothe ūna; koine ciakīo, na njikarīro yakīo, o na mīena yakīo ciarī

* **41:22** nī ta mita ūmwe na nuthu (1:5) † **41:22** nī ta mita 1

cia mbaū. Nake mündū ūcio akīnjīra atīrī, “Īno nīyo metha īrīa īrī hau mbere ya Jehova.”

²³ Handū-harīa-haamūre na Handū-harīa-Hatheru-Mūno, o handū haarī na mīrango īrī.

²⁴ O mūrango wathondeketwo na mīrango īrī ya wa mbaū, na o mūrango wahingūkaga na gatagatī.

²⁵ Nayō mīrango ya nja ya handū-harīa-haamūre nīyakururītwo makerubi na mīkīndū, ta ūrīa gwakururītwo thingo-inī, na nī haarī na membea ma mbaū hau mbere ya gīthaku kīu.

²⁶ Thingo-inī icio cia mwena wa gīthaku kīu nī haarī na tūtirica tūceke twarī na mīkīndū īkururītwo o mwena o mwena. Tūnyūmba twa mīena-inī ya hekarū o na tuo nītwarī na membea ma mbaū.

42

Tūnyūmba twa Athīnjīri-Ngai

¹ Ningī mündū ūcio akīndongoria, akīndwara mwena wa gathigathini o nginya nja īyo ya nyumīrīra, akīnginyia tūnyūmba-inī tūrīa twang'etheire nja ya hekarū na tūkang'etherā rūthingo rwa na nja rwa mwena wa gathigathini.

² Nyūmba īrīa mūrango wayo werekeire mwena wa gathigathini yarī ya ūraihi wa mīkono igana* na wariī wa mīkono mīrongo ītano.[†]

³ Gīcigo kīrīa kīarī kīa mīkono mīrongo īrī[‡] kuuma nja ya na thīinī, na gīcigo kīrīa

* **42:2** nī ta mita 52 † **42:2** nī ta mita 26 ‡ **42:3** nī ta mita ikūmi na robo (10:25)

kīang'etheire harīa haarītwo mahiga nja ya nyumīrīra-rī, nī kwarī na ithaku ciakītwo ngoroba ithatū, na o gīthaku kīang'etheire kīrīa kīngī.

⁴ Hau mbere ya tūnyūmba tūu nī haarī na gacīra ga thiinī karī na wariī wa mīkono ikūmi, § na ūraihi wa mīkono igana. Mīrango yatuo yekīrītwo mwena wa gathigathini.

⁵ Na rīrī, tūnyūmba tūu twarī igūrū twarī tūkundakundeeru, nī ūndū ithaku nīcioete handū hanene gūkīra tūnyūmba tūrīa twakītwo ngoroba īyo yarī mūhuro na ya gatagatī.

⁶ Tūnyūmba twa ngoroba ya gatatū tūtieki rīrītwo itugī ta iria ciekīrītwo nja; nī ūndū ūcio tūnyūmba tūu tūgakīnyiiha thī gūkīra twa ngoroba īrīa yarī thī, na ya gatagatī.

⁷ Nī haarī na rūthingo rwa mwena wa na nja rwathiite rūigananīirie na tūnyūmba tūu na kūu nja ya nyumīrīra; rwatambūrūkīte mbere ya tūnyūmba tūu mīkono mīrongo ītano.

⁸ Mūhari wa tūnyūmba twa mwena ūrīa wariganītie na nja ya nyumīrīra warī wa ūraihi wa mīkono mīrongo ītano, naguo mūhari ūrīa wakuhīrīirie handū-harīa-hatheru warī wa ūraihi wa mīkono igana.

⁹ Tūnyūmba tūrīa twarī mūhuro mwena wa irathīro nī twarī na itoonyero mūndū agītoonya kuo oimīte nja ya nyumīrīra.

¹⁰ Ningī mwena wa gūthini, gūtwarana na mwena ūrīa mūraihi wa rūthingo rūu rwa nja ya nyumīrīra, kūnyiitana na mwena wa nja ya

hekarū, na kūng'ethera rūthingo rwa nja, nī haarī na tūnyūmba

¹¹ twarī na gacīra mbere yatuo. Tūnyūmba tūu twahaanaga o ta tūrīa twarī mwena wa gathigathini; twarī na ūraihi na wariī waiganaine, nacio nyumīrīra ciatuo nīciaringaine na ikaiganania ithimo. Namo matoonyero ma mwena wa gathigathini

¹² nīmahaanaine na matoonyero ma tūnyūmba twa mwena wa gūthini. Ningī nī haarī na itoonyero kīambīrīria-inī gīa gacīra karīa gaatwaranīte na rūthingo rūu rwerekeire mwena wa irathīro, na nīko mūndū aageraga agītoonya tūnyūmba tūu.

¹³ Agīcooka akīnjīra atīrī, "Tūnyūmba tūu tūrī mwena wa gathigathini na tūu tūrī mwena wa gūthini, tūu tūng'etheire nja ya hekarū, nītuo twa athīnjīri-Ngai, na nīkuo athīnjīri-Ngai arīa megūkuhīrīria Jehova makarīagīra indo cia maruta marīa matheru mūno. Kūu nīkuo makaigaga indo cia maruta iria theru mūno, nacio nī maruta ma ngano, o na maruta ma mehia, na maruta ma mahītia, nīgūkorwo handū hau nī hatheru.

¹⁴ Athīnjīri-Ngai rīrīia maatoonya handū hau haamūre-rī, matingīcooka kuuma nja ya mwena wa nyumīrīra, nginya marute nguo icio cia ūtungata, nī ūndū nī nyamūre. No nginya mehumbe nguo ingī matanakuhīrīria kūrīa andū maikaraga."

¹⁵ Rīrīia aarīkirie gūthima kīrīa kīarī mwena wa na thīinī wa hekarū, akīnyumia na nja

tūgereire kīhingo kīa mwena wa irathīro, agīthima mūigana wa handū hau mīena yothe:

¹⁶ Nīathimire mwena wa irathīro na rūthanju rwa gūthima; mūigana waho warī mīkono magana matano.*

¹⁷ Ningī agīthima mwena wa gathigathini; mūigana waho warī mīkono magana matano ūthimītwo na rūthanju rūu rwa gūthima.

¹⁸ O na agīthima mwena wa gūthini; mūigana waho warī mīkono magana matano ūthimītwo na rūthanju rūu rwa gūthima.

¹⁹ Ningī agīcooka agīthima mwena wa ithūīro; mūigana waho warī mīkono magana matano ūthimītwo na rūthanju rūu rwa gūthima.

²⁰ Üguo nīguo aathimire handū hau mīena īyo yothe īna. Handū hau haarigiicīrio na rūthingo, naruo rwarī na ūraihi wa mīkono magana matano, na wariī wa mīkono magana matano, rwa kūhakania handū harīa hatheru na harīa hatarī haamūre.

43

Hekarū Gūcookererwo nī Riiri

¹ Ningī mündū ūcio akīnginyia kīhingo-inī kīrīa kīang'etheire mwena wa irathīro,

² na niī ngīona riiri wa Ngai wa Isiraeli ūgīuka uumīte mwena wa irathīro. Mūgambo wake watariī ta mūrurumo wa maaī maingī magītherera, naguo būrūri ūgacangarara nī riiri wake.

³ Kīoneki kīu ndonire gīatariī ta kīoneki kīrīa ndoonete rīrīa ookīte kwananga itūūra rīrīa

* **42:16** nī ta mita 260

inene, na ninḡi ḡiatariī ta cioneki iria ndoonete hau R̄ūñī-in̄ī rwa Kebari; na nīī nḡñḡuithia, nḡñturumithia ûthiñ th̄ī.

⁴ Naguo riiri wa Jehova ûḡitoonya hekar̄ ûgereire k̄ihingo k̄ir̄ia k̄ierekeire mwena wa irath̄iro.

⁵ Ninḡi Roho ak̄injoya na iḡur̄u ak̄indwara nja ïyo ya na th̄iin̄ī, naguo riiri wa Jehova ûk̄iiyûra k̄uu hekar̄.

⁶ Mündü ûcio o arûgamîte hau hakuh̄i na niñr̄ī, nḡñigua mündü ak̄injar̄iria kuuma th̄iin̄ī wa hekar̄.

⁷ Ak̄injîira atîrī, "Mûr̄u wa mündü, haha nîho handü ha gîtī gîakwa gîa ûthamaki, o na nîho handü ha gûkinyithia makinya makwa. Haha nîho ngûtûûra ndîi gatagatî-in̄i ka andü a Isiraeli nginya tene. Nyûmba ya Isiraeli ndîrī hîndî ïnḡi ïgaacooka gûthaahia rîitwa rîakwa itheru, o ene o na kana athamaki ao marîthaahie na ündü wa ûmaraya wao na kûhooya mîhianano ïtarî muoyo ya athamaki ao kûndü kwao kûr̄ia gûtûûgîru.

⁸ Rîr̄ia meekîrire hingîro ciao hau hingîro-in̄i ciakwa, na itugî cia mîrango yao magiciîkîra itugî-in̄i cia mîrango yakwa, na no rûthingo rwarî gatagatî gakwa na o-rî, nîmathaahirie rîitwa rîakwa itheru na mîtugo ïyo yao ïrî magigi. Nî ündü ûcio ngîmaniina ndî na marakara.

⁹ Na rîrî, ta nîmatigane na ûmaraya wao wa kûhooya mîhianano ïtarî muoyo ya athamaki ao, na niñiñgûtûûra gatagatî-in̄i kao nginya tene.

¹⁰ "Mûr̄u wa mündü, taar̄iria ûhoro wa hekar̄

ĩyo kūrī andū a Isiraeli, nīguo maconoke nī ūndū wa mehia mao. Reke maroranie mūcoro ūcio wayo,

¹¹ na angīkorwo nīmegūconoka nī ūndū wa ūrīa wothe mekīte-rī, mamenyithie mūhianīre wa hekarū ĩyo, ūmamenyithie mūthondekere wayo, na nyumīro ciayo, na matoonyero mayo, ningī ūmoonie mūhianīre wayo wothe, na mītugo yayo yothe ya kūrūmīrīrwo, na mawatho mothe. Andīka maündū maya mothe makīonaga, nīgeetha matīie mūhianīre wayo, na mahingie mītugo yayo yothe ya kūrūmīrīrwo.

¹² “Ūyū nīguo watho wa hekarū: Kūrīa guothe kūrigiicīrie kīrīma gīkī igūrū gūgūikara kūrī gūtheru mūno. Ūcio nīguo watho wa hekarū.

Kīgongona

¹³ “Ici nīcio ithimo cia kīgongona, ithimītwo na mīkono ūrīa mīraihi, mūkono ūrīa wa ūraihu wa mūkono ūmwe* na wariī wa rūhī†: Mūberethi wakīo ūrī na ūriku wa mūkono ūmwe, na wariī wa mūkono ūmwe, naguo mūgūkū ūrīa ūkūrigiicīrie nī wa irata rīmwe‡ mūthia-inī. Kiu nīkīo kīrūgamo gīa kīgongona.

¹⁴ Kuuma mūberethi ūrīa ūrī gītina-inī nginya mūthia-inī wa mūhuro kīrī na mīkono ūrī§ kūraiha na igūrū, na wariī wa mūkono ūmwe, na kuuma mūthia-inī ūrīa mūnini nginya mūthia-inī ūrīa mūnenanene, kīrī na mīkono īna* kūraiha na igūrū, na wariī wa mūkono ūmwe.

* **43:13** nī ta nuthu mita (0.5) † **43:13** nī ta centimita 8 ‡ **43:13** nī ta centimita 22 § **43:14** nī ta mita ūmwe * **43:14** nī ta mita 2

15 Nar̄io riiko r̄ia k̄igongona-r̄i, n̄i m̄ikono īna k̄uraiha na iḡurū, nacio h̄ia inya irorete na iḡurū ikoim̄ir̄ia kuuma hau riiko-in̄i.

16 Nar̄io riiko r̄iu r̄ia k̄igongona r̄iiganaine m̄iena yothe īna, r̄ir̄i na ūraihi wa m̄ikono ik̄umi na ūr̄i,† na wariī wa m̄ikono ik̄umi na ūr̄i.

17 M̄uthia ūr̄ia ūr̄i na iḡurū o naguo n̄ūiganaine m̄iena yothe, na ūr̄i na ūraihi wa m̄ikono ik̄umi na īna,‡ na wariī wa m̄ikono ik̄umi na īna, naguo m̄uḡukū ūr̄ia ūthiūr̄ūr̄ūk̄irie n̄i wa nuthu ya m̄ukono,§ ninḡi ūkarigiic̄ir̄io n̄i m̄uberethi wa m̄ukono ūmwe. Ngath̄i cia k̄igongona k̄iu ing'etheire mwena wa irath̄iro."

18 Nake ak̄inj̄ira at̄ir̄i, "M̄urū wa m̄ündū, Mwathani Jehova ekuuga at̄ir̄i: Maya n̄imo magaatuika mañndū ma k̄ur̄um̄ir̄wo ḡuk̄irutwo magongona ma njino, na ma k̄uminjaminj̄iria thakame k̄igongona-in̄i r̄ir̄ia ḡigaakwo:

19 N̄ūkaneana ndegwa ītar̄i nḡur̄ū ītuīke ya k̄urutwo iruta r̄ia mehia, ūm̄ineane k̄uri ath̄inj̄iri-Ngai, ar̄ia Alawii, a nyūmba ya Zadoku, ar̄ia manguhaḡir̄iria mak̄indungat̄ira, ūguo n̄iguo Mwathani Jehova ekuuga.

20 N̄ūkooya thakame īmwe ya yo ūm̄ihake h̄ia-in̄i icio inya cia k̄igongona, na m̄ithia-in̄i īyo īna ya metha īyo ūr̄i iḡurū, na ūthiūr̄ūr̄ūk̄irie m̄uḡukū ūcio, n̄iguo ūtherie k̄igongona na ūk̄ihoroherie.

21 N̄ūkooya ndegwa īyo ya k̄urutwo iruta r̄ia mehia, ūm̄ic̄in̄ire handū har̄ia hathuur̄itwo

† **43:16** n̄i ta mita ithathatū na robo (6:25) ‡ **43:17** n̄i ta mita m̄ugwanja na robo (7:25) § **43:17** n̄i ta robo ya mita (0.25)

hekarū-inī kūu nja ya handū-harīa-haamūre.

22 “Mūthenya wa keerī nīūkaruta thenge ītarī na kaūūgū, ītuīke ya kūrutwo iruta rīa mehia, nakio kīgongona gītherio o ta ūrīa gīatheretio na ndegwa.

23 Warīkia gūgītheria, nīūkaruta ndegwa ītarī ngūrū, na ndūrūme kuuma rūūru-inī, cierī ikorwo itarī na kaūūgū.

24 Nīūgaciruta igongona hau mbere ya Jehova, nao athīnjīri-Ngai nīmagaciminjaminjiria cumbī, rītuīke igongona rīa njino rīrutīrwo Jehova.

25 “Ihinda rīa mīthenya mūgwanja nīūkarutaga thenge o mūthenya ya kūrutwo iruta rīa mehia; na ningī nīūkaruta ndegwa ītarī ngūrū, na ndūrūme kuuma rūūru-inī, cierī ikorwo itarī na kaūūgū.

26 Ihinda rīa mīthenya īyo mūgwanja, nīmakahoroheria kīgongona na magītherie; ūguo nīguo magaakīamūra.

27 Mīthenya īyo yarīkia gūthira, kuuma mūthenya wa īnana gūthīi na mbere, athīnjīri-Ngai nīo makaahēana maruta manyu ma njino, na maruta ma ūiguano, hau igūrū rīa kīgongona. Hīndī īyo nīngamwītīkīra, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.”

44

Mūnene, na Alawii, na Athīnjīri-Ngai

1 Ningī mündū ūcio akīnjookia nginya kīhingo-inī kīa nyumīrīra ya handū-harīhaamūre, kīrīa kīang'etheire mwena wa irathīro, nakō kīarī kīhinge.

2 Nake Jehova akīnjīra atīrī, "Kīhingo gīkī kīrīkaraga kīrī kīhinge. Gītikanahingūrwo; gūtirī mündū ūgaagītoonyera. Kīrīkaraga kīhingītwo tondū nīkīo Jehova, Ngai wa Israeli, aatoonyeire.

3 Mūthamaki we mwene nowe wiki ūngīkara mwena wa thīnī wa itoonyero rīu na arīire irio hau mbere ya Jehova. Arītoonyagīra gīthaku gīa itoonyero rīu, na akiuma na nja akoimīra njīra o ro īyo."

4 Ningī mündū ūcio akīndwara na njīra ya kīhingo kīa mwena wa gathigathini nginya hau mbere ya hekarū. Ngīcūthīrīria, ngīona riiri wa Jehova ūiyūrīte hekarū īyo ya Jehova, na niī ngīngūithia, ngīturumithia ūthīū thī.

5 Nake Jehova akīnjīra atīrī, "Mūrū wa mündū, rora wega, na ūthikīrīrie wega, na ūrūmbūiye maūndū mothe marīa ngūkwīra makoniī mawatho mothe megīi hekarū ya Jehova. Rūmbūiya ūhoro wa itoonyero rīa hekarū, na njīra ciithe cia kuuma handū-harīhaamūre.

6 Īra andū aya aremi a nyūmba ya Israeli atīrī, 'Mwathani Jehova ekuuga ūū: Inyuī andū a nyūmba ya Israeli, maūndū manyu ma magigi nīmaiganīte!

7 Hamwe na maūndū marīa mothe marī magigi mwekire, nīmwatoonyirie andū a kūngī matarī aruu ngoro na mwīrī handū-hakwa-

harĩa-haamûre, mûgîthaahia hekarû yakwa rîrîa mwandutîire irio, na maguta, na thakame, na mûgîthûkia kîrîkanîro giakwa.

⁸ Handû ha kûruta wîra wanyu ūrîa wagîrîire ûkonîi maündû makwa marîa matheru, mwaituire andû angî arûgamîrîri a handû-hakwa-harîa-haamûre.

⁹ Mwathani Jehova ekuuga ūū: Gûtirî mûndû wa kûngî ûtarî mûruu ngoro na mwîrî ūngîtoonya handû-hakwa-harîa-haamûre, o na angîkorwo nî andû a kûngî arîa matûuranagia na andû a Israeli.

¹⁰ “ ‘Alawii arîa maanjehereire makîndaihîrîria hîndî îrîa andû a Israeli maaturuurire na makîehera harî niî makîrûmirîra mîhianano yao-rî, no nginya magaacookererwo nî mehia mao.

¹¹ Andû acio no matungatage handû-hakwa-harîa-haamûre, na maikaragie ihingo cia hekarû o na matungatage thîinî wayo; no mathînje nyamû cia maruta ma njino, na marutagîre andû magongona mao, na marûgamage mbere ya andû makamatungatîra.

¹² No rîrî, tondû nîo maamatungatîire marî mbere ya mîhianano yao, na magîtûma andû a nyûmba ya Israeli magûe mehia-inî-rî, nî ūndû ūcio na niî nîndîhîtîte njoete guoko na igûrû atî no nginya magaacookererwo nî mehia mao, ūguo nîguo Mwathani Jehova ekuuga.

¹³ Andû acio matigacooka kûnguhîrîria mandungatagîre ta athînjîri-Ngai, kana makuhîrîrie kîndû o na kîrîkû kîa indo ciakwa iria theru, kana maruta makwa marîa matheru mûno;

no nginya magaacookererwo nī gīconoko kīa maūndū marīa marī magigi maneeka.

14 No nīngamatua arūgamīrīri a maūndū ma hekarū, na mawīra mothe marīa mabataire kūrutwo kūu thīnī.

15 “No rīrī, athīnjīri-Ngai, acio marī Alawii na a rūciaro rwa Zadoku, o acio maarutire mawīra ma handū-hakwa-harīa-haamūre na wīhokeku rīrīa andū a Isiraeli meeherire makiuma harī niī, nīo marīnguhagīrīria makandungatīra; marīrūgamaga mbere yakwa makaruta magongona ma maguta na ma thakame, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.

16 Acio oiki nīo marītoonyaga handū-hakwa-harīa-haamūre; acio oiki nīo marīkuhagīrīria metha yakwa makandungatīra na makaruta wīra wakwa.

17 “Hīndī īrīa megūtoonya ihingo-inī cia nja ya na thīnī, marīnhumbaga nguo cia gatani; matikanehumbe nguo o na īmwe ya guoya wa ng'ondū hīndī īrīa megūtungata ihingo-inī cia nja īrīa ya na thīnī, kana kūu hekarū thīnī.

18 Nīmeyohage iremba cia gatani mītwe, na nguo cia gatani cia thīnī njohero-inī. Matikanehumbe kīndū o na kīrīkū kīngītūma mathigine.

19 Hīndī īrīa mekuuma matoonye nja ya nyumīrīra kūrīa andū marī-rī, makaruta nguo iria megūtungataga nacio, na magacitiga tūnyūmba-inī tūrīa twamūre, na makehumba nguo ingī, nīgeetha matikae kwamūra andū acio na ūndū wa nguo icio ciao.

20 “Matikanenjwo njuīrī īthire mītwe, kana mareke njuīrī ciao iraihe mūno, no nī maigage njuīrī ciao cia mītwe irī nenge.

21 Ningī gütikanagie na mūthīnjīri-Ngai ūkūnyua ndibei rīrīa egūtoonya nja ya na thīinī.

22 Matikanahikie atumia a ndigwa, kana mahikie atumia arīa matiganīte na athuuri ao; no rīrī, no mahikie airītu gathirange a rūciaro rwa andū a Isiraeli, kana atumia a ndigwa a athīnjīri-Ngai.

23 No nginya marutage andū akwa ūtiganu wa maündū marīa matheru na marīa ma ndūire, na mamoonagie gūkūūrana maündū marīa marī thaahu na marīa matarī thaahu.

24 "Kūngīgīa ngarari-rī, athīnjīri-Ngai no nginya matuithanagie ciira,* na maūtue kūringana na matuīro makwa ma ciira. Nīmarīmenyagīrīra mawatho makwa na kīrīra kīa watho wakwa wa kūrūmīrīrwo igūrū rīa ciathī ciakwa ciothe iria njathane, na maikaragie Thabatū ciakwa irī theru.

25 "Mūthīnjīri-Ngai ndakanethaahie na ūndū wa gūkuhīrīria kīmba; no rīrī, ūrīa ūkuīte angīkorwo nī ithe kana nyina, kana mūriū kana mwarī, kana mūrū wa nyina kana mwarī wa nyina ūtahikīte-rī, hīndī īyo no ethaahie.

26 Aarīkia gūtherio-rī, no nginya eterere mīthenya mūgwanja.

27 Mūthenya ūrīa agaacooka gūtoonya nja irīa ya na thīinī ya handū-harīa-haamūre nīguo agatungate thīinī wa handū-harīa-haamūre-rī, no nginya erutīre iruta rīa mehia, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.

* **44:24** Athīnjīri-Ngai nīmatungataga ta atiirīrīri būrūri. Üyū warī wīra ūmwe wao kuuma matukū ma tene (1Sam 4:18; 2Maū 19:8-11).

28 “ ‘Nī no niī igai rīa athīnjīri-Ngai. Mūtikanamagaīre igai gūkū būrūri wa Israeli; Nī niī ngūtuīka igai rīao.

29 Marīrīaga maruta ma ngano, na maruta ma mehia, na maruta ma mahītia; nakīo kīndū o giothe kīrīa kīrutīrwo Jehova gūkū būrūri wa Israeli gīgaatuīka kīao.

30 Maciaro mothe ma mbere marīa mega, na iheo cianyu ciathe cia mwanya, igaatuīka cia athīnjīri-Ngai. No nginya mūmaheage gīcunjī kīa mbere kīa mūtu ūrīa mūhinyu nīgeetha kīrathimo gītūūre kwanyu mīciī.

31 Athīnjīri-Ngai matikanarīe nyamū o na īrīkū īngīkorwo īkuīte, īrī nyoni, kana matigari ma nyamū yūragītwo nī nyamū īngī.

45

Kūgaya Būrūri

1 “ Hīndī ūrīa mūkaagaya būrūri ūtuīke magai-rī, nīmūkarutīra Jehova gīcigo kīa būrūri ūcio gītuīke rūgongo rwamūre, gīkorwo na mīkono 25,000* kūraiha, na mīkono 20,000† kwarama; gīcigo kīu giothe gīgaatuīka gītheru.

2 Gīcigo-inī kīu, nīhakagaywo gīcigo kīa mīena īna īigananīte, gīkorwo kīrī na mīkono 500‡ o mwena, hatuīke handū-harīa-haamūre, hacooke hathiūrūrūkīrio nī njīra ya mīkono mīrongo ītano. §

3 Rūgongo-inī rūu rwamūre, nīmūgathima gīcunjī kīa ūraihi wa mīkono 25,000, na wariī

* **45:1** nī ta kilomita 12 † **45:1** nī ta kilomita 10 ‡ **45:2** nī ta mita 260 § **45:2** nī ta mita 26

wa mīkono 10,000. Gīcigo-inī kīu nīho ha-gaakwo handū-harīa-haamūre, na nīho Handū-harīa-Hatheru-Mūno.

⁴ Handū hau hagaatuīka haamūre thīnī wa būrūri nī ūndū wa athīnjīri-Ngai, arīa matungataga handū-harīa-haamūre, arīa marīkuhagīrīria ho nīguo matungatagīre Jehova. No ho hagaatuīka ha nyūmba ciao o na hatuīke harīa hatheru ha handū-harīa-haamūre.

⁵ Gīcigo kīa mūigana wa ūraihi wa mīkono 25,000, na wariī wa 10,000 gīgaatuīka kīa Alawii, arīa matungataga thīnī wa hekarū, gītuīke igai rīao rīa gwakwo matūūra ma gūtūūrwo.

⁶ “Nīmūkagaya gīcigo gīakwo itūūra inene, gīcigo kīa wariī wa mīkono 5,000,* na ūraihi wa mīkono 25,000, kīhakane na gīcigo kīrīa kīamūre; gīcigo kīu gīgaatuīka kīa andū a nyūmba yothe ya Isiraeli.

⁷ “Gīthaka kīrīa gīgaatuīka kīa mūnene ūcio gīkaahakana mbarī cierī na rūgongo rūrīa rwamūrīirwo Jehova, hamwe na gīthaka gīa itūūra rīrīa inene. Kuuma mwena wa ithūūro gīgaatambūrūka kīrorete mwena wa ithūūro, na kuuma mwena wa irathīro gītambūrūke kīrorete mwena wa irathīro, naguo ūraihi wakīo ūgaakīgama kuuma mūhaka wa ithūūro nginya wa irathīro, gītwaranīte na mīhaka ya magai ma Benjmini na Juda.

⁸ Gīthaka kīu nīkīo gīgaatuīka igai rīake thīnī wa būrūri wa Isiraeli. Nao anene acio akwa matigacooka kūhinyīrīria andū akwa, no

* **45:6** nī ta kilomita igīrī na nuthu (2:5)

nīmagetīkīria andū a nyūmba ya Isiraeli meg-watīre bürūri ūcio kūringana na mīhīrīga yao.

9 “Mwathani Jehova ekuuga ūū: Inyuī anene aya a Isiraeli, ūguo mwīkīte nī mūiganu! Eheriai maūndū ma ūhinya na ma kūhinyanīrīria, mwīkage ūndū ūrīa ūrī wa kīhooto na wagīrīre. Tigai gūtunyaga andū akwa indo, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.

10 No nginya mūhūthagīre ithimo iria īringaine wega, na mūhūthagīre eba ūrīa ūringaine wega, o na bathi ūrīa ūringaine wega.

11 Eba na bathi ikorwo irī kīgeri kīmwe kīganaine, bathi ūmwe ūiganagīre gīcunjī gīa ikūmi kīa homeri o ūmwe, o nayo eba ūmwe ūiganagīre gīcunjī gīa ikūmi kīa homeri o ūmwe; homeri ūmwe ituīke nīyo kīgeri kīrīa gītīkīrīku gīa gūcithima cierī.

12 Cekeri ūmwe ūrīkoragwo ūrī ya gera mīrongo ūrī. Cekeri mīrongo ūrī, kuonganīrīria na cekeri ingī mīrongo ūrī na ithano, kuonganīrīria na ingī ikūmi na ithano, nī ūndū ūmwe na mina ūmwe.

Maruta na Mīthenya ūrīa Mīamūre

13 “Gīkī nīkīo kīheo kīa mwanya kīrīa mūrīrutaga: Nakīo nī gīcunjī gīa ithathatū kīa eba ūmwe[†] kuuma harī o homeri ūmwe[‡] ya ngano, na gīcunjī gīa ithathatū kīa eba ūmwe kuuma harī o homeri ūmwe ya cairi.

14 Gīcunjī kīrīa gītue kīa maguta, mathimītwo na gīthimi kīa bathi, nī gīcunjī gīa ikūmi kīa

[†] **45:13** nī ta kilo ithatū na nuthu (3.5) [‡] **45:13** nī ta kilo 220

bathiſ kuumma harī o kori ūmwe* (nayo kori ūmwe ūrī na bathi† ikūmi kana homeri ūmwe‡, nīgūkorwo bathi ikūmi nīcio homeri ūmwe).

¹⁵ Ningī ng'ondū ūmwe nīkarutwo kuumma harī o rūru rwa ng'ondū magana meerī kuumma ūrīthio-inī ūrīa mwega ūrī maaī kūu būrūri wa Israeli. Icio nīcio igaatuīka cia maruta ma mūtu, na maruta ma njino, o na cia maruta ma ngwatanīro, nīguo andū mahorohagīrio nacio, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.

¹⁶ Andū othe a būrūri nīmakanyiitanīra ūhoro-inī ūcio wa kūruta iheo cia mwanya cia kūhūthīrwo nī mūnene thīinī wa būrūri wa Israeli.

¹⁷ Mūnene ūcio nīwe ūkaarutaga maruta ma njino, na maruta ma mūtu, na maruta ma kūnyuuo ciathī-inī, na Tūrūgamō twa Mweri, na Thabatū, o na ciathī-inī ciothe iria njathane cia andū a nyūmba ya Israeli. Nīakaruta maruta ma mehia, na maruta ma mūtu, na maruta ma njino, na maruta ma ngwatanīro ma kūhoroheria andū a nyūmba ya Israeli.

¹⁸ “Mwathani Jehova ekuuga ūū: Mweri wa mbere, o mūthenya wa mbere wa mweri ūcio, nīmūkaruta gategwā gatarī na kaūūgū nīguo mūtherie handū-harīa-haamūre.

¹⁹ Mūthīnjīri-Ngai nīakooya thakame ūmwe ya maruta ma mehia amīhake itingī-inī cia mīrango ya hekarū, na amīhake koine ciothe inya cia metha ya kīgongona, o na amīhake itingī-inī cia itoonyero rīa nja ya na thīinī.

§ 45:14 nī ta lita 2 * 45:14 nī ta lita 220 † 45:14 nī ta lita 22
‡ 45:14 nī ta lita 220

20 Ūguo noguo mūgeeka mūthenya wa mūgwanja wa mweri ūcio nī ūndū wa mūndū o wothe ūngūhia atekwenda kana echie nī ūndū wa kūrigwo; ūguo nīguo mūkaahoroheria hekarū īyo.

21 “Mweri wa mbere, mūthenya wa ikūmi na īna wa mweri o ūcio nīguo mūrīgīaga na gīathī kīa Bathaka, ihinda rīa mīthenya mūgwanja, ihinda rīrīa mūrīrīaga mīgate ītarī mīkīre ndawa ya kūimbia.

22 Mūthenya ūcio-rī, mūnene akaaruta ndegwa irī iruta rīa mehia nī ūndū wake mwene, o na nī ūndū wa andū othe a būrūri ūcio.

23 O mūthenya, ihinda rīa mīthenya īyo mūgwanja ya Gīathī kīu, mūnene ūcio nīakaruta ndegwa mūgwanja, na ndūrūme mūgwanja ītarī na kaūūgū, cia kūrutīra Jehova maruta ma njino, na arute thenge cia iruta rīa mehia.

24 Ningī arute mūtu wa eba īmwe[§] ūtuīke iruta rīa mūtu harī o ndegwa, na eba īmwe harī o ndūrūme, na hini īmwe* ya maguta harī eba īmwe.

25 “Ihindā-inī rīu rīa mīthenya īyo mūgwanja ya Gīathī kīu, kīrīa gīkaambīrīria mweri wa mūgwanja, mūthenya wa ikūmi na ītano, nīakaruta indo ta icio nī ūndū wa maruta ma mehia, na maruta ma njino, na maruta ma mūtu, o na ma maguta.

46

1 “Mwathani Jehova ekuuga ūū: Kīhingo

§ **45:24** nī ta kilo 22 * **45:24** nī ta lita 4

kĩa nja ya na thĩinĩ kĩrĩa kĩrorete irathĩro kĩrïkaraga kĩhingitwo mĩthenya itandatũ ũrĩa ya kûrutwo wîra, no mûthenya wa Thabatũ na mûthenya wa Karûgamo ka Mweri nîkîrhingûragwo.

² Nake mûnene arîitoonyaga kuo na njîra ya gîthaku kîrîa gîa itoonyero, na akarûgama hau gîtugî-inî gîa kîhingo. Nao athînjîri-Ngai marute igongona rîa maruta make ma njino, na maruta make ma ngwatanîro. Arîîhooyagîra hau hingîro-inî ya itoonyero, agacooka aкоima nja, no kîhingo kîu gîtikahingwo nginya o hwaînî.

³ Nao andû a bûrûri ūcio nîmarîîhooyagîra hau mûromo-inî wa kîhingo kîu marî mbere ya Jehova mûthenya ya Thabatû na ya Tûrûgamo twa Mweri.

⁴ Namo maruta ma njino marîa mûnene ūcio arîîrutagîra Jehova mûthenya wa Thabatû nî tûtûrûme tûtandatû, na ndûrûme ûmwe, ciathe ikorwo itarî na kaûûgû.

⁵ Narîo iruta rîa ngano rîrîa rîakûrutanîrio na ndûrûme ûyo rîrîkoragwo rîrî rîa eba ûmwe,* na iruta rîa ngano rîa kûrutanîrio na tûtûrûme tûu rîrîkoragwo rîrî rîngî o ta ûrîa angîyendera, hamwe na hini ûmwe[†] ya maguta harî o eba ûmwe.

⁶ Naguo mûthenya wa Karûgamo ka Mweri arîîrutaga ndegwa itarî ngûrû, na tûtûrûme tûtandatû, na ndûrûme ûmwe, ciathe itarî na kaûûgû.

⁷ Ningî nîarîîrutaga iruta rîa ngano, akaruta

* **46:5** nî ta kilo 22 † **46:5** nî ta lita 4

eba ūmwe hamwe na ndegwa ūyo, na eba ūmwe hamwe na ndūrūme ūyo, na akaruta tūtūrūme tūngī o ta ūrīa angīenda kūruta, hamwe na hini ūmwe ya maguta harī o eba ūmwe.

8 Na rīrīa mūnene egūtoonya-rī, arīitoonyagīra gīthaku gīa itoonyero, na akiuma akoimīra njīra o ūyo.

9 “ Hīndī ūrīa andū a būrūri ūcio marīukaga mbere ya Jehova mīthenya ya ciathī iria njathane, mūndū o wothe ūrīa ūgaatoonyera kīhingo kīa mwena wa gathigathini akahooe-rī, akiuma akimagīra kīhingo gīa gūthini; na mūndū o wothe ūgaatoonyera kīhingo kīa mwena wa gūthini, akiuma akimagīra kīhingo gīa gathigathini. Gūtirī mūndū ūgaacookera kīhingo kīrīa atoonyeire, no mūndū ariumagīra kīhingo kīrīa kīng’etheire kīu atoonyeire.

10 Mūnene ūcio arīkoragwo arī hamwe nao, agatoonyaga magītoonya, na akoimaga maki-uma.

11 “ Hīndī ya ciathī na ya maruga marīa matuītwo, iruta rīa ngano rīrīkoragwo rīrī eba ūmwe hamwe na ndegwa, na eba ūmwe hamwe na ndūrūme, na akaruta tūtūrūme tūngī o ta ūrīa angīyendera, hamwe na hini ūmwe ya maguta harī o eba ūmwe.

12 Hīndī ūrīa mūnene ūcio ekūrutīra Jehova iruta rīa kwīyendera, o na rīngīkorwo rīrī iruta rīa njino kana maruta ma ngwatanīro, nīarīhingūragīrwo kīhingo kīrīa kīrorete mwena wa irathīro. Arīrūtaga iruta rīake rīa njino kana maruta make ma ngwatanīro o ta ūrīa ekaga mūthenya wa Thabatū. Aarīkia

kūruta oime nja na aar̄kia kuuma, kīhingo kū ḡikaahingwo.

13 “ ‘O mūthenya nīrīrutaga gatūrūme ka ūkūrū wa mwaka ūmwe gatarī na kaūgū nī ūndū wa kūrutīra Jehova iruta rīa njino; ūrīkarutaga rūciinī o rūciinī.

14 Ningī hamwe nako nīrīrutaga iruta rīa ngano rīa ḡicunjī ḡia ithathatū kīa eba ūmwe,[‡] na ḡicunjī ḡia ithatū kīa hini ūmwe[§] ya maguta ma kūringia mūtu ūcio rūciinī o rūciinī. Iruta rīrī rīa ngano rīrīrutagīrwo Jehova rīrī watho wa gūtūūra.

15 Nī ūndū ūcio gatūrūme kau, na iruta rīu rīa ngano, na maguta macio nīrīrutagwo rūciinī o rūciinī rīrī iruta rīa njino rīa hīndī ciothe.

16 “ ‘Mwathani Jehova ekuuga ūū: Mūnene ūcio angīkaahe mwanake ūmwe wake kīeo kuuma kūrī igai rīake, o na kīo gīgaatuīka kīa njiaro ciake; gīgaatuīka indo ciao iria magāirwo.

17 No rīrī, angīkaahe ndungata ūmwe yake kīeo kuuma igai-inī rīake, ndungata ūyo ūgaatūūra nakīo o nginya mwaka wayo wa kuohorwo; hīndī ūyo kīeo kū nīgīgacookerera mūnene ūcio. Igai rīu rīake nī rīa ariū ake oiki; nī igai rīao.

18 Mūthamaki ūcio ndangītunya andū acio magai mao na njīra ya kūmaingata mehere indo-inī ciao. Nīakahe ariū ake magai mao kuuma indo-inī ciake mwene, nīguo gūtikanagīe

[‡] **46:14** nī ta kilo ithatū na nuthu (3:5) [§] **46:14** nī ta lita ūmwe na robo (1:25)

mündū o na ūrīkū gatagatī-inī ka andū akwa ūkeeherio indo-inī ciake.’”

19 Thuutha wa ūguo mündū ūcio akīngereria itoonyero-inī rīa mwena wa kīhingo gīa tūnyūmba tūu twamūre tūrīa twarī twa athīnjīri-Ngai, tūrīa twarorete mwena wa gathigathini, na akīnyonia handū haarī mūthia-inī wa mwena wa ithūrīo.

20 Nake akīnjīra atīrī, “Haha nīho handū harīa athīnjīri-Ngai marīrugagīra iruta rīa mahītia, na iruta rīa mehia, na nīho marīlhīhagīria iruta rīa ngano, nīgeetha matikanamoimie na kūu nja ya nyumīrīra, matigatherie andū namo.”

21 Ningī agīcooka akīndwara nja īyo ya nyumīrīra, na agīthiūrūrkia koine-inī ciayo inya, na niī ngīona atī o koine-inī nī haarī na nja īngī.

22 Koine-inī icio inya cia nja ya nyumīrīra nī haarī na nja ciarī njirigīre. Ciarī na gīthimo kīaiganaine kīa ūrāihu wa mīkono mīrongo īna,* na wariī wa mīkono mīrongo ītatū†; o nja īmwe ya nja icio ciarī koine-inī icio inya nīyaiganaine na ūrīa īngī.

23 Gūthiūrūrūka mwena wa na thīinī wa nja icio inya nī haarī na mwako wa mahiga warī na mariiko maakītwo mathiūrūrūkīirie hau rungu rwa mwako ūcio.

24 Nake akīnjīra atīrī, “Maya nīmo mariiko marīa andū arīa matungataga thīinī wa hekarū marīrugagīra indo cia magongona iria irutītwo nī andū.”

* **46:22** nī ta mita 20 † **46:22** nī ta mita 15

47

Rūūī Rwoimaga Hekarū

¹ Mündū ūcio nianjookirie itoonyero-inī rīa hekarū, na niī ngīona maaī magītherūka kuuma rungu rwa hingīro ya hekarū, magatherera na mwena wa irathīro (tondū hekarū yarorete mwena wa irathīro). Maaī macio moimaga na kūu rungu rwa mwena wa gūthini wa hekarū, o mwena ūcio wa gūthini wa kīgongona.

² Ningī agīcooka akīndwara nja angereirie kīhingo kīa mwena wa gathigathini, na agīthiūrūkīria mwena wa nja akīndwara nginya kīhingo-inī kīa nyumīrīra kīrīa kīang'etheire mwena wa irathīro, namo maaī macio maathereraga kuuma mwena wa gūthini.

³ Rīrīa mündū ūcio aathiiaga arorete mwena wa irathīro anyiitīte rūrigi rwa gūthima na guoko-rī, agīthima mīkono 1,000,* agīcooka akīngereria maaī-inī macio, namo makīnginya thūng'wa-inī.

⁴ Ningī agīthima mīkono īngī ngiri īmwe, na akīnduīkanīria maaī-inī macio, namo makīnginya maru-inī. Agīcooka agīthima mīkono īngī ngiri īmwe, na akīngereria maaī-inī macio, namo makīnginya njohero-inī.

⁵ Ningī agīthima mīkono īngī ngiri īmwe, rūgīkorwo rūrī rūūī itangīahotire kūringa, nī ūndū maaī macio maarī maiyūru na rūkarika ūndū rūngīthambīrwo, rūgatuīka rūūī rūtangīringīka nī mündū.

* **47:3** nī ta mita 450

6 Nake akīnjūūria atīrī, "Mūrū wa mūndū, nūrona ūndū ūyū?"

Hīndī īyo akīlhūndūra, akīnjookia nginya hūgūrūrū-inī cia rūūrū.

7 Rīrīla ndaakinyire ho, ngīona mītī mīngī ūrīla yarī mīrīmo yeerī ya rūūrū.

8 Nake akīnjīra atīrī, "Maaī maya mathereraga marorete būrūri ūrīla ūrī mwena wa irathīro, magaikūrūka nginya Araba,[†] maga-cooka magathiī makeitīrīra Iria-inī rīa Cumbī. Maarīkia kwītīrīra iria-inī rīu, namo maaī marīo makaagīra.

9 Mīrumbī ya ciūmbe iria irī muoyo nīgatūūra muoyo kūrīa guothe rūūrū rūu rūgaathereragīra. Nīgūkaagīa thamaki nyīngī, tondū maaī macio nīkuo mathereragīra, magatūma maaī macio marī na cumbī magīre; nī ūndū ūcio kūrīa rūūrū rūu rūthereragīra, ciūmbe ciothe nīgatūūra muoyo.

10 Ategi a thamaki makaarūgamaga hūgūrūrū-inī ciaruo; kuuma Eni-Gedi nginya Eni-Egilaimu nīgūgakorwo na kūndū gwa gūtambūrūkīrio wabu. Thamaki igaakorwo irī cia mīthembā mīngī, o ta thamaki cia Iria Rīrīla Inene.

11 No matindiri makuo na njabacabi ciakuo itikagīra; igaatigwo irī cia cumbī.

12 Mītī ya matunda ma mīthembā yothe nīgakūra hūgūrūrū-inī cierī cia rūūrū rūu. Mathangū mayo matikooma, o na kana mītī īyo yaage gūciara. O mweri nīgaciara, tondū maaī

[†] **47:8** Ūyū warī būrūri ūtaarī maaī gatagatī ka Jerusalemu na Iria rīa Cumbī.

moimite handū-harīa-haamūre magaathereraga nginya kū ūrī. Maciaro mayo magaatuīka irio namo mathangū mayo matuīke ma kūhonania."

Mīhaka ya Būrūri

¹³ Mwathani Jehova ekuuga ūū: "Īno nīyo mīhaka ūrīa mūkaarūmīrīra mūkīgaya būrūri ūcio ūtuīke igai gatagatī-inī ka mīhīrīga ūrīa ikūmi na ūrī ya Isiraeli. Jusufu akaaheo icunjī igīrī.

¹⁴ Nawe nīukamagayania būrūri ūcio icunjī ciiganaine. Tondū nīndehītire njoete guoko na igūrū ngiuga atī nīngāuhe maiithe manyu ma tene-rī, būrūri ūyū nīūgaatuīka igai rīanyu.

¹⁵ "Ūyū nīguo ūgaatuīka mūhaka wa būrūri ūcio:

Mūhaka wa mwena wa gathigathini ūkoima
Iria Rīrīa Inene ūgereire njīra ya Hethiloni,
ūhītūkīre Lebo-Hamathu, nginya Zedadi,

¹⁶ na ūgerere Berotha na Sibiraimu (kūu mūhaka-inī ūrīa ūrī gatagatī ka Dameski na Hamathu), ūthīi nginya Hazeri-Hatikoni, kūu mūhaka-inī wa Haurani.

¹⁷ Naguo mūhaka ūcio ūtambūrūke kuuma iria-inī ūkinye Hazari-Enani, mūhaka-inī wa mwena wa gathigathini wa Dameski, naguo mūhaka wa Hamathu ūkorwo ūrī mwena wa gathigathini. Ūcio nīguo ūgaatuīka mūhaka wa mwena wa gathigathini.

¹⁸ Naguo mūhaka wa mwena wa irathīro ūkaagerera gatagatī ka Haurani na

Dameski, ūtwaranīte na Rūūī rwa Jorodani gatagatī ka Gileadi na bürūri ūcio wa Isiraeli, ūrorete o iria-inī rīa mwena wa irathīro, ūthīi nginya Tamaru. Ūcio nīguo ūgaatuīka mūhaka wa mwena wa irathīro.

- 19** Naguo mūhaka wa mwena wa gūthini ūkoima Tamaru o nginya kūu maaī-inī ma Meriba-Kadeshi, ūtwarane na Karūūī ka Misiri o nginya Iria Rīrīa Inene. Ūcio nīguo ūgaatuīka mūhaka wa mwena wa gūthini.
- 20** Naguo mūhaka wa mwena wa ithūīro, Iria Rīrīa Inene nīrīo rīgaatuīka mūhaka, ūthīi nginya harīa hang'etheire Lebo-Hamathu. Ūcio nīguo ūgaatuīka mūhaka wa mwena wa ithūīro.

21 “Inyuī nī inyuī mūkeegayania bürūri ūyū kūringana na mīhīrīga ya Isiraeli.

22 Mūkaūgayana ūtuīke igai rīanyu inyuī ene, na rīa andū a kūngī arīa matūūraga gatagatī-inī kanyu na nī marī na ciana. Nīmūkamatua ta marī andū a Isiraeli maciarīrwo bürūri ūcio; acio makaagaīrwo igai hamwe na inyuī gatagatī-inī ka mīhīrīga ya Isiraeli.

23 Mūhīrīga-inī o ūrīa mūndū angīkorwo atūūrīte arī mūgeni-rī, kūu nīkuo mūkaamūgaīra igai rīake,” ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.

48

Kūgayania Bürūri

1 “Na rīrī, maya nīmo marīītwa ma mīhīrīga īyo: Mūhaka-inī wa mwena wa gathigathini, Dani nīakaheo gīcigo kīmwe; nakō gīgaatwarana na njīra ya Hethiloni ya gūthī nginya Lebo-Hamathu; Hazari-Enani na mūhaka wa mwena wa gathigathini wa Dameski kūrigania na Hamathu gūgaakorwo kūrī mūhaka wakuo kuuma mwena wa irathīro nginya mwena wa ithūīro.

2 “Nake Asheri aheo gīcigo kīmwe; nakō gīkaahakana na rūgongo rwa Dani kuuma mwena wa irathīro nginya mwena wa ithūīro.

3 “Nake Nafitali aheo gīcigo kīmwe; nakō gīkaahakana na rūgongo rwa Asheri kuuma mwena wa irathīro nginya mwena wa ithūīro.

4 “Nake Manase aheo gīcigo kīmwe; nakō gīkaahakana na rūgongo rwa Nafitali kuuma mwena wa irathīro nginya mwena wa ithūīro.

5 “Efiraimu aheo gīcigo kīmwe; nakō gīkaahakana na rūgongo rwa Manase kuuma mwena wa irathīro nginya mwena wa ithūīro.

6 “Nake Rubeni aheo gīcigo kīmwe; nakō gīkaahakana na rūgongo rwa Efiraimu kuuma mwena wa irathīro nginya mwena wa ithūīro.

7 “Nake Juda aheo gīcigo kīmwe; nakō gīkaahakana na rūgongo rwa Rubeni kuuma mwena wa irathīro nginya mwena wa ithūīro.

8 “Ningī kūhakana na rūgongo rwa Juda kuuma mwena wa irathīro nginya mwena wa ithūīro, nīmūkaruta gīcigo mūkīneane gītuīke kīheo kīa mwanya. Gīgaakorwo kīrī na wariī

wa mīkono 25,000* kwarama, naguo ūraihi wakīo ūkaiganana na gīcigo kīmwe kīa iria igaiirwo mīhīrīga kuuma mwena wa irathīro nginya mwena wa ithūiro; naho handū-harīhaamūre hagaakorwo harī gatagatī ga kīo.

9 “Gīcigo kīu kīa mwanya mūkaarutīra Jehova-rī, gīgaakorwo kīrī na ūraihi wa mīkono 25,000, na wariī wa mīkono 10,000.[†]

10 Gīcigo kīu gīgaatuīka gīcigo kīamūre kīa athīnjīri-Ngai. Gīgaakorwo kīrī kīa ūraihi wa mīkono 25,000 mwena wa gathigathini na wariī wa mīkono 10,000 mwena wa ithūiro, na wariī wa mīkono 10,000 mwena wa irathīro, na ūraihi wa mīkono 25,000 mwena wa gūthini. Handū-harīhaamūre hagaakorwo harī gatagatī ga kīo.

11 Gīcigo kīu gīgaatuīka kīa athīnjīri-Ngai arīa aamūre, nao nī andū a Zadoku arīa matūūrīte marī ehokeku makīndungatīra, na matiigana gūturuura ta ūrīa Alawii meekire hīndī ūrīa andū a Israeli maaturuuri.

12 Gīcigo kīu gīgaatuīka kīheo kīao kīa mwanya kīrutītwo kuuma gīcigo-inī kīu kīamūre kīa būrūri, nakīo gīgaatuīka igai itheru mūno, na gīkaahakana na rūgongo rwa Alawii.

13 “Gūtwarana na rūgongo rūu rwa athīnjīri-Ngai-rī, Alawii nīmakagaya gīcigo kīa mīkono 25,000, na wariī wa mīkono 10,000. Ūraihi wakīo wothe ūgaakorwo ūrī mīkono 25,000, naguo wariī wakīo ūkorwo ūrī wa mīkono 10,000.

* **48:8** nī ta kilomita 12 † **48:9** nī ta kilomita 5

14 Nao matikanendie kana makūūranie o na kīmwe gīa cio. Gīkī nīkīo gīcigo kīrīa kīega mūno būrūri-inī ūyū, na gītikananengerwo mūndū ūngī, tondū nīkīamūrīre Jehova.

15 “Gīcigo kīrīa gīgaatigara kīa wariī wa mīkono 5,000,[‡] na ūraihi wa mīkono 25,000, gīgaatuīka gīa kūhūthagīrwo na maūndū ma itūūra rīu inene, kīhūthīrwo na gwakwo nyūmba cia gūtūūrwo, na ithaka cia ūrīithio. Itūūra rīu inene rīgaakorwo gatagafī ga gīcigo kīu,

16 narīo itūūra rīu rīgaakorwo na ithimo ici: mwena wa gathigathini nī mīkono 4,500,[§] na mwena wa gūthini nī mīkono 4,500, na mwena wa irathīro nī mīkono 4,500, na mwena wa ithūūro nī 4,500.

17 Gīthaka kīa ūrīithio wa itūūra rīu inene gīgaakorwo kīrī na mīkono 250* mwena wa gathigathini, na mīkono 250 mwena wa gūthini, na mīkono 250 mwena wa irathīro, na mīkono 250 mwena wa ithūūro.

18 Gīcigo kīrīa gīgaatigara, kīhakanīte na gīcigo kīu kīamūre, na gītwaranīte na ūraihi wakīo, gīgaakorwo kīrī kīa mīkono 10,000 mwena wa irathīro, na mīkono 10,000 mwena wa ithūūro. Maciaro makīo nīmo makaarīlagwo nī aruti wīra a itūūra rīu inene.

19 Aruti wīra acio a itūūra rīu inene arīa makaarīmaga kūu makoima mīhīrīga-inī yothe ya Israeli.

20 Gīcigo kīu gīothe gīgaakorwo kīiganaine

[‡] **48:15** nī ta kilomita igīrī na nuthu (2.5) [§] **48:16** nī ta kilomita igīrī na robo (2:25) ^{*} **48:17** nī ta mita 115

mīena yothe īna, na gīkorwo kīrī na mīkono 25,000 o mwena. Nīmūkaruta gīcigo kīu kīamūre kīrī kīheo kīa mwanya, gītuīka gīcigo kīamūre, mūkīrutanīrie na gīthaka gīa itūūra rīu inene.

21 “Kūndū kūrīa gūgaatigara mīena yeerī ya gīcigo kīu kīamūre na gīthaka gīa itūūra rīrīa inene gūgaatuīka kwa mūthamaki. Kūndū kīu gūgaatambūrūka mwena wa irathīro wa kūrīa gwathimītwo mīkono 25,000 ya gīcigo kīu kīamūre gūkinye nginya mūhaka-inī wa mwena wa irathīro, naguo mwena wa ithūūro uume hau haathimītwo mīkono 25,000, gūkinye nginya mūhaka-inī wa mwena wa ithūūro. Icigo icio cierī itwaranīte na ūraihi wa icigo icio ingī cia mīhīrīga igaatuīka cia mūthamaki, nakīo gīcunjī kīrīa kīamūre, hamwe na handū-harīa-haamūre ha hekarū igaakorwo gatagatī ga kūndū kīu.

22 Nī ūndū ūcio ithaka cia Alawii na ithaka cia itūūra inene igaakorwo irī gatagatī ga gīcigo kīu kīa mūthamaki. Gīcigo kīu kīa mūnene gīgaakorwo kīrī gatagatī ka mūhaka wa Juda na mūhaka wa Benjamini.

23 “Ha ūhoro wa mīhīrīga īyo īngī ītigarīte: Benjamini akaaheo gīcigo kīmwe; nakīo gīgaatambūrūka kuuma mwena wa irathīro nginya mwena wa ithūūro.

24 “Nake Simeoni aheo gīcigo kīmwe; nakīo gīkaahakana na rūgongo rwa Benjamini kuuma mwena wa irathīro nginya mwena wa ithūūro.

25 “Nake Isakaru aheo gīcigo kīmwe; nakīo gīkaahakana na rūgongo rwa Simeoni kuuma

mwena wa irathīro nginya mwena wa ithūīro.

26 “Nake Zebuluni aheo gīcigo kīmwe; nakīo gīkaahakana na rūgongo rwa Isakaru kuuma mwena wa irathīro nginya mwena wa ithūīro.

27 “Gadi nīnakagaya gīcigo kīmwe; gīkaahakana na rūgongo rwa Zebuluni kuuma mwena wa irathīro nginya mwena wa ithūīro.

28 “Mūhaka wa mwena wa gūthini wa Gadi ūgaathiī ūrorete mwena wa gūthini kuuma Tamaru nginya maaī ma Meriba-Kadeshi, ningī ūtwarane na Karūūī ka Misiri nginya Iria Rīrīa Inene.

29 “Ūcio nīguo būrūri ūrīa mūkaagayania ūtuīke igai rīa mīhīrīga ya Israeli, nacio icio nīcio igaatuīka icigo ciao,” ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.

Ihingo cia Itūūra Inene

30 “Ici nīcio igaatuīka njīra cia kuuma itūūra rīu inene: Kwambīrīria mwena wa gathigathini, ūrīa ūrī na ūraihi wa mīkono 4,500,

31 ihingo cia itūūra rīu inene igeetanio na mīhīrīga ya Israeli. Ihingo icio ithatū irī mwena wa gathigathini-rī, kīmwe nī kīa Rubeni, kīu kīngī nī kīa Juda, na kīu kīngī nī kīa Lawi.

32 “Naguo mwena wa irathīro, ūrīa ūrī na ūraihi wa mīkono 4,500, ūgaakorwo ūrī na ihingo ithatū: kīmwe nī kīa Jusufu, kīu kīngī nī kīa Benjamini, na kīu kīngī nī kīa Dani.

33 “Ningī mwena wa gūthini, ūrīa ūrī na gīthimo kīa mīkono 4,500, ūgaakorwo ūrī na ihingo ithatū: kīmwe nī kīa Simeoni, kīu kīngī nī kīa Isakaru, na kīu kīngī nī kīa Zebuluni.

34 “O na ningī mwena wa ithūiro, ūrīa ūrī na ūraihi wa mīkono 4,500, ūgaakorwo ūrī na ihingo ithatū: kīmwe nī kīa Gadi, kīu kīngī nī kīa Asheri, na kīu kīngī nī kīa Nafitali.

35 “Itūna rīa gūthiūrūrūkīria itūūra rīu rīothe rīgaakorwo na mīkono 18,000.[†]

“Narīo itūūra rīu inene kuuma hīndī īyo gūthiī na mbere rīgeetagwo ūū:

JEHOVA ARĪ KUO.”

[†] **48:35** nī ta kilomita 8

**Biblica® Kiugo Gĩtheru Kĩa Ngai Kĩhingüre
Gikuyu: Biblica® Kiugo Gĩtheru Kĩa Ngai Kĩhingüre
(Bible) of Kenya**

copyright © 2013 Biblica, Inc.

Language: Kikuyu (Gikuyu)

Contributor: Biblica, Inc.

Wĩra ūyū ūheanītwo na ūndū wa rũtha rwa biacara rwa Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License (CC BY-SA). Ūngienda kuona kobi ya rũtha rũrū rwa biacara, rora rũrenda-ini rwa: <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0>, kana ūtūme marūa kūri: Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.

Biblica® nĩ mūhūri wa biacara wandikithiò nĩ Biblica, Inc., kūhūthīra mūhūri wa biacara wa Biblica® kūbataraga marūa ma gwitikirio kuuma kūri Biblica, Inc. Kuumana na rũtha rwa biacara rwa CC BY-SA, no ūkobie kana ūtambie wĩra ūyū ūtarī mūgarüre, īndī ndūkagarüre ruri rwa biacara rwa Biblica®. Ūngigarüra kana ūkobie wĩra ūyū, na tondū wa ūguo ūtuķe nĩ wĩra mwerū uumanīte na ūcio-rī, no nginya weheria mūhūri wa biacara wa Biblica®. Wĩra-ini ūcio mwerū no nginya wonanie nĩ maündū marūk ūgarūnīte, na ūtarīrie wĩra-ini ūcio ta ūū: “Wĩra wa kīhumo warī wa Biblica, Inc. na ūheanītwo tūhū ng’enda-ini cia www.biblica.com na open.bible.”

Kimenyitha kia Mwene-wĩra no nginya kīandikwo iratathi rĩa kīongo kĩa wĩra kana rĩa ūhoro wa Mwene-wĩra ta ūū:

Biblica® Kiugo Gĩtheru Kĩa Ngai Kĩhingüre™

Kimenyithia kĩa Mwene-wĩra © 2013 nĩ Biblica, Inc.

Biblica® Open Kikuyu Holy Word of God™

Copyright © 2013 by Biblica, Inc.

“Biblica” nĩ mūhūri wa biacara wandikithiò wabici-ini ya United States Patent and Trademark Office nĩ Biblica, Inc. Ūhūthīrtwo na rũtha.

“Biblica” is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.

No nginya wītikīrie wĩra ūcio mwerū ūgarūnīte ūheanwo na ūndū wa rũtha rwa biacara rūu rwa CC BY-SA.

Ūngienda kūmenyithia Biblica, Inc. ūhoro wīgīi ūtaūri waku wa wĩra ūyū-rī, twandikīre rũrenda-ini rwa: <https://open.bible/contact-us>.

This work is made available under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License (CC BY-SA). To view a copy of this

license, visit <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0> or send a letter to Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.

Biblica® is a trademark registered by Biblica, Inc., and use of the Biblica® trademark requires the written permission of Biblica, Inc. Under the terms of the CC BY-SA license, you may copy and redistribute this unmodified work as long as you keep the Biblica® trademark intact. If you modify a copy or translate this work, thereby creating a derivative work, you must remove the Biblica® trademark. On the derivative work, you must indicate what changes you have made and attribute the work as follows: "The original work by Biblica, Inc. is available for free at www.biblica.com and open.bible."

Notice of copyright must appear on the title or copyright page of the work as follows:

Biblica® Kiugo Githeru Kīa Ngai Kīhingūre™

Kimenyithia kīa Mwene-wīra © 2013 nī Biblica, Inc.

Biblica® Open Kikuyu Holy Word of God™

Copyright © 2013 by Biblica, Inc.

"Biblica" nī mūhūri wa biacara wandīkithītio wabici-inī ya United States Patent and Trademark Office nī Biblica, Inc. Úhūthīrītwo na rūtha.

"Biblica" is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.

You must also make your derivative work available under the same license (CC BY-SA).

If you would like to notify Biblica, Inc. regarding your translation of this work, please contact us at <https://open.bible/contact-us>.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

cxc

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-05-07

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 6 May 2025 from source files
dated 7 May 2025
fc720f23-baa2-5544-80d5-259f1bddeb63